Kenzaburo Oe

DELİLİKTEN KURTAR BİZİ

CAN

Türkçesi
YAŞAR AVUNÇ

NOBEL ÖDÜLÜ
1994

Kenzaburo Oe

DELİLİKTEN KURTAR BİZİ

CAN

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevinde basıldı. (1995)
Dizgi: Serap Kılıç

Kenzaburo Oe

DELİLİKTEN KURTAR BİZİ

iki uzun öykü

Türkçesi
YAŞAR AVUNÇ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı

Varera no kyoki o ikinobiru mişi o oşieyo

ISBN 975-510-616-2

© Bu çevirinin yayın hakları Can Yayınları'ndadır. (1994)

DELİLİKTEN KURTAR BİZİ

Çam yarması gibi bir adam 196- yılı kışında öylesine korkunç bir serüven yaşadı ki aklını kaçırayazdı. Birileri kendisini, içinde bir beyaz ayının debelene debelene yıkandığı pis su dolu bir havuza atıyordu az kalsın. Ama, talih bu ya, o zamana dek baskısı altında kaldığı bir saplantıdan kurtuldu bu sayede. Saplantıdan kurtulur kurtulmaz da dayanılmaz bir yalnızlık duygusuna kapılınca bozuk olan morali büsbütün bozuldu. Bunun üzerine, bir çılgınlık yapıp—çünkü aklına ansızın parlak düşünceler gelirdi—bir türlü kurtulmayı beceremediği bir başka dertten de kurtulmaya karar verdi: "Bu işi ne pahasına olursa olsun kesinlikle çözümlemeliyim. Sonu neye varırsa varsın!" dedi. Bu cakalı kararın ardından—ayının bulunduğu havuza kendisinin yerine atılan kocaman taşın üzerine sıçrattığı kokuşmuş sardalye pullarıyla sıvanmış gövdesi iğrenç kokular saçarken, umutsuzca bir cesarete kapılıp— taşranın uzak bir köşesinde yaşayan annesine geceyarısı telefon etti.

"Benden çalıp kimbilir nereye sakladığınız elyazmamı ve notlarımı lütfen geri verin bana. Bu böyle sürüp gidemez!" dedi. "Çevirdiğiniz dolaplardan haberim var!"

Bin kilometreden de uzak bir yerde, elinde modası geçmiş eski bir telefon almacı tutan annesinin, telefon telinin öteki ucunda ayakta durduğundan emindi şişko. Ses çıkarmadan duran annesinin soluğunu duyduğuna—gecenin bu geç saatinde devrede kimse bulunmadığı için incecik soluma sesi çok belirgindi—, bi-

lim kurallarına pek uymasa da, kuşkusu kalmamıştı. Bunun üzerine, göğsünde bir tıkanma duydu birden. Aslında almaçtan kulağına—kocaman kafasıyla iyice oransız olan küçücük kulağına—gelen ses kendi solumasından başka bir şey değildi.

"Onları bana vermeyeceksiniz, öyle mi? Vermezseniz vermeyin!" diye bağırdı. Gerçekten de az önceki yanılgısını anlayınca çok öfkelenmişti. "Pekâlâ! Ama babamın yaşamöyküsünü yeniden yazıp her şeyi daha açıkça anlatacağım! Aklını oynattığını ve ansızın büyük bir çığlık atarak yere düşüp ölünceye dek, kendi isteğiyle, yıllarca eve kapandığını, kimseyle görüşmediğini her yerde açıklayacağım! Boş yere tekerime çomak sokmaya çalışacaksınız. Hiçbir yararı olmayacak!"

Telefonun öteki ucundan bir tepki gelmesini beklerken, bu kez o tombul elini almacın önüne koymaya dikkat ederek yeniden sustu. Ama karşı taraf telefonu rahatça, hatta böylece daha büyük bir etki yaratarak, kapatmakla yetindi. Almacın çıkardığı soğuk sesi duyar duymaz, küçük bir kız çocuğu gibi sararıp titremeye başladı şişko, yatağına döndü ve havuzdaki pis suyun kokusundan hâlâ midesinin bulanmasına karşın, öfkesinden hıçkıra hıçkıra, örtülerin altında tortop oldu. Ama böyle yaprak gibi titremesinin gerçek nedeni o sabah hayvanat bahçesinde kurtuluş olarak duyumsadığı o şeye kavuştuğundan bu yana, kendisini saran bu aşırı, bu dayanılmaz yalnızlık duygusuydu; işte, kimsenin kendisini gözetlemediğinden emin olduğu yatak örtülerinin altındaki pis kokulu karanlıkta onu hıçkıra hıçkıra ağlatan buydu. Şişko, öfkesinden, korkusundan, korkunç yalnızlığından ötürü ağlıyordu;

buz gibi suyun içinde duran sarımtırak renkli ayı, başı-nı—fes şeklinde kocaman, son derece iri bir baştı bu; iriliği yalnızca kafatasının büyüklüğünden değil, asi, gür, tersine taranmış, helezon biçimli saçlarından ileri geliyordu—soğuk ağzına alarak ezmiş olsaydı tıpkı böyle ağlardı. Bir süre sonra gözyaşlarından yatağın çarşafları ıpıslak oldu; o zaman, duruşunu değiştirip yeniden büzüldü ve yeniden ağlamaya başladı. Eski-den karısıyla paylaştığı iki kişilik yatağında yıllardır yalnız yatıyordu; önemsiz de olsa küçümsenemeyecek bu çok özel özgürlükten hoşlanıyordu.

Aynı gece şişko, yatağında ağlayarak uyurken, köydeki annesi, oğluna karşı kesin sonuçlu bir savaşa girişmek üzere kararh bir biçimde hazırlanıyordu. Aslına bakarsanız, hiç değilse bu bakımdan çabaları boşa gitmemişti şişkonun ve yakınıp sızlanmak için hiçbir neden gösteremezdi. Çocukken, babasının isteyerek kendini eve kapatması ve onun korkunç ölümü konusunda annesine ne zaman bir soru sorsa, kadın deli numarası yaparak konuyu hemen kapatırdı. Sonunda, iş öyle bir duruma geldi ki, kadından önce çocuk çıldırma nöbeti numarasına başlayıp eline ne geçerse paramparça etti ve işi, duvarı öte yana, böğürtlenle kaplı bayıra devirmeye dek vardırdı. Oysa o zaman duyduğu şey, kendisiyle annesi arasında gerçek bir ilişkiyi bile başlatamayacak önemsiz, kesinlikle boş bir duyguydu. İşte o gün bugündür, yani yaklaşık yirmi yıldır, ana-oğul arasında durmak bilmeyen bir gerginlik sürüp gidiyordu; tıpkı kovboy filmlerinde bellerinde tabanca taşıyan iki haydudun ısrarlı bakışlarla birbirlerini süzerlerken duyumsanan gerginlik gibi: Delilik numarasında hangisi elini daha çabuk tutup gizli bir za-

fer kazanacaktır? Ama o gece olaylar değişik bir biçimde gelişti. Annesi, savaşı yeni ilkelere bağlamaya karar verip gece kaleme aldığı bir mesajın metnini ertesi sabah komşu kentteki bir basımevine götürerek bastırdıktan sonra, birer kopyasını şişkonun erkek ve kızkardeşlerine, bunların karılarına, kocalarına, ailenin bütün üyelerine taahhütlü ekspres postayla gönderdi. Şişkonun karısının aldığı zarf üzerinde kırmızı kalemle 'Gizlidir' kaydı vardı, ama içeriğinin özelliği bunu kocasına göstermek zorunda bıraktı genç kadını. Metin şöyleydi:

"Bizim KÜÇÜK KRAL delirdi.
Olayda kalıtımsal bir etkenin değil, yabancı ülkede kapılmış frenginin söz konusu olduğunu özellikle bildiririz. Ayrıca, herhangi bir buluşmayı önlemek için, kendisiyle her türlü ilişkiyi kesmenizi önemle rica ederiz."

İmza: .....
Kış 196-

"Avludaki tuvaletleri ile
Öksüzler yurdu...
Ama otuz üç yaşında?.."[1]
HYAKKEN

Ne yazık ki aile üyeleri arasında bu mesajın anlamını en iyi kavrayabilecek biricik kişi, hayatını kalemiyle kazanan şişkoydu. Otuz üç yaşını anıştırmanın,

---

1. Burada çevrilmesi olanaksız bir cinas var. Japoncada 'küçük kral'ın karşılığı 'misosazai'dir. Aynı zamanda 'otuz üç yaşında' sözcüğünün yazılışı 'küçük kral' anlamına gelecek biçimde de okunabilmektedir. (Ç.N.)

alaylı 'küçük kral' adı takmanın amacı yalnızca onu küçük düşürmekti. Mesajın sonuna eklenmiş, öksüzler yurdundaki tuvaletlerle ilgili, onun annesinin oğlu olmadığını anıştıran tümce de cabasıydı (zaten bu tümcenin Uchida Hyakken'e ait olduğundan emin değildi). Bunların tümü onur kırmak amacıyla yazılmıştı ve mesajı yazan kadının duyduğu aşırı kini açığa vuruyordu. Ama ailede, şişko dışında, hiç kimse bu gibi incelikleri duyumsayacak duygusal düzeyde değildi. Bir gerçek vardı ki ne söylenirse söylensin yadsınamazdı: Şişkoyu annesiyle birleştiren kan bağı. Çünkü anne, şişko oğlu ve şişko torunu gibi adamakıllı şişmandı ya da onlardan daha şişmandı. Şişkonun yabancı bir ülkede kapmış olabileceği hastalığa gelince, adam karısının bu konuda kuşkuya kapılmayacağından emindi. Ama yine de, kendi kendine, komşu kentteki basımevi sahibinin —ister istemez— gözleriyle gördüğü ve ülkenin dört bir yanına dağılmış aile üyeleri gönderilmiş olan bu metnin, moralini çok bozduğunu söylüyordu.

Bunun üzerine, şişko, garip bir biçimde, o sırada çocuğu ile arasındaki sımsıkı bağların, belki çocuğun mutluluğu, ama kesinlikle kendi mutluluğu için ne derece önem taşıdıklarını anlamıştı—ya da öyle sanmıştı. Ama şimdi, hayvanat bahçesinde başına gelen üzücü olaydan bu yana, artık bu baskıların gerçekliğinden kuşkulandığı açıktı; hatta bunlara karşı koymak için harcadığı çabaların kendisini durmadan düş kırıklığına uğratmakla sonuçlandığından da kuşkulanıyordu. Şu sırada içine düştüğü ilgisizlik, sanki, çok büyük bir yapışıcı güçle yapışıp ellerinden ya da yüreğinden koparıp atamadığı bir kâğıt gibiydi. Artık o eski *statu*

quo ante'ye dönmesi olanaksızdı.

Az kalsın beyaz ayının bulunduğu havuza atacakları sırada neredeyse aklını kaçıracak duruma geldiği o güne dek, şişko her işi oğluyla birlikte görüyordu. Birlikte sağa sola gidiyor, birlikte yan gelip yerlere yatıyor, birlikte yemek yiyorlardı. Bu, önceleri, oğlunun kendisi için büyük bir sıkıntı, bir rahatsızlık kaynağı olduğu duygusu uyandırmıştı onda, ama bu sıkıntıyı, bu rahatsızlığı, günlük yaşamı için tehlike oluşturmalarına karşın, engellemeyi başarıyordu. Oysa, gerçekte, kendini, oğlunun zorla kabul ettirdiği böyle bir duruma sessizce katlanan bir kurban gibi görüyor, bu düşünceden de hoşlanıyordu.

Çocukları her zaman sevmişti. Üniverşiteden, üç çeşit ders okutmak için gerekli sertifikaları almıştı. Çocuğun doğumu yaklaşırken, beklemekten ve kaygıdan tüm bedenini garip kasılmalar sarmış, bir dakika bile yerinde rahat duramamıştı. O günden bu yana, bunu ne zaman düşünse ölen babasının hayaletinin etkisinden uzak bir yaşama başlamak için bu çocuğun dünyaya gelişine bel bağlamış olduğu duygusuna kapılıyordu. Ama o sırada çok zayıflamıştı; doğum odasından çıkan doktora telâşla sonucu sorduğunda, adam donuk bir sesle:

"Bebeğinde ciddi bir anormallik var. Ameliyat edilse bile, ölmesinden ya da geri zekâlı kalmasından korkuyorum—ya biri ya öteki," demişti.

Bunun üzerine şişkonun içinde bir şey onarılmaz biçimde kırılmıştı. Sonra, ölüme ya da zekâ geriliğine mahkûm bir bebeğin varlığı, içindeki bu kırık yeri çabucak doldurmuştu; tıpkı harap olmuş hücrelere yerle-

şip hızla çoğalmayı sürdüren bir kanser gibi. O günler hâlâ çöp gibi olmasına karşın, ameliyat öncesi girişimleri sırasında, her işe yetişmek için çılgınca çabalıyordu. Sinir sistemi, aşırı duyarlı noktalarla aşırı derecede durgunlaşmış bölgelerin anlaşılmaz karışımından başka bir şey değildi artık. Bu, azmış bir yaranın derinlerde kapanmaya başladığı sırada ortaya çıkan duruma benziyordu: Şişkonun içinde dikkatle dokunulduğunda kesinlikle acımayan yerler vardı, ama dinginleşip de bu yerlere kendisi dokunduğunda dayanılmaz bir acıyla tir tir titriyordu.

Bebeğin nüfus kütüğüne kaydettirilmesi gereken son günde şişko, belediyeye gitmiş, orada memur ona çocuğuna ne ad vereceğini sormuştu. Ama şişko bunu henüz düşünmemişti; çünkü o sırada ameliyat sürüyor, bebekten sanki ölümle geri zekâlılık arasında seçim yapması isteniyordu.

Ama yine de şişko—aynı şeyi söyleyip durmak pahasına yineleyelim ki o zamanlar aşırı yorgunluk nedeniyle son derece zayıflamıştı, daha fazla zayıflaması olanaksızdı artık—bildiri formunu getirmişti. İlk üniversite yılından aklında kalan Latince sözcük dağarcığına başvurup hem ölümü hem de zekâ geriliğini düşündürebilecek basit bir sözcük bulmuş, bu sözcüğün seslerini 'orman' anlamına gelen ideogramıyla göstererek, oğluna 'Mori' adını vermiş; ardından, form elinde, engellenmesi olanaksız, bir türlü durmayan bir sessiz gülme kriziyle sarsılarak tuvalete koşmuştu. Bu iğrenç kriz kuşkusuz o sırada içinde bulunduğu ruhsal çöküntüden kaynaklanıyordu; ama şunu da söylemek gerekir ki, şişko doğası gereği her zaman kendi yaşamıyla başkalarının yaşamını tümüyle ciddilikten uzak

bir biçimde görmüş ve insanları alaya almış; bir süre sonra oğlu Mori klinikten çıkıp kendisiyle birlikte yaşamaya başlayınca da bu huyundan vazgeçmemişti. Çünkü, çocuğunu adıyla çağırışında ruhunun en dip, en karanlık yerlerinde tüm yaşammı alaya alan, son derecede uygunsuz, dahası edebe aykırı o gülüşünü duyduğunu sanıyordu. Onun için, yalnızca evde kullanılmak üzere oğluna bir takma ad vermeyi düşünmüş (karısına böyle bir düşüncenin nedenini açıklamakta çok güçlük çekmişti), sonunda çocuğa Eeyore adını takmıştı; bu, *Ayı Yavrusu Winnie*'deki kötümser eşeğin adıydı.

Öte yandan, bugün içinde yanlış anlaşılma, içtenliksizlik, kararsızlık gibi ne varsa, bunların ilk kaynağını babasıyla—daha çocukken, uzun süre kendi isteğiyle eve kapanıp sonra ansızın öldüğünü gördüğü babasıyla—ilişkilerinin oluşturduğunu yeniden düşünmeye başlamış ve zihninde bulanık bir anısı kalmış bu adamın imgesini tümüyle yeniden oluşturmayı denemeye kalkışmıştı. Bu girişim de, babasının böyle kendi isteğiyle eve kapanması ve ansızın ölümü üzerine sorduğu sorularla kendisini sıkıştıran şişkonun isteğini delilik bunalımı geçiriyormuş gibi yaparak her zaman reddeden anne ile onun ağzından hiçbir zaman lâf alamayan oğlu arasında durmadan yinelenen çatışmalara yol açıyordu. Üstelik, işbirliği yapmaktan kaçınan kadın, oğlunun babasının yaşamöyküsüyle ilgili notlarını ve bu konuda yazıp da henüz bitiremediği metni, o yabancı bir ülkede yolculuktayken gelip evinde bir süre kalmaktan yararlanarak çalmıştı. Bu notlar ve metin hâlâ kadının elindeydi; bunları yok etmiş olması hiç de olanaksız değildi; ama şişkonun, yalnızca bu olası-

lık bile aklına cânice düşünceler getirdiği için, bunu aklından çıkarmaktan başka çaresi yoktu.

Böyle olmakla birlikte, onun yaşında bir adamın annesine hâlâ bu ölçüde bağlı kalmasının anormal olduğunu kabul etmek kaçınılmaz bir şeydi. Şişko kendine uyku ilacı gibi gelen viskiyle sarhoş olduğu bir gece, Meksika'dan getirdiği bir süs köpeğinin kuyruğuyla oynarken—kuşkusuz kalitesi kötü bir maldı; hayvanın bedeninin yarısı çok değişik bir renkte balçıkla onarılmıştı—, onarılmış bir yerinde rastlantı sonucu bir delik görmüş, içine sanki bir flütü üfler gibi, var gücüyle üflemiş, ama delikten ince, yoğun bir kara toz bulutu çıkıp gözkapaklarına zamk gibi yapıştığını büyük bir şaşkınlıkla görmüş, kör olduğunu sanıp paniğe kapılarak annesine yalvarmıştı: "Anne! Anne! Yalvarırım, bana yardım edin. Kör olup babam gibi de aklımı oynatırsam oğlum ne yapar sonra? Ah! Yalvarırım, delilikten nasıl kurtuluruz öğret bana!"

Çok haklı nedenleri olmadığı halde, şişko annesinin yakında yaşlanacağını kaygıyla düşünmeye başlamıştı: Kadın her şeyi yüzüstü bırakarak, onlarca yıl boyunca gizlediği şeyleri—yalnızca babasının eve kapanması ve ölümüyle değil, aynı zamanda bu işin altında yatan buna bağlı garip şeylerle ilgili açıklamaları—kendisine saklayarak ölüp gidecekti; şişko, oğlunun değişken durumunu, aynı zamanda ister istemez gün gibi gerçek olan ve kendisinden hiçbir zaman, artık hiçbir zaman ayıramayacağı bu geri zekâlı çocuğun yaşamını hesaba katmak zorundaydı.

Şişkonun, az kalsın ayının havuzunu boylayacağı geceyi izleyen gece, kendisini nasıl son derece yalnız hissettiğini ve kendisi gibi iri birine göre çok geniş

olan o yatakta uyuyamadığını yukarıda anlattık. Ancak, burada bir başka durum da söz konusuydu. Hiç kuşkusuz aile üyeleri gibi mahalle komşuları da şişkonun tüm zamanını kendisi gibi tombul oğlu Mori ile geçirdiğini ve ona ayrıca Eeyore adını taktığını biliyorlardı, ama bilmedikleri bir şey vardı.

Nitekim, o kesin karar gününe dek, bir kolu başucunda duran oğlunun beşiğine uzanmış durumda uyuyordu her zaman şişko; karısı da onunla yatmayıp ayrı odada yatıyorsa, bunun nedeni tam olarak aralarındaki geçimsizlik değil, daha çok kadının, baba-oğulun bu yakınlığını bozmak istememesiydi. Böyle uyuyordu şişko, bir kolu oğlunun beşiğine doğru uzanmış olarak; çocuk, gece uyandığında, başının üstündeki karanlıklardan babasının o tombul, sıcak eline hemen ulaşabilsin diye. Bu tavır, koruyucu ve kurtarıcı bir kişi olmak gibi kesin bir istekten kaynaklanıyordu. Ama şimdi şişkonun, yaşamının bu ayrıntıları içinde bile, çoraplarına girmiş kum taneleri gibi kendisini rahatsız eden, yolunda gitmeyen bir şeyin olduğunu kabul etmesi gerekiyordu; bu durum, o serserilerin, onu, başından ve ayaklarından tutup havaya kaldırarak, dibinde beyaz ayının ürkütücü gözlerle kendisine baktığı uçuruma atacakmış gibi yaptıkları o birkaç dakikalık oyundan hemen sonra, içinde bir şeyin kopmasıyla ortaya çıkmıştı. Ama, uzanmış koluyla yardım isteyerek uyuyanın da—denge böylece yeniden kurulunca—, gecenin ortasında korkulu bir düşten uyanır uyanmaz birşeyler arayarak elini karanlıkta gezdirip uykudaki oğlunun o sıcacık elini bulanın da o şişko olduğu pekâlâ düşünülemez miydi? İçinde ansızın yükselen bu karşı koymanın bilincine vardığında, oğluyla tümden paylaş-

tığı ve o zamana dek ona köle gibi bağlılığının belirtileri olduğuna inandığı bu yaşamının ayrıntılarından her biri, şimdi belirsizlikle yüklü, aynı zamanda uygunsuz bir şeymiş gibi yeni bir yüzle ortaya çıkmıştı. Ama şişkonun yaşamının, daha doğrusu şişmanlıktan yakınan bu baba-oğulun birlikte sürdürdükleri yaşamın ayrıntıları, bu uygunsuzluğun kum tanelerini onun iç dünyasına pek az getirdiler. Hatta bunlar, adam son derece yalnızlık duygusu içinde, annesiyle çatışmasını gitgide azdırdıkça, kendisi için bir avunma kaynağı oluşturdular. Şu da bir gerçek ki, başına gelen o kötü olaydan sonra, şişkonun bu yaşamının küçük alışkanlıklarında hiçbir değişiklik görülmedi.

İster yağmur yağsın, ister rüzgâr essin—burada süslü bir üslup değil, tam bir gerçeklik söz konusu—baba ile oğul bisiklete binip bir Çin lokantasına gidiyorlar, orada şişko bir Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası ısmarlıyordu. Yağmurlu günlerde, kendisi itfaiyecilerin giydiği türden bir muşamba giyiyor, çocuğu da eski bir anorağına sarıp sarmalıyordu. Çocuğun şişmanlığı normal bir şişmanlıkta kaldığı sürece, onu gidona bağladığı hafif metalden bir sepetin üstüne oturttuktan sonra pedallara basıp 'çalkalayarak' bisikleti sürüyordu. Polisle az mı ateşli ağız dalaşı yapmıştı! "Yasanın aynı bisiklete iki kişinin, hele böyle bir düzenle binmesini kesinlikle yasakladığını size anımsatırız," diyorlardı polisler. Ama, şişko davasında haklı olduğuna kesinlikle inandığı için adamlarla gözünü kararta-rak tartışıyordu. Oysa şimdi geriye baktığında, bu işin sakat bir yanı olduğunu görmemesinin olanağı var mıydı? O zamanlar, kendisini böylesine şiddetle karşı çıkmaya iten bir inanca gerçekten sahip olduğundan

çok mu emindi? Aynı bisiklete iki kişi bindikleri sırada kendilerini enseleyen her polisin önünde oğlunun geri zekâlılığını öne sürüp (bu terime çok büyük bir kin beslediği için onu polise karşı bir silâh olarak özellikle kullanıyordu), Allah kahretsin, çocuğunun neşelenmek nedir hiç bilmediğini, onu tek avutan şeyin, bisikletin gidonuna bağlanmış, hafif metalden ve yasadışı olduğu gün gibi ortada olan bu küçük sepete oturup bir lokantaya giderek tadını çıkara çıkara bir Pepsi--Cola içmek olduğunu, kendisinin de kemik suyuna çorba içtiğini söyleyerek pes etmeyi reddediyordu. Kısa bir zaman sonra çocuk, bu yol ortasında kıpırdamadan, kararsızlık içinde durmalardan yorulup bıkarak keyfi kaçtığı için homurdanmaya başlıyor, şişko ise öfkeyle sesinin tonunu yükseltiyor, sesi de boğuklaşıyordu; konuşurken coşuyordu şişko—bu, onun hoşnutsuzluğunu belirtme biçimiydi. Genellikle tartışma polisin teslim olması ile sona eriyordu. O zaman, sanki çok ciddi bir sorun yüzünden polis işkencesinden kurtulmuş gibi:

"Gördün mü Eeyore, aynasızın hakkından nasıl geldik! Bir zafer daha kazandık! Art arda on sekiz zafer!" diye oğlunun kulağına fısıldıyordu; oysa çocuk bu sözlere aldırış etmiyor, gidona sarılıp önüne bakmakla yetiniyor; bu sırada şişko, burnu havada, Çin lokantasına doğru coşku içinde, pedal çeviriyordu.

Şişko, kemik suyuna erişte çorbasının hazırlanmasını beklerken, bu sırada Pepsi-Colasını içmekte olan oğlunu büyük bir dikkatle izliyordu. Böyle her gün geldikleri bu lokantada, kemik suyuna erişte çorbasının içinde kendi sularıyla pişmiş erişteler, yemeğin tadını artırmak için eklenmiş birkaç ıspanak, birkaç parça

mantar ve una bulanıp kızartılmış pirzola parçaları bulunuyordu. Yemek getirilince şişko eriştelerin üçte ikisini, biraz mantarı ve ıspanağı küçük bir tasa koyup çocuğa veriyor, bunlar sıcak kaldıkları sürece, yeme biçimine dikkat ederek, gözlerini onun üzerinden ayırmıyor; kendisi de daha sonra, getirilmiş olan etini yemeye başlıyor, diliyle araya araya yağ ve et arasında küçük kıkırdak parçaları bulunca, bu beyazımtırak, yarı yuvarlak nesneleri dikkatle inceleyip oğlunun elinin uzanamayacağı bir yerde bulunan bir kül tablasının içine koyuyor, gerekli zamanı da hesaplayarak, çocukla birlikte yemeğini bitiriyordu. Lokantadan çıkınca, sıcak çorbadan yüzü kızarmış durumda, dönüş yolunda, rüzgâra karşı pedallara basıp gittiği sırada oğluna "Eeyore! Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası iyi miydi?" diye sormaktan bıkmıyor, çocuğun, "Eeyore! Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası iyi miydi?" diyerek verdiği 'yanıt' üzerine aralarındaki iletişimi kusursuz buluyor ve bundan büyük mutluluk duyuyordu. Birçok kez o günkü kemik suyuna erişte çorbasının bu dünyada tattığı yiyeceklerin en lezzetlisi olduğuna gerçekten inanmıştı.

Kendisinin ve oğlunun şişmanlıklarının en büyük nedenlerinden biri, aslında herhalde bu kemik suyuna erişte çorbasını içmeleriydi. Karısı arasıra şişkoyu bu konuda uyarmıştı; ama o, polislerle tartışırken ileri sürdüğü aynı nedenleri yineleyip kadını başından savıyordu. Çocuk çok şişmanlayıp da poposunu artık bisiklette o hafif metalden sepete sığdıramaz duruma gelince, babası arayıp tarayıp, akıl almaz uzunlukta bir selesi de olan özel model uzun bir bisiklet buldu (böyle bir bisikletin ne amaçla yapıldığını anlamak güçtü).

Baba oğul, biri önde, öteki arkada, bu bisiklete binip Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbasına doğru yollanıyorlardı.

Acaba her gün neden böyle Pepsi-Colalarının, kemik suyuna erişte çorbalarının ardından koşuyorlardı? Bunun nedeni, şişkoya göre, bu geri zekâlı çocuğun tam bir içtenlikle, tam bir istekle yemek yemekten hoşlanmasını sağlamaktı. Ama o ayı tuzağının üstünde başına gelen olaydan sonra, küçük kıkırdak parçalarını diliyle bulup ortaya çıkararak dikkatle incelemek için eskisi kadar yürekten çaba göstermedi şişko; yanındaki oğlunun her zamanki gibi çorbasını sessizce içerken iştahı geldiği için duyduğu sevinç artık içinin en derin yerlerine zayıf bir biçimde yayılır olmuştu. Şişko kimi zaman kuşkuya düşüp, acaba oğlunun o üzüntü verici şişmanlığının tek nedeni, önüne konan her şeyi kurulmuş makine gibi atıştırması değil mi, kemik suyuna erişte çorbası ile Pepsi-Cola'yı özellikle sevmesi de hiçbir şeye dayanmayan salt bir kuruntu değil mi diye düşünüyordu. Kararsızlık içinde kaldığı bir gün, hiç iştahı olmadığından domuz pirzolasının yarısını bırakarak lokantadan çıktığında, Çinli aşçı—ki hiç ortada görülmezdi—yağları damlayan iğrenç bir bisiklete binip ardına düşerek, sonunda ona yetişmiş ve kemik suyuna erişte çorbasının o gün nesini beğenmediğini son derece kötü bir Japoncasıyla sormuştu. Şişko, içinde bulunduğu o bitkin durumda, yanıt vermek çabasını gösterememiş, yalnızca oğluna sormuştu:

"Eeyore, Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası iyi miydi?"

Çocuk da her zamanki monoton sesiyle şu 'yanıtı'

verip Çinli aşçının içini rahatlatmıştı:

"Eeyore, Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası iyi miydi?"

Şişko, iyice düşünüp taşındıktan sonra, bu davranış biçimlerini alabildiğince çoğaltarak, oğluyla kendisi arasında eşi benzeri olmayan bir yaşam biçimi kurmuştu. Çok uzun süre, bu yaşam biçiminin kaçınılmaz olarak kendisini zihinsel özürlü oğlunun kölesi kalmasını gerektirdiğine inanmıştı—ama şimdi olayları, hayvanat bahçesinde başına gelen olay ile birlikte yeniden değerlendirdiğinde, bu çok özel yaşam biçimini sürdürmeyi yanıp tutuşarak isteyenin özellikle kendisi olduğunu giderek daha iyi anlıyordu.

Bir beyaz ayı tarafından parçalanacağını sandığı için oğlunun da bir yaranın kurumuş kabuğu gibi babasından kopacağını anladığı güne dek, o küçük şişkonun duyduğu her bedensel acıyı hemen kendisinin de duyacağından hiçbir zaman kuşkulanmamıştı. Balıklar üzerine yazılmış bir kitapta 'selatius' bahğından söz eden bir bölüme rastlamıştı şişko. Danimarka kıyılarına yakın derin sularda yaşayan bu balığın erkeği ufacıktı ve kocaman dişinin karnına hep yapışık durumda yaşıyordu. Şişko da kendisini o ufacık erkek selatius gibi bedenine takılı oğlu ile birlikte denizlerin derin sularında dolaşan bir dişi selatius olarak düşlemeye başlamıştı; bu düş öyle tatlıydı ki ondan kurtulmak şişkoya acı veriyordu.

Başlangıçta elbette hiç kimse, görse bile, onun oğluyla aynı acıları duyduğuna inanamazdı. Ama bir süre sonra, adamakıllı kuşkucu olan karısı bile buna inanmak zorunda kalmıştı. Oğlunun acısını yarı yarıya paylaşmak duygusu çocuğun doğumunun hemen ardın-

dan ortaya çıkmamış, aradan birkaç yıl geçtikten sonra, günün birinde, ansızın, keşfetmişti bunu. Bebeğin beyin ameliyatı geçirdiği gün, kuşkusuz, verilmesi gereken kanın kendisinden alınması için doktorları hırpalamıştı—zaten gerekenden daha çok, dahası normalin çok üzerinde kan vermek istemişti ki doktorlar şişkonun acaba aklından zoru mu var diye düşünmüşlerdi. Bununla birlikte çocuk anestezi altındayken şişko baygınlık geçirmemiş, etinde çocuğunun duyduğu acıya benzer acı duymamıştı. Bu iki şişko beden arasındaki bedensel acı bağlantısı, oğlu üç yaşına bastığı yaz, ayağı sıcak suda haşlandığı gün bütün açıklığıyla kurulmuştu (ya da daha doğrusu, olay en azından şişkonun bunu böyle gördüğünü söyleyerek sunulabilir; çünkü şişko şimdi, eskiden acı sandığı şeyin gerçek bir acı mı yoksa yalnızca düzmece bir acı mı olduğuna karar vermek kolay değil diye düşünüyor ve genellikle artık uzak bir anı durumunda kalmış bir acıyı yeniden yaratmak kadar güç bir şey olamayacağını kesinlikle biliyordu).

Çocuk basit iniltilerden öte, akıl almaz bir güçle bağırarak, umutsuzca birilerini çağırır gibi birtakım sesler çıkarmaya başladığında, şişko, oturma odasında, şezlonguna uzanmış, bir dergi okuyordu; ama sel gibi yaşlar fışkıran gözleriyle yavaşlatılmış filmlerdeki gibi gerçekdışı bir netlikle, içinde kaynar su bulunan tencerenin devrildiğini görmüş olmasına karşın, muttakta bağıra bağıra ağlayan oğlunun yardımına koşmamıştı. Şezlongunda kıpırdamadan otururken, bedensel güçsüzlüğün sonuna geldiği duygusuna kapılmış, yüksek ateşiniz varken, bu, size tüm kaslarınızın, bedeninizin tüm eklemlerinin teker teker koptukları duygu-

su verdiği sırada olduğu gibi, öylece yerinde kalakalmış ve kendi iniltileri oğlunun keskin çığlıklarında boğuk boğuk yankılanmıştı. Ama yine de şişkonun gerçekten bedensel acı çektiğini söylemeye gelince, hâşâ, o zaman bile hiç böyle bir şey olmamıştı. Gereksiz eşyaların konulduğu yerden çıkardığı paslı çocuk arabasına, deli gibi bağıran oğlunun yağlı kitlesini sımsıkı bağladıktan sonra, onu arkadan iterek çok uzakta bulunan kliniğe götürürken, çocuk, bu garip ikiliyi merakla izleyenlerin gözleri önünde durmadan kısa, boğuk çığlıklar atıyordu, ama şişko o anda kendi etinde de acı duyduğunu söyleyemezdi; oysa, doktor yaralı ayağı tedavi ederken, çocuğun küçük bedeni yörüngesinden çıkmaya hazır bir füze gibi şiddetli sıçramalarla sarsılıyor, şişko da içinden kendi kendine şu soruyu soruyordu: Nedenini bilmediği bir acıyı, süren ve hiç kimsenin dindiremeyeceği bir acıyı gerçekten çektiği bir sırada, üstelik ona daha da çok acı çektirebileceğini ileri süren bir yabancının ortaya çıktığı, bu da yetmiyormuş gibi babasının bu cellâda yardım ettiği bir sırada, onun gibi geri zekâlı küçük bir çocuğun, içi karanlıklarla dolu beyni hiçbir şeyi kavrayamadığına göre, onun yalnız başına dayanılmaz acılar çekebileceği düşünülebilir mi? O anda, çığlıklarını oğlunun çığlıklarıyla karıştırarak doktoru ve hemşireleri kızdırmak tehlikesiyle neredeyse karşı karşıya olan şişko, sıkıştırdığı çenelerinin arasından gerçekten de çocuğun iniltilerine çok benzeyen iniltiler çıkarmaya başlamıştı; çünkü şimdi ayağında bir yanığın neden olduğu gerçek, sürekli bir acı duyuyordu (ya da en azından duyduğunu sanıyordu).

Pansuman bittiğinde acısı biraz dinmiş, ama yine

de canı yandığı için bitkin ve benzi atmış oğlunun yanında duran şişko da bitkindi ve bir tek sözcük bile söyleyemiyordu. Çocuğu tutmak için hep pansuman odasında kalmış olan karısı, kocasını yanında boş çocuk arabası ve içinde oğlunu bağladığı iplerle, demiryolu boyunca uzanan dar yoldan eve dönmek üzere yalnız bırakıp, bir taksi çağırarak, çocuğuyla birlikte önden gitmişti. Şişko şaşkın şaşkın yolda yürürken, "Karım çocuğu benden kapıp neden böyle önden gitti?" diye düşünüyordu. Korkmuş muydu kadın? Aynı yoldan, çocukları o arabanın içinde, hep birlikte dönerlerse, kocasının araba ve çocukla, insanları uzaklaştırmak üzere demiryolu boyunca yerleştirilmiş, artık kullanılmayan eski traverslerin arasından koşmaya başlayıp ikisinin birlikte çektikleri o bedensel acıdan kurtulmak için, kendini tren altına atmaya kalkışacağından mı korkmuştu? Çünkü, doktorla hemşireler şişkonun oğlunun iniltilerine karışan iniltilerini hiç fark etmemişlerdi, ama kocasının karşısında, çocuğun bedeninin 'yarısını' tutmak için pansuman masasının öteki yanında, öne eğildiği için başı kocasının başına hafifçe değen karısı, şişkonun çıkardığı iniltilerin hepsini kuşkusuz duymuş olmalıydı. Boş arabayı sertçe itmesine karşın, sanki gerçekten biraz önce yanığını tedavi ettikleri acıyan ayağını gözetmek için bin bir önlem alıyormuş gibi, kaplumbağa adımlarıyla, alabildiğine yavaş yürüyünce, eve dönüşü uzun sürmüştü şişkonun. Ufacık bir su birikintisi üstünden atlaması gerektiğinde canının acısından "Ah! Ah!" demeyi hiç unutmamıştı.

O günden sonra, çocuk en azından bu işin bilincine vardığı ölçüde, babasının eliyle kendi elinin birleş-

mesi sayesinde kendiliğinden oluşan bir tür uyum kurulmadan, bedeninde hiçbir acı duymamıştı; babası da bedeninde oğlunun duyduğu acıyı duyuyordu. Şişko, sanki bir duygudaşlık sonucu, aynı zamanda duyulan ve tümüyle hayâl ürünü olmasına karşın kendisini sarsan bu bedensel acı olayını olumlu bir sonuca bağlıyordu; çünkü, bu acıyla ilgili olarak edindiği bir bilgi vardı; örneğin, yanık bölgenin dışında kabarcıklar oluştuktan sonra ölü deriler çekilip alınırken duyulan acıyı biliyordu; bu bilginin ışıkları iki elin birbirine sımsıkı bağlanmasıyla oğluna ulaşacaklardı; bunların çocuğun donuk, karanlıklara boğulmuş beyninde egemen olan korku ve acı kaosunu biraz düzene koyacaklarına kendisini inandırmayı başarmıştı. Şişko böylece oğlunun acıyla sarsılan ruhu için bir tür pencere görevi yapıyordu—bir yandan korkunç dış dünyaya, öte yandan yalnızca acı çekilebilen ve neredeyse dışarının gerçeklerine tümden kapalı karanlık iç dünyaya bakan bir pencere. Çocuk, babasının bu rolü oynamasına kesinlikle karşı çıktığını anlatabilecek bir ses çıkaramadığı sürece, şişkonun bu içten inancının sarsılması için hiçbir neden yoktu. Bunun, oğlu uğruna boyun eğdiği bir kölelik olduğunu hesaba katmayan şişko bu duruma isteyerek katlandığını kabul ediyor ve dahası kendisinin masum bir kurban olduğunu düşünerek avunuyordu.

Eeyore, dördüncü doğum yıldönümünden sonra, bir üniversitenin göz hastalıkları servisinde muayeneden geçirildi. Bir uzman doktor için, zihinsel özürlü bir çocuğun gözlerini muayene etmek zor işti. Çocuk, tümce kuramıyordu, sözcük dağarcığı çok zayıftı; son derece kısa birtakım sözler söylemek dışında—üstelik, o andaki durumla neredeyse hiç ilgisi bulunmayan söz-

lerdi bunlar—, yalnızca acı duyma ya da salt hoşlanma tepkileri gösteriyordu; bu da usandırıcı bir angaryadan başka bir şey sayılmazdı. Ayrıca, bu küçük hasta, yalnızca şişmanlığı ve ağırlığı yüzünden kucakta taşınması güç bir çocuk değildi; kolları, bacakları da anormal derecede güçlüydü; bir kez korkup çırpınmaya başladığında zaptedilmesi olanaksız, ürkmüş bir yabanıl hayvana benziyordu. Çocuğun görmesinde çok erken bir anormallik sezen annesi, bu durum ile yavrunun zekâ geriliği arasında bir ilişki bulunabilir diye, bu konuda bilgisiz de olsa, birtakım düşüncelere kapılmış, oğlunu bir göz uzmanına iyice muayene ettirmeyi uzun süre istemişti. Ama baba her başvurduğu yerden geri çevrilmişti.

Başka çare kalmayınca, şişko, ölüme ya da zekâ geriliğine aday olan oğlunu ameliyat edip onu hiç olmazsa ölümden kurtarmış olan beyin cerrahına giderek danışmış ve adamdan sözünü ettiğimiz üniversitenin göz servisine verilmek üzere bir tanıtma mektubu almayı başarmıştı. Böylece üçü birlikte üniversite hastanesine gittiler; ama, şişkoyu ansızın bekleme salonunda bırakan karısı, Eeyore'yi alıp tekbaşına muayene odasına çıktı. Tam yarım saat sonra döndüğünde, oğlunun ağır ve bağırtkan kitlesini yanında sürüklüyordu; kadının bitkin durumda olduğunu anlamak için kendisine şöyle bir bakmak yeterliydi. Gerçekten de, muayene daha başlar başlamaz doktor, hemşireler, hatta anne, yorgunluktan bitmişler; muayene sıralarını bekleyen hastalar da, korkunç işkencelerden geçmiş izlenimi uyandıran bu küçük yaratıktan gözlerini ayıramamışlardı. Oğlunu bu durumda, böylesine korkunç bir karabasan yaşarken görmek babayı öfkelen-

dirdi; ama hastaneye gelmeye can atmışken, karısı ve oğlu ile muayene odasına çıkacak yerde bekleme salonunda kalmak zorunda bırakılmasının nedenini de böylece öğrendi: Bir çocuğun iyice muayene edilmesi, ister istemez, çok uzun zaman alan bir işti ve çocukta duyulmamış, çok büyük korkulara da neden olurdu.

Eeyore boğazının dibinden zar zor duyulan, inilti-ye benzer bir ses çıkarmayı sürdürüyordu. Şişko pis parkenin üstüne kendini bırakıverip o tostoparlak küçük kitleyi, önünde diz çökerek kucakladı. Çocuk, kollarını babasının boynuna doladı; minik elleri, az önce bir tehlikeyle karşı karşı gelmiş bir kedinin ayaklarının altı gibi, korkudan ıpıslak olmuştu. Şişko bu ellere dokununca, geçen yarım saat süresince oğlunun yaşadığı her şey tümüyle bir kez daha ansızın kendi içine girdi (en azından o zaman öyle sandı); birbirini izleyen tam otuz dakika boyunca, gerçekte gözlerinin önünde olmayan o göz muayene aletlerinin uçlarının baskısı altında kaldığı için, her yeri, bedeninin içinde çukur ya da çıkıntılı neresi varsa, acı verici bir uyuşukluğun kurbanı olmuştu. Hem o sırada Eeyore yavaş yavaş, çok değil, hafiften ağlamaya başlasaydı, şişko korkunç çığlıklar atarak yerlerde yuvarlanırdı. Şişkonun ileriyi gören karısı—ailenin içinde tek zayıf, hem de inanılmaz derecede zayıf kişi oydu—kocası ile oğlunun muayene odasında deli izlenimi vererek kendilerini sergilemelerini engellemek için önlem almış, bu yüzden kocasını bekleme salonunda tekbaşına bırakmıştı.

Şişko, şimdi, alabildiğine barbarca bir davranışla karşılaşmış oğlunun yüzünde okunan o üzücü yorgunluğu hemen kendine mal edip onun gibi şaşkına dön-

müştü ve bu güçsüz küçük kurbanın karşısında, ya da şişkonun ruhsal durumuna daha uygun bir biçimde söylemek gerekirse, üniversite hastanesine tüm ağırlığıyla bastıran bürokrasi makinesinin bu güçsüz kurbanı karşısında, insanın içini parçalarcasına iç çeke çeke ağlayıp sızlanıyordu:

"Ah! Zavallı Eeyore! Kimbilir nasıl canavarca davrandılar sana! Eeyore'nin ne olduğunu sanıyor bu alçaklar?"

"Ama canavar olan Eeyore'ydi! Herkese, doktora, hemşirelere tekme atıyordu! Bir sürü aleti de kırdı!"

Şişkonun karısı bu sözleriyle her zaman yansız olduğunu, ama daha çok kocasının işkence paronayasını desteklemeyi kesinlikle reddettiğini gösteriyordu. Kadın, oğlunun azgınlığına üzülüp öfkelenerek iç çekmeye başlayınca, şişko bunu kendisine yönelik bir saldırı sandı.

"Hayır! Çok büyük bir yanlışlık yapılmış olmalı! Yoksa Eeyore böyle kızıp köpürmezdi! Bilirsin, genellikle ne denli yumuşak başlıdır! Muayene henüz başlamıştı demiyor muydun? Bu koşullarda Eeyore karşı koyması gereken bir şeyin hazırlandığını nasıl anlayıp da böyle davrandı? Çok büyük bir yanlışlık yapıldığını söylüyorum—burada, bu üniversitenin göz hastalıkları servisinde! E, maşallah, sen de bunu hiç fark etmedin!"

Şişko bu şaşırtıcı karşı saldırıyla, çok büyük bir olasılıkla haklı bir yanıtın önünü kesiyor, böyle bir eleştiri yapmakla da, söz konusu hastanenin göz hastalıkları servisinde köklü bir aksaklık olduğuna sonunda kendisini inandırıyordu. Bu kararı, ne olursa olsun, su

götürmez bir nedene dayanıyordu: Terden ıpıslak olmuş elleriyle artık babasının ensesini okşamayı bırakıp yalnızca hafif, homurtulu sesler çıkaran oğluydu ona telepati yoluyla bu bilgiyi veren.

"Eeyore'yi yanımda götürüp onu yeniden muayene etmelerini isteyeceğim. Tanı koyamazlarsa, bir aksaklık olduğuna kesinlikle inanacağım!"

Yüzü ansızın kıpkırmızı kesilen, sık sık solumaya başlayan şişko büsbütün azdı.

"Yoksa, sen oraya ne zaman gitsen, hiçbir şey değişmeyecek, Eeyore'nin aklında da orada yaşadığı, ne olduğunu anlamadığı bu serüvenden yalnızca, hiçbir zaman yakasını bırakmayacak çok korkunç bir karabasanın izi kalacak!"

"Çabuk unutacaktır! Çoktan unuttu ya da neredeyse öyle!"

"Hiç de öyle değil! Eeyore bunu unutmayacak! Daha geçenlerde gecenin ortasında ara vermeden hıçkıra hıçkıra ağladı! Eeyore'nin korkması zaten çok kötü bir şey; ama onun durmadan anlamadığı birtakım düşler görmesi olasılığının bile katlanılacak bir şey olmadığını düşünüyor musun?"

Şurası açık ve kesindi: Çocuk artık kendisiyle yatmadığı için, kadının susmaktan başka yapacağı bir şey yoktu. Dizlerine gelen kirli bir palto giymiş, çocuğu omuzlarına almış şişko, var gücüyle merdiveni tırmanıp muayene odasına çıktı. Biraz da caka ile oğlunun o tostoparlak, şişkin kitlesine uygun kişinin annesi değil de kendisi, babası, olduğunu gösterebilmek, şişkonun içini çok güçlü bir yiğitlik duygusuna yakın bir duyguyla dolduruyor. Ama, aynı zamanda, baba-oğul çiftinin belki de başlarına korkunç şeyler gelmesi gibi

barbarca bir olasılığını düşünerek, sanki kanı çekiliyor, merdivende attığı her adımda, önce yüzüne ansızın sıcaklık basıyor, ardından üşümüş gibi titriyordu.

"Eeyore, dikkat etmeliyiz, ikimizin de gözü bize karşı birşeyler yapabilecek bu adamlarda olmalı," dedi şişko, sesini zorlayıp, omuzlarındaki o sıcak, yağlı, ağır varlığa seslenerek. Kendisi mi bu çocuğun koruyucusuydu, yoksa bu çocuk mu onun koruyucu tanrısıydı, şişko artık bunu çok iyi ayırdedemiyordu.

"Eeyore ile ben şöyle ya da böyle bu işten kurtulursak, kendimize bir Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası ziyafeti çekeriz! Ne dersin Eeyore ha?"

"Eeyore, Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası iyi miydi?" diye yanıtladı çocuk, adamakıllı gevşeyerek. Babasının omuzlarında ata biner gibi taşınmaktan mutlu görünüyordu ve daha önce yaşadığı o olay onun için yalnızca bir kötü anıydı şimdi.

Bu konuda, görünüşe bakılırsa, Eeyore annesinin düşündüğünü tam olarak doğruluyordu. Bu ses de kendisi için güçlü bir destek olmamış olsaydı, şişko hiç kuşkusuz muayene odasının kapısı önünde, güvenini yitirip geri çekilirdi. Saat on ikiyi çalmıştı; bu sırada bir hemşire sıralarını bekleyen hastalardan hiçbirini içeriye sokmamak niyetiyle kapıyı kapatıp arkasına demir kolu koymaya gidiyordu. Genç kadın, şişko ile omuzlarındaki çocuğu görünce, sanki büyü yapılıp daha önce tehlikesiz duruma getirilmiş bir hortlakla burun buruna gelmişçesine, hem üzülmüş, hem de korkmuş gibi göründü; gözden kaybolmak için kapının öteki yanına doğru hızla koştu. Şişko, her şeye karşın, kadının yolunu kesmek istedi; büyük beyin cerrahı profesör ...'nin kendisine verdiği tanıtma mektubundan söz

ederek—çünkü tıp fakültelerinin mandarinlere özgü saygınlığına güveniyordu—onu cakalı bir tavırla paylaşı.

Tekbaşına kalmış olan hemşire, tüm heybetiyle önünde dikilen, çocuğunu bile hâlâ omuzlarından indirmemiş bu devden kurtulacak durumda olmadığını anladı. Hiç yanıt vermeden, kapıyı aralık bırakarak, içinde bir perdeyle ayrılmış küçücük ayrı bir bölümü bulunan odanın dip tarafına doğru koştu. Kadın birine durumu bildirirken, şişko sakınmadan içeriye girerek aynı tarafa yöneldi. Perdenin ardından, önüne geçilemez bir öfkeyle bağırıp çağıran bir adamın sesini duydu:

"Yine mi o? Hayır, hayır, olamaz! Hayır diyorum! Hastanenin tüm personeli toplansa, o piç kurusunu tutmaya yetmez! Nasıl olur? Yine geldiler ha? Öyle mi! Buradalar demek? Yazık! Hayır dedim—Hayır dedim ya!"

Ne de olsa, bir noktaya gelinmişti. Yeniden aklı başına gelen şişko, oğlunu yavaşça parkenin üstüne bırakıp o kocaman başını duraksamadan perdeden içeriye daldırdı ve alacakaranlıkta, gözleri, gülünç bir şekilde beyaz bir gömlek giymiş, çocuk sanılabilecek kadar bodur bir doktorla karşılaştı. Adam siyah saçlı, peygamberdevesi denilen böceğin başı gibi küçücük başını geriye atmış, şaşkına dönen hemşireye verip veriştiriyordu. İçe işleyici olduğu kadar da küstahça uzun bir bakıştan sonra, bizim çağrısız konuk şişko, aşırı bir incelik içeren basmakalıp sözler kullanarak konuşmaya başladı:

"Sayın profesör ...'nin tavsiyesi üzerine size başvurmak cesaretinde bulunuyorum, doktor... Çocuğu

tutmaya yardım edebilirim... Ne dersiniz?"

Sonunda, muayene başladı. Peki siz, hemşireyi payladığınız sırada, bir hasta getirip de size dayanılmaz bir incelikle seslenen bir insan azmanını başınızdan savmanın başka bir yolunu biliyor musunuz? Kuşkusuz öfkesinden hop oturup hop kalkan o peygamberdevesinin kafasında evirip çevirip kendi kendine sorduğu soru da buydu. Kasıtlı olarak şişkoyu unutan peygamberdevesi bir cep fenerinin ışığını bir döner taburenin üstüne oturtulmuş çocuğun gözbebeğine tutmaya başladı (bu küçük fenerin ışığının gücünü artırmak için muayene salonu yarı yarıya karanlık odaya dönüştürülmüştü). Baba, kendisini adamakıllı sıkıştırarak, taburenin arkasındaki boş yere iyi kötü yerleşip çocuğun gövdesinin üst bölümünü sımsıkı tuttu. Hafifçe geriye doğru eğilmiş oğlunun, korkudan titremesine karşın, taburede sonunda rahat durduğunu düşünerek gurur duyuyordu; çünkü çocuğu tutan, karanlıkta hep onun yanında olan kendisiydi. Yarım saat önce, Eeyore'nin karanlık korkusunu, ancak bu korku aralarındaki doğrudan ilişki yoluyla babasına geçerse, aşabileceğini düşünemedikleri için, önceki muayene sırasında, karısı, doktor ve hemşireler çocuğu hiç kuşkusuz iyice korkutup kaygılandırmışlar, onu ne yaptığını bilemeyen, umutsuz ve ürkmüş küçük bir hayvana dönüştürmüşlerdi. Ama bu kez şişko odanın karanlık olmasının—bunu kendisi saptamıştı—o denli korkutucu bir etki yapmadığını ve bu saptamanın çocuğun bedenine, ellerini bu bedene bastırması yoluyla aynen geçtiğini tam bir kendini beğenmişlik duygusu içinde düşünebilirdi; ellerini bastırması çocuğun donuk zihninde itişip kakışan korku ve kaygı sinyallerini teker te-

ker ortadan kaldırmıştı.

Bununla birlikte, bu koşullarda da, yalnızca fenerin ışığı bile Eeyore'yi korkutuyor, çocuk bakışlarını doktorun istediği yöne, yani tam olarak bu incecik ışına çevirmek istemiyordu. Başını sağa sola sallayarak, gözucuyla o minik doktorun devinimlerini dikkatle izleyerek, adamın elindeki fenerle gözüne tutmaya çalıştığı parıltılı ışıktan boyuna kaçıyordu. Bunun üzerine biraz önceki hemşire kuşkusuz yitirdiği avantajı bir daha elde edip doktorun gözüne yeniden girmek için aklınca işi kolaylaştıracak bir girişimde bulunmaya kalkıştı: "Vak! Vak!" Bu çirkin bağırtıyı duyan şişko bir kınama refleksiyle başını kaldırdı; çünkü çocuk kaskatı kesilmişti ve bedeni göz göre göre kasılıp duruyordu. Hemşire ustalıkla yumurcağın dikkatini çekmek için serbest olan elinde tuttuğu can sıkıcı, saçma bir nesne olan lastik bir kurbağa ile oynayarak "Vak! Vak!" diye bağırıyordu. Kurbağa, fluoresan bir boyayla boyanmıştı ve alacakaranlıkta şaşırtıcı bir biçimde belli oluyordu. Şişko, çocuğuna zarar veren bu saçmasapan oyuna engel olmaktan çok, içinde kabaran isyanı yanıtlamak için kırıcı bir uyarıda bulunmaya hazırlanıyordu ki, bu sırada, Eeyore çılgınca bir paniğe kapılıp babasının kollarının oluşturduğu engel çemberi içinde bir o yana bir bu yana çırpınarak, tekrneleriyle yalnızca doktorun fenerini değil, o lastik kurbağayı, yan tarafta duran küçük bir masanın üstündeki aletleri de devirmeye başlamıştı. Oğlu ile kendini gizlice tam bir uyuma sokan bir öfkeyle gürleyen baba, Eeyore'nin tekmelerinin birçok kalın kitaptan başka, görünüşe göre doktorun öğle yemeği olan, içinde yılanbalığı kızartması ile pirinç lapası bulunan bir tası da özel-

likle devirdiğini saptadı. Muayenenin bundan sonraki bölümünün olağanüstü bir ivedilikle bitirildiğine bakılırsa, cüce doktorun, söz anlamaz hastasına meydan okurcasına davrandığı ve kuşkusuz yumurcağın attığı tekmelerden kaynaklanan, ama bir ölçüde de adamın karnının acıkmış olması nedeniyle körüklenen kinini kustuğu düşüncesi pek reddedilemezdi. Bir bakıma baba-oğul çiftinin oluşturduğu 'bileşik beden'de öc almanın tadını çıkarıyordu, ama burada aynı zamanda gerçek bir korku başlamak üzereydi ki bunu önememek olmazdı! Çünkü, küçük doktor ne de olsa günboyu muayene yapmıştı; yorgunluktan ölüyor, karnı da zil çalıyordu; biraz önce öğle yemeğinin yok edildiğini görmüştü; ama yine de, ne Profesör ...'nin tanıtma mektubunu kasıla kasıla elinde tutan bu yağ tulumu babanın, ne de o geri zekâlı oğlunun yüzüne karşı hoş olmayan şeyler söylemek yürekliliğini gösteriyordu. Öyleyse çocuğun gözlerine yönelik sinsice bir entrikadan korkmamak olası mıydı? Bu yeni korku pişmanlığa neden olmayacak gibi değildi, şişkoyu da umutsuzluğa düşürmüştü.

Doktor gürültü patırtı ile tüm personelini yanına çağırıp küçük hastayı üstünde hiçbir şey bulunmayan, siyah deriden bir divana uzattırdı ve herkese, zafer kazanmış gibi bir hava içinde, Eeyore'nin iri olmasına karşın sonunda bir küçük çocuk bedeni olan bedenini tutmalarını istedi. Baba tüm ağırlığıyla oğlunun göğsüne bastırıp, onun başını iki eli arasında sıkıştırmak görevini yerine getirmeyi kolayca başardı. Ardından, muayenenin ilk aşaması normal sonuna açıkça ulaşmamasına karşın, kuşkusuz en nazik olan ikinci aşamaya geçildi.

Eeyore baştan ayağa, tümüyle kıpırdamaz duruma getirilmişti; hatta başının en ufak bir devinimi bile yasaklanmıştı. Çocuk ağız boşluğunun pembe renkli dibini ve sararmış dişlerini göstererek yalnızca ağlayabiliyordu (Eeyore'ye dişlerini fırçalatmak kesinlikle olanaksızdı; ne yapılırsa yapılsın, dudaklarını açmaktan korkuyordu ve diş fırçası kapalı dudakları arasından zorla sokulmaya çalışıldığında bu ona müthiş acı veriyordu ya da yumurcak fırçayı çeneleri arasında sıkıştırıp bırakmıyordu). Bir hemşire divanın başucuna bükülmüş ince bir alüminyum borudan yapılmış dört köşeli bir kıskaç koydu. Kıskaç açılıp da, aletin ucunu oluşturan köşelerden birinin oğlunun göz yuvarını iyice ortaya çıkarıp çıkarmadığını şişkonun kesinlikle değerlendirmesi gerekiyordu. Ama bu, yine de, kendi gözündeki zonklamaların beyninin içine dek gitmeleri için yeterliydi. Doktor, Eeyore'nin paniğe kapılmasına hiç aldırış etmeyip onun kapalı tutmaya çalıştığı gözüne iki çeşit ilaç damlattı; bu işi çocuğun gözünün, sanki karşı koymasını anlatmak için yaşla dolu olmasına karşın yapmıştı. Eeyore yeniden bağırmaya başladı; babasının da her yanı titremeye başlamıştı. Bunun üzerine doktor şişkoya bilgi vererek:

"Bunu gözünü uyuşturmak için yaptım; böylece hiçbir şey duymayacak," dedi.

Bu sözleri duyunca şişkonun gözlerini beynine bağlayan o acı verici gümüş tel hafifçe titreyerek yok oldu, ama yok olmadan önce duraksadığı da görüldü. Eeyore'ye gelince, o, boğazlanıyormuş gibi yine de "Oh! Oh! Ooh!" diye bağırmayı sürdürüyordu. Şişko da elinin tersiyle kendi gözyaşlarını silerken ansızın önünde, birkaç santimetre ötede, doktorun kıskaçla

oğlunun gözkapağının altına sokup ortaya çıkardığı gözünü gördü. Gerçekten de bu, yumurta renginde, kocaman bir yuvardı; şişko hemen, sanki önünde yer yuvarlağı, evet, kendisinin de üzerinde yaşadığı dünya varmış gibi bir duyguya kapıldı. Yuvarın ortasında kahverengi—hafif bulanık kahverengi bir daire vardı ve soluk, zavallı bir biçimde parlayan gözbebeği yalnızca donuk, güçsüz bir bakış fırlatıyor ve anlamsız, korkulu, acı dolu bir anlatımla bir şeyi ayrıntılarıyla seçmeye çalışıyordu. Şişko kendisini bu gözle tümden özdeşleştirmişti. Elbette ilacın etkisi acı duymasını engelliyordu, ama kendisini izleyen bir sürü yabancı yüze çaresizlikle bakarken, içinde, pek belirgin olmayan bir uyumsuzluk ve ürküntü duygusuna karşı savaşıyordu. Neredeyse oğlu ile birlikte "Oh! Oh! Ooh!" diye bağıracaktı. Ama anlamsızlığın, korkunun, acının son sınırına varmış bu kahverengi gözün, onun yüzünü, evet, babanın yüzünü, tanımadığı o işkenceciler sürüsünden bir yüz gibi algıladığını nasıl fark etmemişti? Baba-oğul arasında sivri köşeli bir çatlak oluştu. Şişko sağ elinin işaret parmağını, inleyen ve çeneleri boğuk bir gürültü ile durmadan çatırdayan Eeyore'nin sararmış dişleri arasına zorla soktu (bu davranışın kabahğının, o çatlağın neden olduğu ürküyle ve kafadan uydurduğu şu 'Eeyore = ben – düş kırıklığı' formülündeki düş kırıklığı karşısında duyduğu korkuyla açıklandığını ancak o beyaz ayı olayından sonra kabul etti; söz konusu çatlağın dibini biraz araştırsa yukarıdaki formül tüm gerçekliğiyle apaçık ortaya çıkacaktı). Kanının, oğlunun hâlâ dökmekte olduğu gözyaşları kadar bol bol, boş yere aktığını görüp kendi dişlerindeki kemik gıcırtısını da duyduğunda, orada başkalarının bu-

lunmasına aldırış etmeyerek, gözlerini kapadı ve tıpkı çocuğu gibi iniltiler çıkarmaya başladı.

Durumun gerektirdiği ilk bakım yapıldıktan sonra, şişko yeniden bekleme salonuna indi. Hâlâ bitkin, ama yatışmış olan Eeyore annesinin yanında oturuyordu. Kadın kocasına göz doktorunun tanısını bildirdi: Eeyore'nin görmesi farelerin görmesine benziyordu; her gözünün değişik bir görüş alanı vardı; fareler gibi o da henüz renkleri seçemiyordu; üstelik, bir metreden ötedeki eşyaları bile net olarak göremiyordu—bu kusuru bugünkü durumda düzeltme olanağı yoktu, çünkü çocuk uzakta bulunan bir şeyi net görmek için hiçbir istek duymuyordu.

"Reklam spotları sırasında yüzünü neredeyse televizyon ekranına sürtmesinin nedeni kesinlikle bu!"

Anne bunu var gücüyle. tüm koşullarda iradesini iyi çalışır durumda tutmaya dikkat eden bir kadın olarak söylüyordu—sanki doktorun umutsuz yargısında bile olumlu ve yararlı bir öge bulmayı başarmış gibiydi; böylece kocasını biraz yüreklendirmeye ve canlandırmaya çalışıyordu.

"Televizyon ekranına burnunu dayayan yalnızca gözü bozuk çocuklar değil ki!" diye karşı çıktı şişko, pek de inanmış görünmeyerek. O eciş bücüş doktorun yaptığı, dikkati çeken tek şey Eeyore'yi korkutmak, bağırtmak oldu—hem de bunu vahşice yaptı, o kadar! Söyle bakalım bana biraz, muayenenin hangi aşamasında böyle bir yıkımı ortaya çıkarabildi ha?"

"Bence şu bir gerçek: Eeyore kendisinden uzakta bulunan eşyaları net olarak seçemiyor; canı bunları görmek de istemiyor," diye yanıt verdi kadın. Sesi şimdi, açıkça bitkinliğini belirtiyordu. "Resimli kitaplarda-

ki hayvanlara bunca ilgi duyan Eeyore, kendisini hayvanat bahçesine götürdüğümde, gerçek hayvanlara hiçbir ilgi göstermiyor; parmaklıklara ya da ayaklarının altındaki toprağa dikkatle bakmakla yetiniyor. Bu bahçede kafeslerin çoğu insanlardan bir metreden daha çok uzakta bulunmuyorlar mı?"

Şişko, oğlunu hayvanat bahçesine götürmeye karar verdi. Anten olarak kendi gözleri ve kulakları, 'bobin' olarak da ikisinin birbirini sımsıkı tutan elleri kullanılacak, beyinleri aynı dalga uzunluğuna yerleştirilecek ve böylece şişko, kendi çapında, oğlunun hayvanat bahçesindeki gerçek görüntüleri görmesi için bir aracı istasyon görevi yapacaktı.

İki şişkonun iki eyerli bisikleti, 196- yılı kışında, bir sabah, işte böylesine karmaşık koşullarda, hayvanat bahçesinin yolunu tutmuştu. Nazik çocuğun astımı üzerinde soğuğun etkili olacağından korkan annesi onu elinden geldiğince sarıp sarmalamıştı. Hiçbir biçimde oğlundan değişik olmamaya özen gösteren babası da, gar yolundaki yabancı mallar satan bir mağazadan Eeyore için siyah yünden bir ski başlığı (kendi başındakinin aynı, ama boyu küçük) almıştı. Şişko, Eeyore'yi Kuzey Kutbunda yaşayan küçük bir Eskimo'ya benzetiyordu. Belli bir açıdan da, herhalde sağlıklı, ama daha çok şişko iki Eskimo gibi görünüyorlardı insanlara. Sonunda böyle tuhaf kılık içinde, balon gibi tostoparlak, sımsıkı el ele tutuşup trene binmişlerdi. Giysilerinin altında boncuk boncuk terliyorlardı; dolunay gibi yuvarlak yüzleri kızarmıştı; burun kemiklerinin üstünde terler parıldıyordu; hiç olmazsa ski başlığı ile paltolarının kalkık yakası arasında, yüzleri

görülebiliyordu; trenin sarsıntısıyla yavaş yavaş sallanıyorlardı.

Tepeden tırnağa bütün gövdesine sallantılı dengede (en başta bisikletin sallantısı) devinmek duygusu veren titremeye bayılıyordu Eeyore. Dengesi tehlikeye girdiğinde titrerken, kendisini bir güven duygusuna da yaslanmış gibi hissetmesi gerekiyordu (birisi tarafından, elbette en çok babası tarafından korunmuş olmak duygusu söz konusuydu). Hatta, taksiye binmekten hoşlanmasına karşın, babası taksi parasını ödemek için arabada kalıp o da annesiyle birlikte dışarıda beklerken büründüğü şu parçalarına ayrılan yaratık görünümü insanın tüylerini diken diken edebilirdi ve belki de trende kaybolsa, aklını oynatabilirdi. Baba için, kendisinden vazgeçemeyen bu çocukla, yabancılar arasında, tren yolculuğu yapmak kuşkusuz sonsuz bir hoşnutluk kaynağıydı. Her günkü yaşamında günü gününe yaşadığı heyecanlarla karşılaştırdığında, bu hoşnutluk, ahlâk açısından da, adamakıllı olumluydu ve eşsiz bir arılıktaydı; elbette kaynağı onun içinde bulunmayan bir şeydi; bu, oğlunun donuk ve karışık zihninde sis gibi yükselen mutluluktan ileri geliyor; birleşen iki el kanalıyla ona ulaşıyor, o da bunu bilincinin aydınlığına dek taşıyordu. Buna karşılık, böylece kendisi için kendi hoşnutluğunu aydınlatırken, aynı zamanda oğlunun içini, bu kez açıkça belli bir yere yöndendirilmiş yeni bir sevinçle dolduruyordu. En azından böyle düşünüyordu şişko—keyifle Pepsi-Cola ve kemik suyuna erişte çorbası içip bisikletle eve döndükleri sırada baba ile oğul arasında gerçekleşen zihinsel alışverişlere dayanarak.

Eeyore, doktorun onun eşyaları uzaktan görmesini engelleyen görme kusuru ile ilgili tanısına uygun biçimde, başkalarının tersine, vagon penceresinin önünden art arda geçen görünümlerden hiç hoşlanmıyordu. Hoşlandığı tek şey trenin sarsıntısı ve hızını artırması ile kımıldanmak duygusuydu. Her istasyonda sevincine neden olan şey de kapıların otomatik olarak açılıp kapanmalarıydı. Ama bu mekanizmanın çalıştığını görmesi için bir metreden daha uzakta durmaması gerekiyordu. İşte bu yüzden, hiç kuşkusuz, boş yer olsa bile oturmak istemiyor, tam da kapının yanında bulunan korkuluğa tutunup babası ile birlikte ayakta kalıyordu.

O gün Eeyore'nin dikkatini ski başlığının yeniliği çekmişti özellikle. Ama onun için önemli olan bu başlığın dış görünüşü değil, saçlarına ve derisine dokunmasının uyandırdığı duyguydu. Bu nedenle başlığını, başına her biçimde yerleştirmeyi denedikten sonra, kulaklarını ve kaşlarını tümüyle kapatacak şekilde aşağıya indirdi ve sonunda ancak o zaman tam ve rahat bir denge duygusuna sahip oldu. Şişko da, kendisini oğluna göre ayarlayarak, hem de sanki bir mucizeyle, insanın başını kocaman gösterecek biçimde sımsıkı saran bir başhğın verebileceği en güzel rahatlık duygusunu gerçekten tattı. Tren değiştirmeleri gereken garda, yeraltı geçitleri boyunca ya da merdivenlerde, şişko bu kez, şimdiye dek hiç böylesine tuhaf bir baba-oğul görmemiş olan yolcuların bakışlarında alay sezmişti, ama bundan en ufak bir sıkıntı duymayarak, sanki çevrede kimse yokmuş, yalnızlarmış gibi, mağazaların vitrinlerine yansıyan tıknaz, bodur, tostoparlak görüntüleri önünde avazı çıktığı kadar coşkuyla bağırıyordu:

"Bak, Eeyore! İki şişko Eskimo'ya benziyoruz! Bir başarı bu, öyle değil mi ha?"

Çocuğun eli, şişkonun başka insanlara karşı kendini savunmasına yarıyordu; sokağa tekbaşına çıktığında, yatıştırıcı sinir ilaçları alması gerekiyor, bu yüzden de dışa dönük bir tip oluyordu. Kendisini, kalabalığın ortasında bile artık dünyada yalnızca ikisi varmış, ikisi de bir siperin koruması altındaymış gibi, kurtulmuş hissetmesi için oğlu ile el ele tutuşması ona yetiyordu. Ağır ağır, sakınımla yürüyerek, basacağı yerleri dikkatle inceleyerek, koridordaki damalı kaldırımın düz mü devam ettiğini ya da bir merdivenin ilk basamağı mı olduğunu, yüzeyleri de, hacimleri de uzaktaki eşyalardan daha iyi seçemiyormuş gibi görünen gözleriyle harıl harıl arayıp bulmaya çalışan Eeyore, babasına kibarca yanıt veriyor, babası da bundan keyifleniyordu:

"Bir başarı bu, öyle değil mi ha?"

Hayvanat bahçesine geldiklerinde saat on buçuktu. Aracı rolü oynayan elleri—kış sabahı olmasına karşın—hafifçe ıslaktı ve aralarındaki iletişim, şişkonun sevincinin bilinç açıklığı ile örtüştüğü oranda, benzersiz bir biçimde kurulmuştu; ama henüz başlamamış deneyi düşündükçe şimdiden coşuyordu. Annenin kesin öğüdüne uyarak çocuklara ayrılmış bölüme—'Çocuk hayvanat bahçesi'ne—girdiler; burada ziyaretçiler kuzulara, oğlaklara, domuz yavrularına, dahası, geçmişleri şanlı ve şerefli hizmet yıllarıyla dolu kazlara, hindilere bile dokunacak kadar yaklaşılabiliyordu; öğrenci grupları da geldiği için içerisi daha şimdiden tıklım tıklım doluydu; ama burasının, kesinlikle Eeyore gibi devinimleri çok yavaş bir çocuğa uygun olmamasına karşın, şişko üzülmedi. Karısı Eeyore'nin hayvanlara bir

metreden daha yakına yaklaşmasını, onları inceleyebilmesini, hatta onlara dokunabilmesini istiyordu, ama şişkonun aklında bir başka düşünce vardı: Doktorun insanı umutsuzluğa düşüren tanısına karşı çıkmak, Eeyore'nin gözlerinin görevlerini yapmalarını sağlamak, tam bir kesinlikle uzakta bulunan hayvanları seçip bunların görüntülerini birbirine tutuşmuş ellerinin aracılığıyla oğluna iletmek. Bu sırada çocuk da içinden gelen sinyallere yanıt vererek yavaş yavaş şekilleri görmeye başlayacaktı. İşte, şişkonun hazırladığı ve uygulamak için kendisini hayvanat bahçesine getirten biraz da bu gerçekdışı yöntemdi. Sonuç olarak, 'küçük hayvanat bahçesi'nin etrafı çevrili alanını doldurmuş öğrencilere, bunların o zavallı hayvanların önünde itişip kakışmalarına, kesekâğıtlarından kavrulmuş mısır ya da balık uzattıkları sırada parlayan bakışlarına çabucak bir göz attıktan sonra, orada kalmaktan hemen vazgeçip oğlunu daha büyük, daha yırtıcı yabanıl hayvanların kafeslerine doğru götürdü şişko.

"Eeyore," dedi, "söyle bakalım bana biraz, insanların dostuymuş gibi görünen yarı yarıya evcilleştirilmiş bu yırtıcı hayvanları görmeye kim geldi? Biz ayıları, filleri, aslanları görmeye gelmedik mi ha, Eeyore? Kafeslerde bulunmasalar insanların en kötü düşmanları olacak yurttaşları görmeye gelmedik mi?"

Böylece, neredeyse kendi kendine konuşan şişko düşüncelerini oğluna aktarıyordu. Ama oğlu elbette o anda babasının coşkusuna karşılık verdiğini gösteren hiçbir belirti göstermedi; ancak, aslanların kafesinin önünden geçerlerken, balta girmemiş bir ormanın ortasında tekbaşına bırakılıp da savunmasız kalmış ve çevresinde yırtıcı hayvanların bulunduğunu kaygıyla

sezen bir hayvan yavrusu gibi gerilmişe benziyordu. Bunun üzerine şişko, sözlerinin tam olarak anlaşıldığını düşünerek büyük bir coşkuya kapıldı.

"Bak, Eeyore! Bir kaplan! Orada, koyu sarı ve siyah çizgileri, beyaz benekleri olan şu keratanın kımıldadığını görüyorsun, değil mi? Bu bir kaplan! Eeyore şimdi bir kaplana bakıyor!

"Eeyore şimdi bir kaplana bakıyor," diye yanıtladı çocuk, papağan gibi; bu sırada, kuşkusuz aşırı derecede güçlü bir koku alma duygusuyla, bir şeyin uzaktan kokusunu duyarak, tüm gücüyle babasının elini sıkıyor ve dolunay gibi yusyuvarlak, kıpkırmızı yüzünü yana eğerek, hiçbir ayara gelmeyen gözlerinden biriyle kafesin demir parmaklıklarının gömülü olduğu beton zemine kımıldamadan, boş boş bakıp duruyordu.

"Eeyore, gözlerini gökyüzüne doğru kaldır; kahverengi, yuvarlak bir şeyin üstüne oturmuş, tüyleri diken diken, siyah bir canavar var: Bu da bir orangutan, Eeyore, bir orangutan! Eeyore şimdi bir orangutana bakıyor; Eeyore şimdi kocaman bir maymuna bakıyor!"

Şişko, çocuğun elini bırakmadan onun arkasına geçti, serbest olan eliyle onun başını kendi bacağına dayayıp devinimsiz duruma gelecek şekilde yukarıya kaldırdı. Bu isteğe karşı çıkmayan Eeyore bulutsuz kış göğüne yan yan bakmaya başladı; gözleri kamaşınca gözkapaklarını sıktı ve yüzünde oluşan ince kırışıkl. :-larla gerçekten tam bir küçük Eskimo'ya benzedi. Ama bu yüzde, mavi gökyüzünün fonunda, eski ve hiç kuşkusuz pek uygunsuz bir araba lastiğinin üzerine çömelmiş o orangutanı tam olarak seçen bir çocuğun gülümsemesi de görülebilirdi.

"Eeyore şimdi kocaman bir maymuna bakıyor!" di-

ye yineledi çocuk, ses tellerinin hafifçe titreyişini babasının çenesini tutan eline doğrudan doğruya ileten tekdüze sesiyle.

Orangutana güvenen şişko, hayvanın kımıldamasını bekleyerek, oğlunun başını, hâlâ aynı duruşta, bakışı yukarıya dönük, bacağına dayalı olarak, sımsıkı tutuyordu. Sabaha dek yağmur yağmıştı ve yükseklerde esmeyi sürdüren rüzgâr gökyüzüne Tokyo'da görülmemiş, sert bir parlaklık veriyordu. Bu yüzden orangutan dev gibi, simsiyah görünüyor, şekli gökyüzünün maviliğinde olağanüstü bir netlik ve belirginlik içinde ortaya çıkıyordu. Şişko, zaten bir hayvanbilim dergisinde okuduğu için, bu orangutanın melankoliye yakalandığını; hatta hayvana bu nedenle her gün uyarıcı ilaçlar verilmesi gerektiğini, devindirici gücünün son derece azaldığını biliyordu. Karşılarında bulunan, gerçekten ideal bir maymundu; Eeyore'nin gözlerinin yakalayabileceği bir nesne olarak gerekli tüm koşullara sahipti. Ne yazık ki depresyon durumu çok ağırdı; çünkü sık sık, kuşkulu bakışlarla aşağıda bekleyip duran iki sabır taşını izlemesine karşın, hiçbir zaman en ufak bir kımıldama belirtisi bile göstermedi. Sonunda gökyüzünün parlaklığı şişkonun gözlerini de öylesine aldı ki artık orangutanı yalnızca bir siyah ayla gibi görür oldu. Düş kırıklığına uğrayan iki şişko, bu melankolik maymundan uzaklaştılar. Baba yorgunluk duymaya başlamıştı; bu yorgunluğun birleşik elleri aracılığıyla oğluna geçmesinden korkuyordu; bu sırada o orangutan için gerekli uyarıcı ilaç dozunu anımsamaya çalışırken, sabahleyin evden çıkmadan önce kendi yatıştırıcı ilaçlarını almadığı aklına gelince şok geçirdi. Her şeye karşın düşüncesinden vazgeçmeyerek teh-

likeli hayvanlarla oğlunun beyni arasında 'görme iletici-si' rolünü yerine getirmek isteğiyle hâlâ eskisi gibi yanıp tutuşuyordu. Şişko belki de, o kendisine göre çok büyük, kirli bir doktor gömleği giymiş, ise tutulmuş ringa balığı derisine benzeyen yüzünü durmadan kasıp gevşeten göz hastalıkları uzmanı umut kırıcı tanısını bildirerek bir sürü acılara neden olduğu sırada, içini kaplayan boyun eğme duygusunu oğluna geçirmekten korktuğu için bu heyecanını sürdürmeye çalışıyordu. Hayvanlardan çok bitkilerle ilgilenen oğlu ise, tombul güvercinlerin yerdeki çöpleri, kırıntıları körelmiş gagalarıyla kolayca topladıkları parmaklık ya da kafesler arasındaki boş alanda bitmiş otlara donuk, çarpık bakışlı gözlerini dikerek babasının sözlerini kurulu makine gibi yineliyordu. Kendi düşüncesine olduğu kadar oğlunun donuk aklını da bulaşıp kirletebilecek saçma ve bilinçdışı bir tiksinme duygusuna da karşı koymaya çalışıyordu şişko. Şunu da söylemek gerekir ki hayvanat bahçesine girer girmez bu hayvanların ve dışkılarının kokusu midesini bulandırmış, yarım başağrısını başlatmıştı. Anormal derecede gelişmiş bu koku alma duygusu, kuşkusuz baba-oğul arasında kan bağı bulunduğunu doğrulayan özelliklerden biriydi. Ne olursa olsun, şişko, tüm bu uğursuzluk belirtilerine karşı koymak için, elini daha çok sıkarak, onunla daha coşkulu biçimde konuşarak, oğlunu hayvanat bahçesinde keyfince dolaştırmayı sürdürdü.

"Beni duyuyor musun, Eeyore? Görmek, insanın yalnızca imgelemini kullanarak bir eşyayı ele geçirmesi demektir! Eeyore, senin göz sinirlerin herkesinki gibi olsaydı bile, o kocaman hayvanların önünde imgelemini çalıştırmadıkça, hiçbir şey göremezdin! Çünkü,

bak Eeyore, burada, gözlerimizin önünde bulunan şeylerin günlük yaşamda her zaman görmeye alıştığımız ve bir imge gücü harcamak zorunda kalmadan gördüğümüz şeylerle hiçbir ilgisi yok! Orada, şu sarımtırak suyun içinde, sert tahtalara benzeyen, koyu kahverengi, sırtı sivri pullarla kaplı birşeyler görüyorsun, değil mi? İmgelemden yoksun biri bunların timsah olduklarını nasıl anlayabilir, ha? Ve şurada, aşağıda, beton yalağın yanında, saman demetleri ve gübre yığını yanında önden arkaya yavaş yavaş sallanan ve sarı bakır levhalara benzeyen şu iki nesnenin bir gergedanın başı ve sırtının bir bölümü olduğunu kim anlayabilirdi, söylesene? Eeyore, biraz önce gördüğün, kocaman bir kütüğe benzeyen o gri renkli nesne bir filin ayağının alt bölümüydü; ama 'Bir fil görüyorum' diyebilmen için hayvanın görünüşü yeterince dikkatini çekmemiş de olsa, bundan daha doğal bir şey düşünülemez; çünkü, dünyanın doğusunda küçük bir adada doğmuş birinin Afrika fillerini zihninde canlandırma yetisinin olması neden gereksin ki, ha, Eeyore? Şimdi, eve dönüğümüzde sana 'Eeyore, fili gördün mü?' diye sorarlarsa, şu gri renkli, gülünç ağaç kütüğünü unut; yalnızca resim kitaplarındaki o insancıl filleri düşün ve şöyle yanıtla: 'Eeyore fili gördü!' Ama o gri renkli kütük, gerçek bir fil. Kısacası, hayvanat bahçesinde kaynaşan normal çocukların içinde—beni duyuyor musun?—o gri şekle, o kütüğe bakıp da yalnızca gözlemine göre gerçek fili tanıyabilmek için doğal imgelemini yeterince çalıştıracak kimse yok! Çünkü bunlar zihinlerindeki resmi, resim kitaplarındaki filin resmini yeniden yapmakla yetiniyorlar. Öyleyse, Eeyore, gerçek filin önünde özel olarak etkilenmemişsen, burada pes ede-

cek bir şey yok, inan bana!"

Şişko yarı yarıya kendi kendine konuşarak, yarı yarıya da o budala şişko oğluna seslenerek gevezelik ederken, baba-oğul yavaş yavaş bir yokuşu tırmanıp boğaz gibi çok dar bir yere geldiler. Gevezelik etmeyi sürdüren şişko, içi sanki sürgüyle kapalı bilincinin dı-şında geçici olarak birbirini dengeleyen şu iki duygu arasında durmadan gidip geliyordu: Bir yandan kala-balıktan kaçabilmiş olmanın verdiği rahatlama; öte yandan yüreğini eriten anlaşılmaz, tuhaf bir sıkıntı. İş-te bu sırada gözü dönmüş bir insan topluluğu, sanki yerden biter gibi ansızın ortaya çıktı; gündelikçi işçile-re benziyorlardı; daha önce yerde çember halinde oturmaktaydılar. Şişko sarıldıklarını anladı. Çok kork-muş olmasına karşın, bu korkusunu dışa aktarmak amacıyla, düşüncesini, elini liep sımsıkı tuttuğu oğlu-nun üzerinde yoğunlaşmış durumda bırakmaktan vaz-geçti; bu sırada hem o kalabalıktan uzaklaşmadıkları-nı hem de geldikleri bu yerin bir tür çıkmaz dar boğaz olduğunu gördü. Burası beyaz ayıları çevreleyen çitle-rin arkasıydı; aşağıya, kayalıklı bir dağa benzetmek için gerçek taşlardan örülmüş duvarın öteki yanına ba-kılınca, üzerinde beyaz ayıların dolaştığı, çok dik iniş-li, bankiz izlenimi veren bir beton düzey görülüyordu; ayrıca bunların içinde debelene debelene yıkandıkları bir havuz da vardı; üstelik, aşağıda, karşı yanda durur-ken başını yukarıya kaldıracak birine, şişko ile oğlu-nun bu sırada bulundukları yer, denizin ve bankizin ötesinde, bilinmeyen bir sivri tepenin en yüksek nokta-sı gibi görünebilirdi; başka türlü söylemek gerekirse, baba-oğul buzdağının arka dekorunda yollarını şaşır-mışlardı. Bu yer gizli bir geçit olmalıydı; böyle bir ya-

pay Antarktika'ya ustaca giren görevliler hayvanlara yiyecek getiriyor ya da o eğik düzeyi ve havuzu temizliyorlardı (ama aşırı işgüzarlık edip yanılgıya düşmemeleri gerekirdi). Şişko biraz kendine gelmişti ki, dört bir yandan, bu yırtıcı hayvanların kıçlarının iğrenç kokusunun saldırısına uğradı.

Peki ama kimdi bu adamlar? Burada, bu çıkmazın dibinde, çepeçevre diz çökmüş, böyle ne halt ediyorlardı? Alt tarafı yollarını şaşırdılar diye baba-oğulu neden bunca kin yüklü düşmanlıkla dört yandan sarmışlardı? Şişko bunların, o gün yapacak işleri olmayan, gözlerden ırak bir yerde kumar oynamaya gelmiş genç gündelikçi işçi takımından oldukları kararına vardı. Şişko, daha önce, Eeyore ile monoloğa benzeyen konuşmasını sürdürmek üzere sanki gizli bir odaya kapanmıştı. Adamların bir oyun oynayacaklarını çabucak anlaması için bu odadan yavaş yavaş dışarı çıkmak yetmişti ona; çünkü bu genç ve acımasız çete oynayacağı oyunu pek gizleyemiyordu. Baba-oğul, ancak onların aralarında yapabilecekleri konuşmayı—bu konuşmanın çarkı birbirlerinin ellerini sımsıkı tutmalarıyla dönüyordu—sürdürerek oyuncuların alanına ya da, hayvanların arazisine öylesine girmişlerdi ki bir çatışmanın patlak vermemesi olanaksızdı.

Şişko, oğlunun elini hiç bırakmadan, o anda gerekli olan sözleri bulamamanın güçsüzlüğü içinde, bir geri çekilme hareketi yapar gibi oldu, ama iriyarı adamın biri onun bu girişimini önlemişti bile; hatta en ufak bir harekete kalkışır kalkışmaz bir başkası var gücüyle üzerine atılmıştı.

Bunun üzerine, şişkoya her yandan yağmur gibi yumruk inerken sıkı bir sorgu da başlamıştı. "Polis mi-

sin sen? İspiyoncu musun? Az önce boyuna konuşuyordun. Portatif bir mikrofona mı konuşuyordun ha? Polislerle ilişkide misin?" Epeyce yumruk ve tekme yiyen şişko, bütün gücüyle düşüncesini anlatmaya çalışıyor, ama rezil herifleri büsbütün öfkelendiriyordu. "Habire konuşuyordun, hem de ne coşkuyla! Bunun gibi bir yumurcakla böyle mi konuşursun sen?"

Şişko savunmasında, oğlunun yalnızca zihinsel özürlü olmadığını, aynı zamanda gözlerinin de iyi görmediğini, bu yüzden ona çevresindeki her şeyi en ince ayrıntısına kadar açıklamak zorunda kaldığını, yoksa çocuğun hiçbir şey öğrenemeyeceğini anlattı.

"Bu çocuk aptal; senin o saçmasapan sözlerinden ne anlayabilir ki ha? Ona bakmak yeterli: Tam bir aptal; söylenenlerin bir tek sözcüğünü bile anlayamaz; bu yeterince açık değil mi ha?"

Şişko, oğluyla kendisi arasındaki iletişimin ellerinin birleşmesi sayesinde gerçekleştiğini söyleyecekti, ama çabasının bir işe yaramayacağını sezerek, dudakları şişmiş ağzını bir daha açmadı: Bu haydutlara kendisini oğluna bağlayan bağların özel niteliğini anlatmanın yolu acaba bu muydu? Şişko, oğlunu korumak için onu kendine doğru çekmek istedi, ama o anda elinden yavrunun o sıcak, terden ıpıslak elini çekip aldılar; gözü dönmüş herifler şişkoyu yakalayıp karga tulumba ettiler. Bu sırada, tehditler savurarak onu, sanki ayıların bulunduğu çukura atmaya hazırlanıyorlarmış gibi, önden arkaya sallamaya başladılar. Adamcağız ister istemez kendisini başdöndürücü bir yüksekliğe çıkaran bir salıncakta sallanır gibiydi. Arasıra da olsa, fır fır dönen yer ile gökyüzü, kent ve uzaktaki sokaklar, ağaçlar, tam altındaki, dik bir uçurumun dibin-

de korkunç bir tuzağa benzeyen, içinde ayıların bulunduğu çevre duvarı ve havuz olağanüstü bir netlikle görüş alanında beliriyorlardı. Şişkonun içi, beklenen panik, korku yerine; köklü, çok büyük, hatta gülünç derecede bir umutsuzlukla dolup taştı ve tınısına kendi kulaklarının bile alışık olmadığı çığlıklar atmaya başladı; bu çığlıkları duyan hayvanat bahçesindeki tüm hayvanlar karşılık verip bağırıyorlarmış gibi geliyordu ona.

Bu sırada şişko, haydutların kollarında, ayıların bulunduğu çukurun üstüne dek sallanıyor, gidip geliyor, itiliyordu—adamların, kendisini, içinde o pis sarı ayının onun gelişini bekleyerek omuzlarına değin suya dalmış durumda debelene debelene yıkandığı havuzun tam ortasına atmak için gerekli hızı hesapladıklarını sanmıştı—; her türlü direnmeden vazgeçen şişko, bir 'mandala'[1] üzerinde zaman ve mekânın iyice birbirine karışması tanrılara özgü bir esin gücüyle nasıl net olarak betimlenmişse, aynı netlikle, kendisini kıvrandıran umutsuzluğunun içinde üç değişik şeyin birbirine karıştığının bilincine vardı. Hayvan gibi bağırdığı sırada şunları anlamıştı:

a) Bu haydutlar benim onları ispiyonlamaya gelmediğimi anlasalar bile, bir parçacık fazladan zevk ve heyecan için beni ayıların çukuruna pekâlâ fırlatabilirler; bunu yapamayacaklarından kuşkuya düşülemez.

b) Şu iki şeyden biri gerçekleşecektir: Egemenlik alanının istila edilmesi karşısında çılgına dönen ayı, beni ya parçalayacak ya da yaralayacaktır; o zaman da, yüzmeyi pek bilemediğim için pis suyun içinde boğulup öleceğim. Bu işten sıyrılsam bile, belki birkaç

---

1. Budizm ortamını ve çeşitli kişilere verilen eğitimleri betimleyen bir tür tablo. (Ç.N.)

saniye sonra delireceğim; babamın kendini delilik yüzünden ölünceye kadar eve kapattığı doğruysa, damarlarımda onun kanı aktığına göre, neden ben delirmeyecekmişim?

c) Eeyore için dış dünyaya açılan ve onun bu dünyayı anlamasını sağlayan tek pencere benim. Delilik yüzünden bu pencere yıkıntı halinde bir labirente bakacak olursa, hiç kuşkusuz çocuk şimdikinden çok daha karanlık, çok daha karışık bir bunama durumuna girecek ve bunun sonucu olarak eziyet edilen bir hayvana dönüşecek ve artık onun için iyileşme söz konusu olmayacaktır; bunun anlamı şudur: Bu iki varlık yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Birbirine girmiş bu karışık duygular, şişkonun düşüncesini, kendisine çok büyük acı veren anlamsız bir öfkenin karanlığına, adamakıllı derin bir uçuruma itti; şişko bu uçuruma düşerken korkunç çığlıklar atmaya başladı. Bağırarak paldır küldür yuvarlandığı sırada gözyuvarlarının çukurlarından tümüyle dışarı fırladıklarını gördü, kahverengi dairelerin ortasındaki gözbeklerinde yalnızca acı ve ürkü okunuyordu. Hayvan gözlerine benziyordu gözleri. Su korkunç bir gürültü çıkarırken, her yanı iğrenç zifoslar içinde kalan şişko, çabucak koşup gelen beyaz ayıların çevresinde itişip kakıştıklarını, ağır ağır tepindiklerini, pençeleriyle yeri kazıdıklarını gördü... Gerçekte yukarıdan büyük bir kaya parçası atılmıştı ve haydutlar şişkoyu hâlâ kollarında sallamaktaydılar. Şimdi kendisi de kollarda taşınan koçaman bir gözyuvarı olmuştu; yumurta kabuğu rengindeki bu yuvar, bütünüyle şişkonun içinde yaşamış olduğu dünya—bütünüyle kendi kişiliğiydi—ve ortadaki dairenin o narin kahverengiliğinin içinde acı,

ürkü, bunaklara özgü aptallık, alacalı bulacalı bir cam bilye gibi dönüp duruyordu. Şişko artık gözyuvarına dönüşmüştü; artık oğlu için hiç de üzülecek durumda değildi, artık kendisi olmaktan da çıkmıştı—yalnızca bir göz, kocaman, sarımtırak, seksen kiloluk bir göz-dü...

Kendisini devsel gözyuvarı durumundan eskisi gi-bi gerçek şişko insan durumuna getiren ağır süreç ta-mamlandığında hayvanat bahçesine çoktan gece inmiş-ti. Kirli parmaklara benzeyen korkunç pis koku şişko-nun göğsünü eşeliyor, ona büyük acı veriyordu (önce, bedeninin ve giysilerinin içine dolan o iğrenç kokulu su, şişkoya gerçekten ayıların havuzuna atılmış olduğu-nu düşündürmüştü); üzerine zifosların büyük bir taşın havuza atılmasıyla sıçradığını ancak biraz sonra anla-dı. Bunun üzerine, oğluna ilişkin bir yığın karmakarı-şık sorunun saldırısına uğradı: Çıldırtılmış küçük bir hayvan durumuna gelmiş çocuk kuşkusuz ölmüştü; acaba öyle miydi? Şişko ile ilgilenen veteriner—Vete-riner!—bu konuda hiçbir bilgisi olmadığını söyleyerek söze başladı; şişkoya başına ne geldiğini anımsatabil-mek için durumdan yararlanmaya çalıştı. Bu görevli-nin anlattığına göre, şişkoyu, bahçenin kapanış saatin-den sonra, temizlik yapildığı sırada beyaz ayıların bu-lundukları çitin aşağı yukarı karşı yanındaki genel tu-valetlerde tekbaşına ağlarken bulmuşlardı; daha son-ra saatlerce bağıra bağıra yalnızca oğluyla ilgili tutar-sız sözler söyleyerek sayıklamıştı. Neredeyse dokuz sa-at süren bu sapıtma sırasında, yapmış olabileceği şey-lerin hiçbirini anımsamadığını ileri sürdü; sonra veteri-nere sımsıkı sarılarak, eğer çılgına dönüp henüz ölme-diyse, ölmekte gecikmeyecek olan çocuğunu bulması

için yalvardı. Bu sırada, içine saman doldurulmuş ölü hayvanlarla çevrili basit bir yatağın üzerine yatmış olan şişkonun bulunduğu odaya bir görevli girip kaybolmuş bir çocuğu polise teslim ettiğini söyledi. Şişko hemen koşarak heyecanla karakola gitti ve orada Eeyore'yi buldu. Küçük şişko geç de olsa polislerle yediği akşam yemeğini az önce bitirmişti; durmadan "Eeyore, Pepsi-Cola ile kemik suyuna erişte çorbası iyi miydi?" diye yineleyerek onlara bu yemek için kendince teşekkür ediyordu.

Çocuğun velisi olduğunu tanıtlaması istendiği için şişko, karısına telefon etmeye karar verdi; kadının gelmesini beklemek gerekti. İşte, şişko, zorunluluk ve talih sayesinde—anormal oğlu Mori'nin doğumundan tam dört yıl iki ay sonra—acımasız bir özgürlüğe böyle kavuştu.

Bir başka özgürlük uğruna, çok bilinçli olarak başlattığı yeni savaşım, annesinden bir tek tepki gördü: Bastırdığı ilanı dağıtacaktı kadın. Savaş başladığı yerde durdu, çünkü başka görünür bir karşı saldırı olmamıştı. Şişkonun annesine art arda yazdığı usandırıcı mektuplar, telefonla aramalar bir sonuç vermemişti: mektuplar geri çevrilmiş, telefonların almacını kaldırmak zahmetine bile katlanılmamıştı!

Bu oyun haftalarca sürdükten sonra, kararlılığı pekişen şişko, annesini geceleyin bir kez daha telefonla aradı. O yüksek vadideki köyün santralında görevli telefon memuresi mekanik ve rahat Japoncası ile şişkonun bu çok uzaklardan gelen görüşme isteğini not etti; bir süre geçince ona hem üzüntüsünü hem de sevgisini bildirdi, ancak bu kez bu duygusunu en senli benli bölgesel bir deyimle, hatta düpedüz adıyla seslenerek

dile getirmişti (şişko, Tokyo'da oturup bu köye telefon eden tek kişiydi; bu yüzden, memur hanımın kimin telefon ettiğini saptaması için istenilen numarayı öğrenmesi yetiyordu; şişko, kadının konuşmalarını engellediğinden bile kuşkulanıyordu, ama böyle sonu gelmeyecek araştırmalara girişecek yerde yapacağı başka bir sürü işi vardı; onun erdemi de bununla sınırlıydı). Kısacası, santral memuresi üzüntülü bir sesle şişkoya şunları söyledi:

"Bu gece tüm aramalarıma karşın telefonu kimse yanıtlamıyor. Oysa bu kadın evinden çıkacak biri değil (memurenin 'bu kadın' dediği kuşkusuz şişkonun annesiydi; vadideki evinde tekbaşına yaşıyordu); zaten gecenin geç saati; telefonu açmıyor bile, hep aynı numara! Artık çok ileri gidiyor! İster misiniz, bisikletime atlayıp onu uyandırmaya gideyim?"

Şişko bu kayırmayı kabul edince, bağlantının sağlanması çok gecikmedi. Daha doğrusu anne hiç konuşmadan, telefonu açıp dinlemekle yetindi. Şişko, işi biter bitmez bütün hızıyla görevine dönmüş olması gerekenken ve kuşkusuz telefonu dinleyen o iyiliksever santral memuresini—görev her şeyden önde gelir!—aklından çıkarıp hâlâ konuşmamakta direten annesine oldukça tehdit dolu acı sözler savurmaya başladı:

"Sizin o kâğıdınızdaki yalanlara kimin inanabileceğini düşünüyorsunuz? Onu karımın ailesine göndermek de ne demek oluyor! Diyelim ki yabancı bir ülkede kaptığım bir hastalık akli dengemi bozdu; oğlumun sakatlığı bunun sonucu ise, nasıl oldu da bu hastalık aynı zamanda karıma bulaşmadı ha? Bunu anıştıran o mektubu karıma da göndermişsiniz! Her şeye karşın, hastalığımla, deliliğimle ilgili kara çalmaların tek söz-

cüğüne bile inanmadığınızı düşünmek istiyorum. O eski delirme numaralarınızdan biri değilse tabii! Ama bu eski numaraya kimse inanmaz artık. Deliliğiniz, gerçek deliliğe benzediği için, insanları kandırmak için yeterli olsa bile, inanın bana anne, artık sahte delilik söz konusu değil, siz gerçekten delisiniz! Anne, anne, neden hâlâ ses vermiyorsunuz? Neden benim o metnimi, notlarımı saklıyorsunuz? Neden korkuyorsunuz? Eğer babamla ilgili bir şey yazıp yayımlarsam, ailemizi tanıyan herkesin onun deli olduğunu ve kanı kendi soyundan gelenlerin damarlarında aktığı için, oğlumun bunun apaçık, çürütülemez kanıtı olduğunu düşüneceklerinden mi korkuyorsunuz? Öyle mi ha? Erkek kardeşlerimle kızkardeşlerimin bunun utancını duyacaklarından mı korkuyorsunuz? Ama bir yandan deli numarası yaptığınız, öte yandan, delirmeme yol açan şeyin o pis hastalık olduğunu ortalığa yaydığınız için, sonucun daha da kötüye varabileceğini anlamıyor musunuz? Hayır, babamın delirerek öldüğüne inanamıyorum; yalnızca başına tam olarak ne geldiğini öğrenmek istiyorum. O zamanlar ağabeylerim askerdeydiler; küçük erkek kardeşlerim ve kızkardeşlerim çocuktular; aramızda babamızın ansızın attığı o büyük çığlığı ve içine kapanıp yaşadığı o inziva yerindeki ölümünü anımsayan tek kişi benim. Bu yüzden, tam olarak başına ne geldiğini öğrenmeye çalışıyorum. Bu konuyu ne zaman açsam, ağzınızı bıçak açmıyor, neden? Neden aklınızı oynatmış gibi yapıyorsunuz?.. Çocuklar arasında neden yalnızca benim, babamızın son yılları ve ölümüyle inatla ilgilendiğimi soruyorsunuz? Efendim, çünkü bu benim için mutlak bir zorunluluk! Bana hep paylayarak yanıt verdiniz, Bana neden söz

ediyorsun? Erkek kardeşlerinle kızkardeşlerinin kafalarında daha önemli şeyler var! dediniz; ama gerçek şu ki anne, bu işin gizli nedenini öğrenmek benim için çok önemli... Yoksa, bugün yarın ben de evimde küçücük bir odaya, bana ait daracık bir odaya kapanacağım, sonra günün birinde büyük bir çığlık attığımda karım da Eeyore'ye hani o gün bana söylediklerinizden başka bir şey söylemeyecek: Baban öldü. Ne ağlayacak, ne tüküreceksin, ne de gereği yokken özellikle batıya dönüp küçük ya da büyük aptestini yapacaksın. ...Anne, babamla ilgili herhalde çok şey anımsıyorsunuz... Ben de son yıllarda babamın davrandığı gibi davranıp karıma pohpohlayıcı şeyler söylemeye kalkarsam, bunlara saf saf inanmamasını ona kendiniz söylemediniz mi? Babam tüm son yıllarını o küçücük odasına kapanmış durumda; gözlerini kapatıp kulaklarını tıkayarak, hiç kımıldamadan geçirdi. Yaşadığı döneme karşı çıkmak, Çinle, yani büyük hayranlık duyduğu bu ülke ile savaşın haklılığını kesinlikle kabul etmemek için kendi isteğiyle eve kapanmasının tümüyle uydurma olduğunu, bunun yalnızca aklındaki bozukluktan ileri geldiğini söyleyen siz değil miydiniz? Yiyeceğin pek az bulunduğu bir dönemde yerinden kımıldamak zorunda kalmadan her eline geçeni—rahat rahat yaptığı tek devinim ağzını açmaktı—tıkabasa yemesini ve öldüğü sırada yağ tulumuna dönmüş olmasını bunun bir kanıtı gibi görmüyor muydunuz? Hatta, belki de bu halinden utandığı için odasına kapandığını söylemeye dek vardırmadınız mı işi? Bunların tümünü karıma anlatmışsınız; neden bana babamla ilgili en ufak bir sır vermekten kaçındınız? Neden, bir şey anımsadığımda yazmayı becerdiğim o notları bile benden çaldı-

nız?.. Ardından, karım kuruntuya kapılıp benim kendimi asmak üzere olduğumu sandığı sabah, ona ne söylediniz? Babamın 'ciddi olarak' hiçbir şey yapmadığını, ne yapsa ya da ne yapmaya kalkışsa, bunun 'numara' olduğunu bildiğini, çünkü kendi kendine bir şey söylerken 'bu ciddi değil' diyerek söze başladığını, bundan da hiç üzüntü duymadığını; bunun tümüyle bilinci dışında geçtiğini ve sonunda bir şeyin farkına vardığında çok geç kaldığını söylediniz, değil mi? Babamın sizin deyiminizle 'ciddi olarak' yapmadığı bu şeyler neydi ki? Neydi çok geç olan? ...Anne benimle hiç konuşmamakta böyle inat edecekseniz, işte size aklımdan geçen birkaç düşünceyi sunuyorum: Ben de babam gibi güneş gözlükleriyle ve kulaklarımda birer tampon, karanlık bir odada oturup dev gibi bir şey olacağım—şimdiden biraz böyleyim—ve sonunda büyük bir çığlık atarak öbür dünyaya göçtüğümde, dul kalacak karıma oğlunun babası gibi her şeyin çok geç farkına vardığını yineleyerek onu avutmak niyetinde misiniz? Niyetiniz bir kez daha, pek önemsemeyip yukarıdan bakarak 'Amma budalalık! diye bağırmak mı? Çok yeni öğrendim, ama hiç kuşkusuz, bir alık gibi de olsa oğlumun bensiz yaşayabileceğini artık biliyorum; yani artık özgürüm ve onun bakımını üstlenmiyorum! Öyleyse, şimdi düşüncemi tümüyle babamın üstünde toplayabilirim; onun yaptığı gibi, ölünceye dek, karanlık bir odaya kapanarak, bir köşede mekanik bir berber koltuğuna oturup öylece kalmakta özgürüm... Neden beni yok sayan bir sessizlikle yanıtlıyorsunuz beni? Size daha önce de söyledim, ben bir tek şeyi arıyorum—babamın son günleri ile ilgili gerçeği... İlle de onun yaşamöyküsünü yazmakta diretmiyorum; hatta,

dilerseniz, hiçbir şey yayımlamamaya da söz veririm: Beni hâlâ yanıtlamayacak mısınız? Yalnızca gerçekte neler olup bittiğini öğrenmek istiyorum dememe inanmazsanız, size şunu söyleyeceğim: Canım isteseydi, günün birinde pekâlâ babamla ilgili, delilik ve intiharından söz eden uydurma bir yaşamöyküsü kaleme alıp bunu yayımlatırdım! Üstelik, bunu yapsaydım, 'bildirileriniz' için kâğıt satın alıp baskı ve posta masrafları da ödeyerek, meteliksiz kalabilir, ama başarılı olamazdınız; insanlar sizden çok bana inanırlardı! Bu nedenle, o metnin ve notların bana geri verilmesi, emin olun, benim için ikinci derecede önemli; asıl önemli olan, sizden gerçeği öğrenmek... Vallahi, metnimi verseniz bile—duyuyor musunuz beni?—onu size ezbere okuyabilirim: Eğer babam kendi isteğiyle dünyadan tam anlamıyla elini eteğini çekip tekbaşına yaşadıysa..."

Telefon sakin sakin, ama kararlılıkla kapatıldı. Üşümekten ve düş kırıklığından benzi sapsarı kesilen şişko, yatak odasına gidip yorganın altında uzun süre titreyip durdu. Ayıların çukurunda o korkunç serüveni yaşadıktan sonra geçirdiği gece gibi, gizlice, için için ağladı. Annesinin sesini çok uzun süredir duymadığını düşünüyordu. Son zamanlarda onun babasıyla ilgili olarak söylediklerini karısından öğrenebilmişti. Annesinin, babasından söz ettiğini tam olarak kendisi ne zaman duymuştu? Anımsaması olanaksızdı—karısının söylediğine göre, annesi babasını 'öteki' diyerek anmıştı. 'Öteki'...; The Man... Bu, şişkonun aklına bir İngiliz ozanın bir savaş şiirinden bir bölümü getirmişti. Şiirde 'man' sözcüğündeki 'm' büyük harfle yazılmıştı. Bir anınsamadan daha çok, her ânın var olması

söz konusuydu. Tıpkı 'arı toprak' mezhebinin ilâhilerinin müteveffa büyükannesinin ruhunda, ömür boyu yaşaması gibi, bu şiir de bir dua benzeri onun ruhunun ve bedeninin ayrılmaz parçası olmuştu. Ona göre, 'öteki'nin savaşın en civcivli zamanında Çinli dostlarının art arda öldüklerini öğrendiği sırada yalvarmasını anlatıyordu. "The voice of Man: O, teach us to outgrow our madness." Eğer bu ses— "Ne olur, bize deliliğimizden kurtulmayı öğret"—'öteki'nin sesiyse, diyordu şişko, 'bizim deliliğimiz' aynı zamanda onun ve benim deliliğimdi. Şimdiye kadar, bu dizeleri bir dua gibi mırıldandığında 'bizim deliliğimiz' şişkoya göre her zaman onun ve oğlu Eeyore'nin deliliğiydi. Ama şimdi artık bu iki sözcük yalnızca 'öteki' ve kendisi için geçerliydi; başka kimse için değil. 'Öteki' o kerpiç odasındaki berber koltuğunda yığılı ağır kitlesiyle gözleri kapalı, kulakları tıkalı durumda, durmadan bu duayı yinelemişti: "Lütfen, ona ve bana, delilikten nasıl kurtulacağımızı öğret." Şişko şimdi oğlu ile ilgili her türlü kaygıyı bilinç alanından çıkarmıştı ve inatla, tutkuyla şu düşünceye sarılıyordu: "'Öteki'nin deliliği benim de deliliğimdir." Kendisi ile babası arasındaki bağlantıyı annesi ne hakla böyle hoyratça kesiyordu? Şişko artık ağlamıyordu; titriyordu, ama soğuktan değil, öfkesinden; bu sırada, yatağındaki örtüler, buruşturulan bir şeyden çıkan sese benzeyen hafif bir gürültü çıkardılar.

Bu yeni durumda, ayıların bulunduğu çukurun kıyısında yaşadığı heyecanlar onunla oğlu Eeyore arasındaki her türlü karşılıklı bağımlılığı sona erdirmişti. Bu serüven, oğlunun varlığının sırtına yüklediği kölelikten kurtulmasına olanak verdiği için, olayın olumlu sonuç vermiş olduğunu düşünüyordu. Şimdi öfkesini kö-

rükleyen şey, annesinin—yalnızca annesinin—bu yakarının gerçek anlamını öğrenmesini kasıt ve inatla engellemesiydi: 'Öteki'nin belki de bir yanıt alacağı sırada, "Bize deliliğimizden kurtulmayı öğret," demesi ve buna karşılık onun, sanki beyaz ayının dişlerini gıcırdatarak kendisini beklediği çukura ikinci kez fırlatılacakmış gibi, aklını kaçırmak üzere olması.

Şişko uykuya daldı; ama düşünde öfkesi kabarmayı sürdürdü: Ateş basmış eli, karanlık bir hücrede, bir berber koltuğunda, sırtı kendisine dönük olarak oturmuş, neredeyse bir suaygırı kadar kocaman, dev gibi bir adamın eline tutsak olmuştu. Öfke, olağanüstü bir hızla birinden ötekine geçiyordu, tıpkı birbirine bağlı iki eli bobin olarak kullanan bir alternatif akım gibi; ama şişko boşuna bekliyordu, çünkü o öfkeli dev adam karanlığa doğru dönmüş durumda, kımıldamadan duruyor ve küçük şişkoya, ona, başını çevirip kesinlikle bakmıyordu.

Şişko uyandığı zaman, annesine karşı, kesin sonuca götürecek bir saldırıya geçmek için daha kararlıydı. 'Öteki'nin ve onun deliliğinin son yıllarının öyküsünü yeniden yazacağına ve bu 'delilikten kurtulma' üzerine, yani 'öteki'nin deliliğiyle kendi deliliği üzerine araştırmalar yapacağına ant içti. Ancak annesi bir kez daha saldırıyı ondan önce başlattı: Şişkonun eyleme geçmek için yararlanmayarak, ağlayıp sızlanmaktan, öfkelenmekten ve düş görmekten başka bir şey yapmadığı o gece, kadın karşı önlemler almakta, kendine bir plan hazırlamakta oldukça uyanık davranmıştı; hatta tanyeri ağarırken yeni bir bildirinin metnini hazırlamıştı bile. Bu bildiride yirmi yıllık suskunluğunu boza-

rak, ölmüş kocasından söz ediyordu. Şişkonun evine, annesine telefon etmesinden en çok iki gün sonra taahhütlü ve ekspres olarak postalanmış bir zarf getirdiler (kendisi evde değildi): Annesi, babasının tüm yaşamını yeniden canlandırmak amacıyla yazdığı o metni ve notlarını geri göndermişti şişkoya. Birkaç gün sonra postacı, kuşkusuz basım işleri yüzünden gecikmiş—yine ekspres ve taahhütlü—mektubu şişkonun karısına teslim etti; metin hiç kuşkusuz şişkonun telefon ettiği gece yazılmıştı.

*Size geçenlerde üçüncü oğlumun delirdiğini bildirmiştim. Yanılmışım, sizden bunu kaale almamanızı istiyorum. Zamanı geldiği için, anımsadığım bir şeyi de bilginize sunuyorum: başarısızlıkla sonuçlanan bir ***subaylar ayaklanmasına katılan merhum kocam, İmparator Hazretlerinin öldürülmesinin son çare olduğunu savunan ürkütücü bir yargıya varmıştı. Onun, ölümüne dek o kerpiç odaya kapanmasının nedeni, işte bu korkunç olaydır.*

Ayrıca şunu da eklemek istiyorum: Ölümü kalp yetersizliğinden olmuştur; ölüm belgesi belediyede bulunmaktadır. Bilgi edinmenizi rica ederim.

İmza...
196- kışı

"Halkın yardımına koşacak bir kişi elbette bulunacaktır?..
Gözlerimi kapayıp suikastçıların bulunmadığı bir dünya düşlüyorum..."
CHOKU

Görünüşe bakılırsa, ilk bildiri genç kadını etkilememişti; beklemediği bu ikinci bildiri ile adamakıllı sarsıldı kadın. Bütün bir öğleden sonrayı mektubu üst üste yeniden okumakla geçirdi, ama bundan kocasına hiç söz etmedi. Ancak, kendi başına bir sonuç çıkaramayacağını anlayınca böyle bir mektubun geldiğini şişkoya bildirdi. Şişko, metni sessizce okuyup hiç ses çıkarmadığı için karısı şaşkınlığını belirten şu soruyu sordu kocasına:

"Annenizin, bana, babanızın son yılları ile ilgili idealleştirilmiş öyküler anlatırsanız, bunlara körü körüne inanmamamı söylediğini anımsıyorsunuz, değil mi? Oysa şimdiye kadar bu konuda susan anneniz, şimdi bu şekilde bir açıklama yapıyorsa, bunun nedeninin, kadına durmadan saldırıp en sonunda size karşı gerçek bir kin duymasına yol açmanız olduğunu düşünmüyor musunuz? Bu, onun sanki, 'İstediğin kadar babanın son zamanında davrandığı gibi davran, bana vız gelir,' dercesine, sizi reddetmeye kesinlikle kararlı olduğunu göstermiyor mu?"

Aslında şişkoya darbeyi indiren o bildirinin bir başka yanıydı; bunun doğurduğu sarsıntı üzerinde iyice düşünebilmek için susuyordu—bildiriyi okumasından hemen sonra etkisini gösteren bu darbe, oğlu Eeyore yüzünden yediği darbe gibi, en duyarlı yerine inmişti; onun için, karşılığı verilemezdi. Annesinin mektubunda kabul ettirmeye çalıştığı baba imgesini, günlerce çocukluk anılarıyla, görebildikleri ve duyabildikleriyle karşılaştırarak, uymayan yanlarını ortaya çıkarmaya çalıştı. Ama babasının yaşamöyküsünü yazmak için toplanmış tüm ayrıntılarda, bu bildirinin içeriğiy-

le kesin olarak çelişen hiçbir şey bulamadı.

Büyükannesinin anlattığına göre, kendisini öldürmek isteyen bir adamın Japon kılıcıyla yaptığı saldırıya uğrayan babası, kendisini savunmayıp kapandığı o kerpiç odada karanlığa sığınarak bu saldırıdan paçasını kurtarmıştı. Katil herhalde babasının ve ...'lerin kışkırttığı o komplocu genç subay grubu ile ilişkideydi, ama kuşkusuz, ister silâhlı bir ayaklanmaya ya da bireysel bir eyleme kalkışmak söz konusu olsun, 'öteki' kadar kararsız, yüreksiz biriydi. Adam iz sürerek bir korkağın içine kapandığı ine kadar gelip ona kılıcını birkaç kez sallayarak gözdağı vermiş, sonuçta daha ileriye gitmeyi düşünmemişti.

Ayrıca, ***'lerin ayaklanmalarını anımsatan bir dram, şişkonun gençliğinden bu yana düşlerine giriyordu. O ayaklanmaya sürüklenmiş genç subayların dul eşleri, olaydan otuz beş yıl sonra, artık bir huzurevinde gözetim altında yaşayan yaşlı kadınlar olmuşlardı, ama şimdi yeniden geçmişteki genç kadınlara dönüşüp kendilerine sırtını dönmüş durumda bir berber koltuğunda oturan birine hançerle saldırıyorlardı—saldırdıkları kişi, 'en yüce yetkili', o genç subayları soğukkanlılıkla yüzüstü bırakmış, bu subayların siyasal programlarını destekledikten, onlara para yardımında bulunup hareketi ayaklanma gününe dek izledikten sonra, son anda eyleme katılmaktan vazgeçerek ihanet etmiş ve o günden bu yana yaşamını bir kerpiç odaya kapanarak doğduğu köyde geçiren bir sade vatandaştı... Oyunun sonu böyleydi. Bu senaryo kuşkusuz çocukken falan ya da filan kişinin şişkonun kulağına soktuğu şeylere dayanıyordu—bu, belki de annesinin gönderdiği o bildirinin içeriğini ona önceden sezdirmenin

bir biçimiydi. Her ne ise, şişko babasının başkaldıranlarla ilişkileri olduğunu iyi kötü biliyordu; hatta, karısına bundan bir nebze söz etmişti; bir süre önce fırtınalı bir gecede, babasından kalan çok bayağı bir anıyı anlatmıştı karısına: Böyle fırtınalı bir geceydi; babası ona "İnsanların yaşamı, karanlıklardan çıkarak bir süre bir mum ışığı çevresinde toplandıktan sonra, herkesin kendi karanlıklarına dönüp yok olmasından ibarettir," demişti.

Şişko, bir hafta boyunca annesinin bildirisini üst üste, yeniden yeniden okuyup bir kez daha notlarının ve babasının yaşamöyküsü ile ilgili parça parça yazılarına daldı; sonra, bir sabah erkenden (erken kalktığı için değil; bütün gece yatmamıştı; zaten o hafta boyunca geceleri dört ya da beş saatten çok uyumamış, hafif birşeyler yediği zamanlar dışında çalışma odasından dışarıya adımını atmamıştı), evinin arkasındaki bahçeye çıkıp babası üzerine yazdığı yazıları içeren kâğıt tomarını yakarak kül haline getirdi. Ayrıca, New York'tan alıp çalışma masasına raptiye ile tutturduğu, o zamandan bu yana orada duran bir resimli kartpostalı da yaktı. Kartpostalda alçıdan bir resim vardı—bisiklette giden bir adamın resmiydi bu; adam, şişkonun imgeleminde canlandırdığı babasına son derece benziyordu. Ardından, çoktan kalkıp kahvaltıyı hazırlamakta olan karısına o zamana kadar üzerinde durduğu şu tasarısı konusunda düşünce değiştirdiğini bildirdi: Eeyore'ye gözlük taktırtmak ve onu bir zihinsel özürlü çocuklar kurumuna yerleştirmek. Karısının, ona haber vermeden o göz doktoruna yeniden gittiği gün, belki de adamdan bir özel gözlük reçetesi almak için yaltaklandığını biliyordu. Kadın gizliden gizliye çocu-

ğu böyle bir gözlüğü takmaya hazırlıyordu. Şişkonun oğlu ile arasındaki bağ kopmuştu: Şimdi her ikisi de birbirlerine bağımlı değillerdi. Üstelik, şu sırada ölmüş babasından kesinlikle uzaklaşmıştı, bu bakımdan da artık özgürdü. Babası delirmemişti; delirmiş olsa bile, nedeni apaçıktı; onun deliliği ile kendi deliliği arasında hiçbir ilişki yoktu. Şişko yavaş yavaş Eeyore'yi kemik suyuna erişte çorbası içtikleri o lokantaya götürmez oldu. Babasının kendi isteğiyle eve kapanmaya başladığı günlerdeki yaşa da yaklaşırken, Kore usulü domuz paçası türünden yağlı yemekleri daha çok sevdiği halde, iştahı neredeyse tamamen kesilmiş gibiydi.

Zayıflamaya kalkıştı, haftada bir kez saunaya gitti. Bir ilkyaz günü öğleye doğru, saunadan çıktıktan sonra duş yaptığı sırada, önünde dikilen esmer tenli tanımadığı bir adamı görünce aklı adamakıllı karıştı. Aynanın üstünü kaplamış olan buğunun kuşkusuz bunda bir rolü olmuştu, ama tanımadığı o adam kendisiydi.

Aynayı dolduran görüntüyü ayrıntılarıyla inceleyince, birçok zihinsel bozukluk belirtisini hiç kuşku duymadan saptadı. Ama bu kez kendisini tümüyle saracağa benzeyen ve giderek daha çok sıkıştıran bu deliliği kendisiyle paylaşacak artık ne oğlu ne de babası vardı. Onun için geriye kalan tek özgürlük, bu deliliğe tekbaşına göğüs germekti.

Babasının yaşamöyküsünü yazmaktan vazgeçmişti. Bunun yerine, kimi zaman, artık hiçbir yerde yaşamadığı besbelli 'öteki'ne mektuplar yazıp, durmadan şu cümleyi yineliyordu: "Lütfen, bize deliliğimizden kurtulmayı öğret,"; kimi zaman da hep şöyle başlayan

satırlar yazıyordu: "Eğer kendi isteğimle eve kapanıp tam bir inziva yaşamı sürdürmeye başlıyorsam, bunun nedeni ..." Sanki gerçek bir vasiyetname söz konusuymuş gibi, bu notlarını bir çekmeceye kilitledi ve bunları hiçbir zaman kimseye göstermedi.

BULUTLAR CANAVARI AGU

Odamda tekbaşıma olduğum zamanlar sağ gözümün üstüne siyah bir korsan bandı takıyor ve dikkat buyurun, oradan da görüyorum; ama gerçekten doğru dürüst gördüğüm söylenemezdi; başka bir deyişle, sağ gözüm tam anlamıyla körelmiyor. Onun için, dünyamıza iki gözümle bakmak istersem, tam olarak üst üste iki dünya görüyorum: Biri parlak ve aydınlık, adamakıllı net bir dünya; öteki bulanık, hafifçe karanlık, birincisinin birazcık üstünde bir dünya. Bunun doğal sonucu olarak, gayet düzgün, güzel kaldırımlı olan bir sokakta yürürken, kimi zaman, lağım deliğinden çıkan bir fare gibi, bir güvensizlik ve tehlike duygusuna kapılarak ansızın duruyor ya da neşeli bir dostumun yüzünde bir yorgunluk ve keyifsizlik belirtisi buluyor; ardından, yorucu bir uyumsuzluk duygusuna kapılıyorum; bu da bende hemen yıkıcı bir kekemeliğe neden oluyor. O zaman çaylı pirinç kâsesi önündeki konuşmalarımıza da elveda! Kuşkusuz, alışacağım, ama bunu başaramazsam, o siyah bandı yalnızca odamda değil, sokakta, dostlarımın karşısında, her yerde takmaya kararlıyım. Tanımadığım insanlar ben geçerken bu halimi görünce başlarını çevirip elbette bakabilecek, bunu bayatlamış bir şaka sanıp bana acı acı gülümseyeceklerdir: Ama ben önemsiz şeylere sinirlenecek yaşı çoktan aştım.

Anlatmak istediğim öykü yaşamımda ilk kez biraz para kazanmak için çalıştığım sırada başıma gelen bir şeyle ilgili. Eğer işe o mutsuz sağ gözümden söz etmekle başladıysam, bunun nedeni on yıl önce olan bu

olayın, bu gözümün geçirdiği o kötü kaza sırasında ansızın, öyle durup dururken aklıma yeniden gelmiş olması. Bu olayı anımsayınca içimi yakan ve beni kendine tutsak ettiğini hissetmeye başladığım kinden kurtuldum. Kazanın kendisinden ancak en sonunda söz edeceğim.

On yıl önce her iki gözümün de görme gücü tamdı. Bugün biri çaresiz olarak bozuk. 'Zaman'ın görünümü değişti; şimdi atılan bir taş yüzünden ezilen bir gözyuvarının oluşturduğu tramplenden atlamış bir 'zaman' söz konusu. O zamana dek 'zaman'la ilgili düşüncemin olağanüstü çocuksu bir yanı vardı. Arkanızda bakışlarıyla sizi bir burgu gibi delen ve önünüzde size tuzak kuran o insanı kıvrandırıcı 'zaman' duygusunun ne olduğunu henüz bilmiyordum.

On yıl önce, yaşım on sekiz, kilom elli, boyum bir yetmişti, üniversiteye yeni girmiştim, geçinmek için bir ek iş arıyordum. Henüz Fransızcayı okumakta oldukça güçlük çekiyordum, ama *L'Âme enchantée* adlı iki ciltlik kitabın güzel bir baskısını arıyordum. Bu baskı Rusça bir önsözle Moskova'da yapılmıştı; sayfaların altında Rusça notlar da vardı; hatta yayıncının kitabın en sonundaki notu bile Slav harfleriyle yazılmıştı. Fransızca metin bir harfi yanındaki harfle birleştiren incecik çizgilerle doluydu; şaşırtıcı bir baskıydı ama, Fransa'daki baskıyla karşılaştırılınca, daha kalın, daha zarif, hem de son derece ucuzdu. Bunu, Doğu Avrupa kökenli kitap ithalatında uzmanlaşmış bir kitabevinde bulmuştum. Romain Rolland'a karşı en ufak bir ilgi duymuyordum; bununla birlikte bu iki ciltlik kitabı her ne pahasına olursa olsun satın almak için çabalamaya başladım. O zamanlar sık sık böyle düşüncesiz-

ce davranışlarım oluyordu, ama bundan tedirginlik duymuyor; böyle bir davranışımda yeterince coşku varsa, kaygıdan kendi kendimi yemek için hiçbir neden bulunmadığını sanıyordum.

Üniversiteye yeni girmiştim. İş arayan öğrencilere iş bulan büroya kaydımı yaptırmadan önce sırayla tanıdığım kimselere gitmeye başladım. Bu konuda amcam beni bir bankacıyla tanıştırdı, o da bana bir iş önerdi.

"*Harvey* filmini gördün mü?" diye sordu; ben de, yaşamında ilk kez bir işe girmeye çalışan birinin gösterebileceği doğal sakınımın ötesinde, bağlılık konusunda her türlü kuşkuyu silip götüren bir gülümsemeyle:

"Gördüm," diye yanıtladım. *Harvey* adlı o filmde James Stewart ayı kadar büyük, gerçekdışı bir tavşanla birlikte yaşayan bir adam rolünü oynuyordu. Filmi izlerken katıla katıla gülmüştüm!

"Bir süredir oğlum bu türden bir canavarla boğuşup duruyor. Çalışmayı bıraktı; odasına kapanarak hiçbir iş yapmıyor. Arasıra dışarı çıkmasını istiyorum, ama elbette kendisine eşlik edecek biri gerek. Bana böyle bir hizmette bulunabilir misin?"

Bankacı bu sözleri işi sonuca bağlamış gibi bir tonla söylemiş, gülümsememe de karşılık vermemişti.

Oğlunu tanımıyor değildim. D*** avangard bir besteciydi. Fransa'da ve İtalya'da ödüller kazanmıştı. Resmini 'Yarının Japon Sanatçıları' türünden başlık taşıyan dergi sayfalarında hep görmüştüm. Önemli yapıtlarından hiçbirini dinlememiştim, ama müziğini yaptığı filmlerin kimilerini görmüştüm. Bunlar arasında, baştan çıkmış bir gencin serüven dolu yaşamıyla ilgili olan birinde armonika ile çahnan, pek alışılmamış

bir lirizmle yüklü kısa bir ezgi vardı ki çok güzeldi; filmi izlerken, bir armonika teması tasarlayan bu otuz yaşlarındaki adamın yerine koymuştum kendimi, belli belirsiz bir tedirginlik duygusu içinde (gerçekten, işe alındığımda benim besteci yirmi sekiz yaşındaydı, yani benim bugünkü yaşımda); bunun nedeni de şuydu: İlkokula başladığım yıl, kendi armonikamı küçük kardeşime bırakmıştım. Ama belki de bir başka neden, benim bestecinin yaşamı üzerine bildiklerimin halkın bildikleriyle sınırlı olmamasıydı. Adamın adının bir rezalete karıştığını biliyordum. Kişisel açıdan, rezalet çıkartan şeylerin üzerinde pek durmam. Bu adamın küçük yaştaki bir çocuğunu yitirdiğini, bu yüzden boşandığını, şimdi de sinema oyuncusü bir kadınla ilişkisi olduğu dedikodusunun yayıldığını vb. duymuştum, ama onun James Stewart'ın o ünlü filminde tavşan şeklinde ortaya çıkan bir hayaletle boğuştuğundan haberim yoktu. Her türlü işini bırakıp evine kapanarak bir inziva yaşamı sürdürdüğünü ilk kez duyuyordum. Acaba büyük bir ruhsal çöküntü, yoksa belirgin bir şizofreni durumu mu söz konusuydu? Böyle bir yığın soru soruyordum.

"Dışarı çıktığında kendisine eşlik edecek kişiden tam olarak neyi kastediyorsunuz?" diye sordum, bu kez gülümsemeden. "Elbette, elimden geldiğince size yararlı olmaktan başka bir şey istediğim yok..."

Merakımı ve kaygılarımı hiç belli etmeden, ses tonumla, yüzümün anlatımı ile, yine de çok ileriye gitmekten sakınarak, acısına katıldığımı anlatmaya çalışıyordum. Kuşkusuz bu yalnızca ek bir işti, ama belki bu tür bir görevi üstlenmek için ortaya çıkan ilk fırsattı; görevime uyum sağlamak amacıyla elimden gelen

her şeyi yapmaya kararlıydım.

"Eğer oğlumun canı dışarı çıkıp Tokyo'da herhangi bir yere gitmek isterse, sen de onunla birlikte gideceksin: Hepsi bu. Evde kendisiyle ilgilenen bir hasta-bakıcı kadın var; kadının durduramayacağı bir şiddet söz konusu değil; demek ki özellikle tetikte bulunmaya gerek yok."

Bankacıyı böyle dinlerken, korkaklığını ele vermiş bir askermişim duygusuna kapıldım. Kızarmıştım, ama bu etkiyi yok etmek için birşeyler söylemeye kalkıştım:

"Müziği severim, müzisyenlere karşı çok büyük saygım vardır. Bay D***'ye eşlik edip onunla konuşmak benim için zevk olacak."

"Artık aklında yalnızca o şey var; ant içerim ki konuşacak başka konusu da yok!"

Bu yanıtın sertliği karşısında daha da çok kızardım:

"Örneğin yarın gidip onu görebilirsin."

"Evinize mi gideceğim?"

"Elbette! Akıl hastanesine kapatılacak hali yok ki!"

Ses tonuna bakılırsa, bankacı pis herifin biri sayılabilirdi.

"Eğer bu işe kabul edilmek şansım olursa, size teşekkür etmek için yeniden geleceğim," dedim, başımı öne eğerek ve ağlamaklı durumda.

"Boş yere kaygılanma! Seni işe alacaktır!" (Bankacının bu sözleri, içimde korkunç bir antipati çalkantısına yol açarken, şöyle düşünmemi de sağladı: 'Pekâlâ! Benim işverenim D*** olacak!') "Zahmet etme. Senden bir tek şey istiyorum: Kentte sokağa çıktığı za-

manlar, kavga etmesin, herhangi bir rezalet çıkartmasın; senden ricam buna göz kulak olman; başka bir şey istediğim yok. Çünkü hem onun mesleğinin geleceği, hem de benim saygınlığım söz konusu."

Elbette! Benim rolüm kısacası yeni bir rezaletin neden olacağı kötü sonuçları engellemek için ailenin çevresinde nöbet—ahlâksal bir nöbet tutmaktı! Kuşkusuz, düşüncelerimi kendime sakladım ve bana güven duyabileceği konusunda sıcak bir güvence verip buzları biraz eritmek amacıyla başımı var gücümle sallayarak onaylamakla yetindim.

Benim için çok önemli olan, başta gelen, aklımı kurcalayan şu soruyu sormaya cesaret edemedim: 'Küçük beyin boğuştuğu o canavar ne tür bir canavardı?' Harvey'deki gibi yaklaşık iki metre boyunda bir tavşan mı? Kaskatı ve dimdik tüylü korkunç bir kar adamı mı?

Ona bunu sormak istiyordum, ama yine de sustum: Bu adama nasıl böyle sorular sorulabilirdi? Kendi kendime, hemşireyle iyi ilişkiler içinde olursam, sonunda kadının ağzından ustalıkla lâf alabilirim dedim ve bu düşünce beni rahatlattı. Müdür odasından çıktım; tüm koridor boyunca, Julien Sorel'in önemli bir kişiyle görüştükten sonra yaptığı gibi, küçük düşmüş olmaktan titreyip dişlerimi sıkarak her ayrıntıya inanılmaz şekilde dikkat edip davranışımı, bu davranışın etkinliği ile ilgili durumu saptamaya çalıştım. Ve sonradan, üniversiteden sonra, şu ya da bu meslek için giriş sınavına katılmaktan vazgeçip beni davranışlarımda özgür bırakan bir uğraşı yeğlediysem, bunun ardında ruhsal bir dürtü bulunuyordu; burada belirleyici bir rol oynayan da bu iğrenç bankacı ile yaptığım o baş ba-

şa görüşmenin anısıydı.

Her ne ise, ertesi gün dersten sonra banka müdürünün lüks bir banliyöde bulunan evine gitmek üzere trene bindim. Tümüyle şatoya benzeyen bu evin kapı sundurmasının altından geçerken, sanki geceleyin bir hayvanat bahçesinden geliyorlarmış gibi, birtakım korkunç yırtıcı hayvan kükremeleri duydum. Oyle korkmuştum ki büzülüp olduğum yerde kaldım: Yoksa bu sesler işverenimin bağırıp çağırmaları mıydı? Hayâl gücüm bana oyun oynuyordu. Bunların bestecinin aklını taktığı, James Stewart'ın tavşanı gibi bir canavarın kükremeleri olmadıklarına sevindim! Ama olayın bende yarattığı ürkü öyle apaçıktı ki yol gösteren hizmetçi kadın kendini tutamayıp her türlü inceliği bırakarak kahkahayı bastı. Sonra, bir sık çalılığın ötesinde, ayrı bir küçük evde, alacakaranlığa gömülü bir odanın penceresinin önünde sessizce gülen başka birini keşfettim: Bu, olsa olsa hizmetine gireceğim adamdı; sessiz filmlerdeki gibi, güldüğü halde sesi duyulmayan biriydi sanki. Çevresinde her yandan korkunç yabanıl hayvan kükremeleri yükseliyordu. Daha iyi kulak verince, aynı cinsten birçok hayvanın bir ağızdan bağırdıklarını anladım; öyle yüksek sesle bağırıyorlardı ki bunların canlı olmaları olanaksızdı. Hizmetçi kadın, beni o küçük evin girişine kadar götürüp orada bırakıp gitti. O zaman keşfettim: Bu bağırtılar bestecinin koleksiyonundaki banda kaydedilmiş seslerdi; içim rahat etti ve toparlanıp kapıyı açtım.

Odanın içi bir anaokulu sınıfına benziyordu. Oda genişti ve başka bölümü yoktu; iki piyano, bir elektrikli org, birçok teyp, bir pikap, lisedeki radyo kulübümüzde 'mixer' dediğimiz aletlerden biri, ayrıca daha

bir yığın şey görülüyordu; neredeyse ayak basacak yer yoktu. Uyuklamakta olan bir köpeği andıran bir şey vardı, belki sarı bakırdan bir tubaydı... Burası benim tam da bir bestecinin çalışma odası olarak düşündüğüm gibiydi; hatta böyle bir odayı daha önce bir yerde gördüğümü sandım. Acaba babası D***'nin her türlü çalışmayı bırakıp tekbaşına yaşadığını söylerken yanılmıyor muydu?

D***, bir teybin üstüne eğilmiş, onu kapatmak üzereydi. Belli bir düzenin de eksik olmadığı bu karışıklığın ortasında şaşılacak bir el çabukluğuyla, hemen o hayvan seslerini susturdu; karanlık ve derin bir sessizliğin içine gömüldü bu bağırtılar. Ardından D***, doğrularak dingin, saf bir gülümsemeyle beni süzdü. Çevreme çabucak bir göz atıp hastabakıcı kadının da orada olmadığını saptayınca, biraz tetikte durdum; ama bankacının dediği gibi, bestecinin davranış biçimi, beni, adam hemen kızıp köpürecekmiş gibi bir düşünceye itmedi.

"Babam bana sizden söz etti. Girsenize; buradan gelin," dedi, adamakıllı ağırbaşlı, güzel, alçak bir sesle. Ayakkabılarımı çıkarıp bir çift terlik bile giymeden basamağı geçip halının üstüne bastım. Çevremde oturacak bir şeyi boşuna aradım. Piyano ile orgun önlerinde birer tabureden başka hiçbir şey yoktu; bir tek yastık bile. Onun için, çok rahatsız bir durumda, boş kaset kutuları ile bongo davulları arasında sıkışıp ayaklarımı bitiştirerek öylece ayakta kaldım. Besteci de ellerini iki yanına sarkıtmış, aynı şeyi yapıyordu; acaba bazan oturduğu olmuyor mu diye düşündüm. Zaten beni oturmaya davet etmedi; bir tek söz söylemeden gülümsemekle yetindi.

"Bunlar maymun sesleri miydi?" diye, sürecek gibi görünen sessizliği bozmak için tepeden inme bir soru yönelttim adama.

"Hayır, gergedan sesleriydi. Teybi hızlandırdığım için öyle çıktı. Hem sesini de adamakıllı açmıştım. Ama yine de gergedan sesleriydi bunlar. En azından, bu sesleri banda almalarını istemiştim. Ama şimdi sen gelmek inceliğini gösterdiğine göre, kendim gidip bu kayıtları yerinde yapabilirim."

"Bu, lütfedip beni hizmetinize aldığınız anlamına mı geliyor?"

"Elbette öyle! Seni buraya sınava çekmek için getirtmedim. Aklı bozuk biri, normal birini sınavdan geçirebilir mi?"

Patronum olacak adam bunları ilgisizce ama—deyim ağır kaçmazsa—biraz gözü korkmuş gibi bir tavırla söyledi. Bunun üzerine, "Bu, lütfedip beni hizmetinize aldığınız anlamına mı geliyor?" diye ona böyle bayağıca, dalkavukça, bezirgânca bir soru sorduğum için kendime kızdım. Benim müzisyenim o işadamı babasından çok farklıydı. Ona karşı daha açık sözlü görünmeliydim.

"Rica ederim, aklınızın bozuk olduğunu söylemeyin! Bu, beni çok üzer," dedim.

Daha açık sözlü görünmek istemiştim elbette; ama ne gülünç bir düşünceydi bu ya! Ama D*** incelikle, güç durumdan kurtulmama yardım etti:

"Tamam," dedi, "öyle olsun. Bu, işimizi daha da kolaylaştıracak."

"İşimizi..." Bunun anlamı belirsizdi, çünkü haftada bir kez olmak üzere evine gittiğim en azından birkaç ay süresince, 'iş' onu hiçbir zaman gerçek gerge-

dan seslerini banda almak için hayvanat bahçesine sürüklememişti. Topu topu, kimi zaman çeşitli taşıt araçlarıyla, kimi zaman da yaya olarak Tokyo'nun değişik mahallelerine gidip oralarda dolaşmakla yetiniyorduk. Bu nedenle, 'işimiz'den söz ederken, özellikle beni düşünüyor olmalıydı, çünkü gerçekten hizmetimden yararlanılıyordu; hatta, onun isteği üzerine, başka işler arasında, Kyôto'ya gidip orada birileriyle görüştüğüm oldu.

"Peki, ne zaman başlıyoruz?" diye sordum.

"Hemen," dedi. "Sence bir sakınca yoksa."

"Hiçbir sakınca yok."

"Öyleyse, hazırlanayım; beni lütfen kapının önünde bekler misin?"

Ayaklarını müzik aletleri, akustik gereçleri ve nota defteri yığınları arasında yere basmak için, sanki bir bataklıktan geçiyormuş gibi başını dikkatle eğerek dip tarafa doğru ilerledi; orada, siyah boyalı bir kapıyı açıp içeri girdi. Bu sırada hastabakıcı kılığında, uzun yüzlü, yanakları kırışık ya da yara izi olabilecek koyu renkli kalın çizgilerle dolu, orta yaşlı bir kadını bir an gördüm. Kadın, D***'yi o küçük kapıdan içeriye sokmak için sağ kolunu onun beline dolayıp sol eliyle de kapıyı kapamıştı. Bu koşullarda 'patronum la sokağa çıkmadan önce hastabakıcıyla konuşmam söz konusu değildi. Alacakaranlık içindeki o odanın en gölgeli köşesi olan girişte ayakkabılarımı daha kolayca giyebilmek için ayak parmaklarımı çabuk çabuk oynatırken, işe başlayacağım sırada kaygımın çoğaldığını duyumsuyordum. Adam durmadan gülümsüyordu; daha iyisi, kendisine yardım elimi uzattığımda, seve seve karşılık vermişti, ama yine de sürekli bir konuşmaya hiç yanaş-

mıyordu. Çok mu ölçülü davranmıştım ona karşı? Kendi kendime böyle sorular soruyordum. 'Evin önünde' sözü iki türlü anlaşılabileceği için, öte yandan da ilk işimde onu tümüyle hoşnut etmeye kesin kararlı olduğuma göre, tam da servis girişinin önüne gidip orada bekledim; buradan küçük evin çevresini gözetleyebilirdim.

D***, ince, kısa boylu bir adamdı, ama başı normalden çok daha büyük görünüyordu. Kafatasının çıkıntısını tümüyle açıkta bırakan alnının genişliğini biraz azaltmak için, özenle yıkanmış açık renkli, fırça gibi saçlarını aşağıya indiriyordu. Yüzünün alt bölümü küçüktü, dişleri çok kötü çıkmışlardı. Her şeye karşın, bu yüzde o dingin gülümsemeyle tam bir uyum içinde sanki şaşırtıcı bir denge vardı ki bu, kuşkusuz, göz çukurlarına adamakıllı gömülü gözlerinin renginden kaynaklanıyordu. Kişiliğinin bütünüyle verdiği izlenime gelince, adam biraz köpeğe benziyordu. Gri, flanel bir pantolonun üstüne çizgili bir kazak giymişti. Kazağının çizgilerini insan art arda dizilmiş bir sürü pire sanabilirdi. Sırtı kamburumsuydu, kolları çok uzundu.

Bir süre sonra küçük evin arka kapısından dışarı çıktığında, kazağının üstüne açık mavi bir hırka atmıştı ve ayaklarında lastik tabanlı beyaz jimnastik ayakkabıları vardı. Bana ilkokuldaki bir müzik öğretmenimi anımsattı. Sağ kolunun ucundan siyah bir boyun atkısı sarkıyordu; sanki bu atkıyı boynuna takması gerekir mi gerekmez mi diye kendi kendine soruyormuş gibi sıkıntılı bir tavırla bana gülümsedi. Bekliyordum. Daha sonra, hastanede yattığı son günleri dışında, ilişkide olduğumuz sürece onu hep bu kılıkta gördüm. Nasıl giyindiğini bu denli açık seçik olarak anımsıyor-

sam, bunun nedeni, bir erkeğin böyle kılık değiştirmiş bir kadın gibi omuzlarına bir yün hırka atmasını komik bulmamdı. Ama biçimi ve rengi belirsiz bu hırka ona çok yakışıyordu. Ayakları içeriye dönük durumda, otlar arasında yürürken, bana işaret etmek için, atkısını, neredeyse makine gibi var gücüyle yukarıya kaldırdıktan sonra kararlı biçimde boynuna taktı; saat öğleden sonra dördü bulmuş, hava da biraz serinlemişti.

Anakapıdan önce o geçti, ben de hemen onu izledim (daha şimdiden işçi, işveren ilişkileri içindeydik). Bu sırada gözlendiğimi sezip başımı çevirmiştim: Besteciyi ilk kez gördüğüm pencerenin gerisinde, yanaklarında derin yara izleri ya da kırışıklar olan o orta yaşlı hastabakıcı kadın belirmişti; tam olarak, hatlarda kalıp da, uzaklaşmakta olan bir kaçağı bakışıyla izleyen bir askeri andırıyordu; ağzı bir kaplumbağanın ağzı kadar sımsıkı kapalı, bize bakıyordu. Onu yakalayıp kendisinden en kısa zamanda patronumun sağlık durumuyla ilgili ayrıntılı bilgiler almaya karar verdim: Ne de olsa bu kadın ruhsal çöküntü içinde, dahası belki de deli bir adama bakmakla görevli biriydi—oysa, hastası dışarı çıkmaya hazırlandığı sırada, ona eşlik edecek olan kişiye en ufak bir öğütte bulunmuyordu. Bu, hizmette kusur sayılmaz mıydı? En azından bir tür sorumluluk devri yapması görevi değil miydi? Ya da patronu o denli yumuşak başlı ve zararsızdı da herhangi bir öğüt vermesine gerek kalmıyor muydu?

Kaldırımda D*** kapakları yorgun kadınlara özgü, geniş, mor halkalı, çukurları derin gözlerini faltaşı gibi açarak lüks mahallenin bu ıssız sokağına ve sıra sıra evlerine çabucak bir göz attı. Bunun bir delilik belirtisi olup olmadığını bilmiyorum. Ansızın, kesik ke-

sik, duraklaya duraklaya davranması bir tür tikmiş gibi görünüyordu. Kirpiklerini coşkuyla kırpıştırarak gözlerini sonbahar sonunun duru gökyüzüne doğru kaldırdı. Çok koyu renkli olmalarına karşın bu kahverengi gözlerde insanı şaşırtan anlamlı bir şey vardı. Kirpiklerini kırpıştırmaktan vazgeçti; gözbebekleri, sanki gökyüzünün derinliklerini dikkatle incelemek istiyorlarmış gibi devinimsiz kaldı. D***'nin arkasında, biraz yan tarafta durmuş, ona yakından bakıyordum; gözlerinin devinimleriyle birlikte beni en çok etkileyen şeyi, bir yumruk kadar iri âdemelmasının devinimleriydi. Acaba bu adam gerçekten dev gibi olacakmış da bunu başaramamış mı, acaba çocukluğunda geçirdiği bir kaza sonucunda mı böyle güdük kalmış, acaba devliğinden geriye kalan tek belirti boynundan başlayarak, yalnızca başı mıydı diye kendi kendime soruyordum.

Artık gökyüzüne bakmıyordu; gözlerimin içinde okunan soruları sezdi ve sanki hiçbir şey olmamışçasına, ama yine de hiçbir karşı çıkmayı hoş karşılamayan bir sertlikle konuştu:

"Hava açık olduğu zaman gökyüzünde gezinen şeyler çok iyi seçilebiliyor. O da bu şeylerle birlikte, hem de sık sık, dışarı çıkıp bir yere gittiğimde yukarıdan inerek bana doğru geliyor."

Korkudan irkildim; gözlerimi başka yana çevirerek, geçirmem gereken, ama bu denli erken karşı karşıya kaldığım bu deneyden yüzümün akıyla nasıl kurtulabileceğimi bulmak için düşüncelere daldım. D***'nin 'o' dediği kişinin varlığına inanmış gibi mi yapmam gerekiyordu? Hiç de böyle yapmamam mı gerekirdi? Tam olarak kimdi bu kişi? Açıkça, bir deliyle,

bir zırdeliyle mi karşı karşıyaydım? Ya da adam benimle dalga geçen, mizaha, belli etmeden alay etmeye meraklı biri miydi? Bu sıkıntılı ânımda besteci bana yardım elini uzattı:

"Gökyüzünde dolaşıp duran bu şeyleri senin görmediğini elbette biliyorum. Hatta, bu sırada, o yanıma inse bile, senin onu göremeyeceğini de elbette biliyorum. Senden tüm istediğim şu: Yanıma indiğinde onunla konuşsam bile şaşırmış gibi görünme. Çünkü, ansızın kahkahayı basarsan ya da konuşmama engel olursan bundan çok tedirgin olacaktır, anlıyor musun? Ayrıca, yol boyunca onunla ben, ikimiz, yarenlik ederken senin araya girmeni istediğimi anlarsan, ki bunu yapmanı isterim, ama elbette benim dilediğim biçimde davranacaksın. Bak, şu sırada ona Tokyo'nun cennet gibi olduğunu anlatıyorum. Sence belki burası garip, saçma bir cennettir, ama senden Tokyo'nun, örneğin, gülünç bir cennet olduğunu söylemeni, öyle düşünmeni, benim bu kanıma katılmanı istiyorum—bunu en azından o benim yanımdayken yapacaksın.

Benden istediklerinin sınırlarını belirlemek için onu büyük bir dikkatle dinliyordum. 'Öteki'ne gelince; acaba o, gökyüzünde oturan insan büyüklüğünde bir tavşan mıydı? Ama ona bu soruyu açıkça sormak yerine, kendimi şöyle bir soru sormaya zorladım:

"Onun yere indiğini ve yanınızda olduğunu nasıl anlayacağım?"

"Beni incelemen yeterli; yalnızca ben dışarıdayken geliyor."

"Peki, ya arabadaysanız?"

"Arabada ya da tramvayda olsun, açık bir pencerenin yanındaysam iniyor, inan bana. Çünkü evde bile,

bir pencerenin yanında ayakta duruyorsam, kendimi ansızın onunla burun buruna gelmiş durumda bulduğum oluyor.

"Ve... O sırada da?"

Sorumu sorarken büzülmüştüm; herhalde çarpma işleminin ilkelerini kavrayamayan çok tembel bir öğrenciye tıpatıp benziyordum.

"Şimdilik, yalnızca ikimiz varız," dedi patronum, anlayışla. "Aslında tramvaya binmeyeli çok uzun zaman oldu. Shinjuku'ya kadar binelim."

İstasyona yaya gittik. Yolda, patronumun yanında herhangi bir görüntüye ilişkin en ufak bir belirtiyi kaçırmamak için dikkatimi bir noktada toplamayı elden bırakmadım. Sonunda, tramvaya binişimize kadar, hiçbir şey görünür gibi olmadı. Ama yine de bir şey dikkatimi çekti: D*** istasyon yolunda rastladığımız insanların kendisine verdikleri selâmlara kesinlikle aldırış etmiyordu. Sanki kendisi var değilmiş, sanki kendisini selâmlayan bu insanların gözleri kendisinin gerçek varlığı sandıkları bir hayâlini görüyorlarmış gibi, bu yakınlık gösterilerine tümüyle yabancı kalıyordu.

Başkalarıyla herhangi bir ilişkiye girmekten inatla kaçınması gişede ve kontrolde de görüldü; bana bin yenlik bir banknot verip biletlerimizi almamı söyledi, ama kendisine biletini uzattığımda geri çevirdi; ben biletleri deldirdiğim sırada, kontrol yerinden öyle ustalıkla içeriye sızdı ki insan onu görünmeyen adam sanırdı. Yolculuk süresince de aynı biçimde davrandı; sanki öteki yolcular kendisini içerideki havadan daha az fark ediyorlarmış gibi, vagonun en uzak köşesinde bir koltuğa büzülüp gözlerini kapattı ve hiç ağzını açmadı: Gitgide artan bir gerginlik içinde, karşısında

ayakta duruyor, o nesnenin adamın arkasındaki açık pencereden içeriye inmesini gözlüyordum. Elbette böyle bir anormal yaratığın var olduğuna kesinlikle inanmıyordum; ancak, belli bir iş karşılığı para alıyordum ve patronumun kuruntusuna yeniden kapılacağı ânı da kaçırmak niyetinde değildim. Gerçekten de, Shinjuku İstasyonuna kadar, D*** ölü taklidi yapan önemsiz bir hayvan görünümündeydi; ben de o göksel ziyaretçinin herhalde görünmediği sonucuna vardım. Ama patronum çevremizde başkaları olduğu sürece çok derin bir sessizliğin içine gömülü kaldığı için, bu, olsa olsa görünüşe dayanan bir kanıydı. Ama kanımın doğru olduğunu anladığım an gelmekte gecikmedi, çünkü bu sırada bestecinin bir ziyaretçisi olduğu gün gibi ortaya çıktı (D***'nin tepkilerine bakılırsa, gün gibi açıktı bu).

İstasyondan çıkınca dosdoğru, bir sokağı izledik. Akşama henüz biraz vakit vardı ve gelip geçenler çok değildi. Yine de bir yerde, bir kalabalığa rastladık ve durduk; böylece meraklıların sayısını da artırmış olduk. Gördüğümüz şey şuydu: İşsiz güçsüz kişilerin oluşturduğu bir halkanın ortasında, yaşlı bir adam tek ayağının üstünde fır fır dönüyordu; saygı uyandıran bir yaşlıydı; koyu renkli bir takım elbise ve yelek giymiş, koltuklarının altına bir küçük valizle bir şemsiye sıkıştırmıştı. Briyantinli beyaz saçları biraz bozulmuştu. Yere ayağıyla vurup kesik kesik soluyor ve umutsuzluğun verdiği güçle dönüyor, dönüyordu. Havayı sinsi sinsi saran alacakaranlıkla solmuş olan yüzlerde renk kalmamıştı; akşam serinliği de yanakları kurutur-ken, yalnızca o yaşlı adamın yanaklarında kan vardı; terliyor, neredeyse buhar çıkarıyormuş gibi görünüyor-

du.

Ansızın, yanımda bulunması gereken D***'nin birkaç adım gerilediğini ve bir kolunu kendisiyle aşağı yukarı aynı boyda, sağında duran, görünmeyen bir kişinin omuzlarına attığını fark ettim. Kolu kendi omzu hizasında yatay durumda çember şeklinde kıvrılmış, öylece duruyordu; D*** nostaljik bir tavırla, kolunun oluşturduğu çemberin biraz üstünden önündeki alana büyük bir dikkatle bakmaktaydı. Orada bulunanlar dikkatlerini daha çok o yaşlı adamın üzerinde topladıkları için, onun bu garip davranışını görüp şaşırmıyorlardı; ama ben çok korkmuştum. D*** yavaş yavaş yüzünü bana doğru çevirip bir dostunu tanıştırmak istiyormuş gibi bir tavır takındı. Bu çağrıya nasıl yanıt vermem gerektiğini düşünecek gibi değildim; şaşırıp kıpkırmızı kesildim—tıpkı, okul sahnesinde söylemeniz gereken önemsiz bir dörtlüğü anımsayamadığınız sırada olduğu gibi. D***'nin gözleri, sanki çukurlarından fırlamışlardı, üzerime dikiliydiler ve bu kez parlaklıklarında okuyabildiğim, biraz sabırsızlık yüklü bir buyruktu; bir açıklama istiyordu: Çok ciddi görünüşlü bu yabancı yaşlı adam, neden bunca coşkuyla gökten inen ziyaretçinin şerefine böyle dönüp duruyordu? Ama D***, ne olursa olsun, 'büyüleyici' türden bir açıklama istiyordu. Oysa benim ateş basmış aklıma gelen tek yanıt vardı: Bu yaşlı adamın davranışı ani bir Saint-Guy[1] dansı bunalımı ile açıklanamaz mıydı?

Sesimi çıkarmadan, üzüntüyle, hayır anlamında başımı salladım. Bunun üzerine patronumun gözlerindeki bütün soru ışıkları söndü; bir dostuna veda edi-

---

1. Kore hastalığı. (Ç.N.)

yormuş gibi, kolunu aşağıya indirdikten sonra bakışını ağır ağır yerden ayırıp uzaya yöneltti. Sonunda başı, kocaman ademelmasını şaşılacak derecede ortaya çıkararak, tümüyle arkaya doğru eğildi. O hayalet gökyüzüne dönmüştü. Görevimi gerektiği gibi yerine getirmesini bilememiştim; utancımdan yere baktım. D*** bana yaklaşıp:

"Pekâlâ!" dedi. "Bir taksiye binip eve dönelim. Bugünlük bu kadar; o indi ya, sen de yorgun olmalısın."

Bu, ilk 'hizmet' günümün sona erdiği anlamına geliyordu. Gerçekten de kendimi çok bitkin hissediyordum bunca uzun ve sürekli gerginlikten sonra.

Camları kapalı bir taksiyle, D***'nin evinin bulunduğu o lüks mahalleye döndük. Ücretimi aldıktan sonra ondan ayrıldım, ama hemen istasyona gitmeyip D***'nin evine göre verevlemesine dikilmiş bir elektrik direğinin arkasında durdum. Alacakaranlık koyulaşmaya başlamış, gökyüzü koyu pembe bir renk almıştı. Gecenin yaklaştığını gösteren kesin belirtiler ortaya çıkar çıkmaz, hastabakıcı kadın dışarı çıktı. Bu saatte rengi pek anlaşılamayan kısa bir giysi giymişti ve yepyeni bir kız bisikletini itiyordu. Binmesine zaman kalmadan, bir sıçrayışta yanında bittim. Üstünde hastabakıcı giysisi yokken, pek sıradan, pek de genç olmayan bir kadındı gördüğüm. Bestecinin evinde uzaktan gördüğüm zaman kendisinde bulduğum gizemli yanını tümüyle yitirmişti. Ansızın ortaya çıkmam onu korkutup geriletmişti. Ne bisikletine binebiliyor, ne de orada öyle kımıldamadan durmak istiyordu; yeniden bisikletini eliyle iterek yürümeye başladı. Bu sırada ondan, biraz da gözdağı verici bir tonla, bana ortak patronumuzun sağlık durumundan söz etmesini rica et-

tim. Köpürdü; yan çizmek istedi, ama bisikletin selesini sımsıkı tutuyordum. Sonunda boyun eğip konuştu. Her cümlenin sonunda, her susuşunda, güçlü alt çenesi şiddetle kapanıyordu—gerçekten de konuşabilen bir kaplumbağayı andırıyordu.

"Beyaz bir pamukluya sarılı kocaman bir bebekten söz ediyor. Bir kanguru kadar büyükmüş; anlattığına göre, gökten yere iniyormuş. Bu hayalet bebeğin köpeklerden ve polisten ödü kopuyormuş; adı da Agu'ymuş. O nesneye kendini kaptırdığı sırada, en iyisi, inanın bana, hiçbir şeyin farkında değilmişsin gibi yapmak, kayıtsız kalmakla yetinmek. Ne de olsa bizim adam biraz çatlak. Başka bir şey daha var: Onu sakın eğlence yerlerine götürmeyin, canı istese bile. Hoş, belsoğukluğuna ya da onun gibi bir şeye yakalanırsa, yine de kıyamet kopmaz ya!"

Kızarıp bisikletin selesini bıraktım. Hastabakıcı, gidonunun borusu gibi ince ve yuvarlak bacaklarını var gücüyle pedallara bastı ve zilini çılgınca çaldırarak elinden geldiğince hızla uzaklaşıp karanlıklarda yitti... Demek ki beyaz pamuklu bezlere sarılı çok büyük bir bebekti söz konusu olan, hem de bir kanguru kadar kocaman!

Ertesi hafta, benim bestecinin, karşısına çıktığımda, saydam kahverengi gözlerini üstüme dikerek—bu bakışta hiçbir kınama belirtisi görülmemesine karşın, adamakıllı şaşırmıştım—bana şöyle dedi:

"Anlaşılan hastabakıcının çıkışını gözetleyip onu benim yukarıdaki ziyaretçim konusunda sorguya çekmişsin, öyle mi? Gerçekten işini çok ciddiye alıyorsun."

O gün aynı tramvay hattını izledik, ama aksi yönde. Yaklaşık yarım saatlik bir yolculuktan sonra banliyöde Tama Irmağı kıyısında bir lunaparka geldik. Orada çeşitli oyun yerlerine girip çıktık; bereket versin ki D***, kanguru kadar büyük bebek gökten inip yanına geldiğinde, bir dönme dolabın içinde yalnızdı: Bir yeldeğirmeninin kanatlarına asılı, kayık şeklinde tahtadan kabinler vardı; yeldeğirmeni bu kabinleri yerden kaldırıp havalara çıkarıyordu. Evet, patronum böyle bir dönme dolaba binmişti; ben de yerde, oturduğum bir kanepeden, onun düşsel biriyle konuştuğunu gördüm. Ziyaretçisi yeniden gökyüzüne çıkmadıkça aşağıya inmedi ve işaret edip beni birçok kez bilet almaya gönderdi.

Aynı gün bir başka olay beni çok etkiledi. Dışarı çıkmak üzere lunaparkın ortasından geçtiğimiz sırada D***, çocuklara ayrılmış küçük oto alanına dökülmüş taze çimentoya basınca, ayaklarının izi çıktı; bunu bile bile yapmamıştı; çok öfkelendi ve pek az görülen bir inatla işçilerle görüşüp kendisine belli bir tazminat ödettirmeden oradan ayrılmak istemedi. Önümde ilk kez böyle bir çok kızma eğilimi göstermişti. Dönüşte tramvayda kuşkusuz benimle öfkeli konuştuğu için pişmanlık duymuş olacak ki şöyle söyleyip kendini temize çıkardı:

"Bugün için ben yalnızca 'şimdiki zaman'ın alanında yaşıyorum; en azından bilinçsiz olarak. Zamanı geriye getirme makinesiyle geçmişe yolculuk yapma oyununun kurahnı biliyor musun? Hayır mı? Peki öyleyse, dinle! On bin yıl önceki dünyaya gitmiş bir adam düşün: O dünyada bu adam hiçbir şey yapamaz, iz bırakacak hiçbir şey. Çünkü bir yandan, on bin yıl önce-

sinin gerçek 'zamanı'nda yoktur; öte yandan, iz bırakacak herhangi bir şey yapmış olsa, o dünyanın son on bin yıllık tüm tarihi bundan ötürü elbette çok önemsiz derecede, ama yine de kesin olarak değişmiş olacaktır. Ben, şimdiki 'zaman'da yaşamadığım için, burada, arkamda en ufak bir iz bırakmaya hakkım yok."

"Peki, ama neden şimdiki 'zaman'da yaşamaktan vazgeçtiniz?" diye sordum.

D*** bunun üzerine dilini yutmuş gibi sessizliğe gömüldü ve bana hiç yüz vermedi. Çok açık konuştuğuma pişmandım; çizmeden yukarı çıkmıştım. Ama bu yine de yalnızca onunla ilgili sorunlara aşırı ilgi duymama bağlanabilirdi. Ne de olsa hastabakıcı kadın bana, "Hiçbir şeyin farkında değilmişsin gibi yap, tam bir ilgisizlik göstermekle yetin," derken belki de haklıydı. Bu koşullarda, bundan sonra patronumun kişisel sorunlarına burnumu sokmamaya kendi kendime söz verdim.

O günden başlayarak Tokyo'daki dolaşmalarımız sırasında yeni yöntemim çok yararh oldu. Bununla birlikte, bir an geldi ki D***'nin sorunlarının bu kez doğrudan doğruya saldırısına uğradım. Bir gün, işe girdiğimden bu yana ilk kez, D*** gideceğimiz belli bir adresi bildirdi. Oraya taksiyle gittik. Bu adres Daikanyama Mahallesinde oteli andıran lüks bir binaydı. Varır varmaz, D*** giriş katındaki çay salonunda beklemeye başladı, ben de bu sırada tekbaşıma asansöre binip önceden hazırlanmış bir paketi almaya gittim. Paketi bana verecek kişi, D***'den boşanmış, şimdi orada yaşayan bir kadındı.

Filmlerde gördüğüm Sing-Sing Hapisanesinin hücre kapılarını aklıma getiren bir daire kapısını çaldım

(o dönemde sık sık sinemaya gidiyordum; bildiklerimin yüzde doksan beşinin sinemada öğrendiğim şeyler olduklarından aşağı yukarı eminim). Kapıyı yabandomuzu boynuna benzeyen kocaman, yuvarlak bir boynun üstüne konmuş yağlı, tostoparlak, kırmızı yüzlü, kısa boylu ve şişmanca bir kadın açtı. Ayakkabılarımı çıkardıktan sonra içeri girip sofada pencerenin yanına oturmamı buyurdu. "Bak hele," dedim kendi kendime, "yüksek sosyete insanları yabancı konukları nasıl kabul ediyorlar!"

İçeri girmeyi reddedip girişte kalarak, paketi aldıktan sonra patronumun yanına dönseydim; ben, emekçi çocuğu, bu 'Japon yüksek sosyetesine' kafa tutmak için yeterince yürekli olduğumu gösterecektim; XIV. Louis'ye gözdağı veren o ünlü kasap kadar yürekli davranacaktım. Ama boyun eğdim ve yaşamımda ilk kez, Amerikan stili bir daireye girdim.

Bana bira ikram etti. D***'den biraz daha yaşlı görünüyordu; kurumlu, küçümseyici tavırlarına, cakalı konuşma biçimine karşın, görkemli olamayacak derecede yağlıydı, şişmandı. Hintli kadınlar gibi püsküllerı sarkan kalın bir giysi giymişti; boynundaki elmas kakmalarla süslü altın kolye göğsünü kaplamıştı; insan bu kolyeyi bir İnka İmparatorluğu sanatçısının yapmış olduğunu sanabilirdi (bu ayrıntılardan şimdi bana keskin bir film kokusu yayılıyormuş gibi geliyor!). Pencereden Shibuya Mahallesinin sokakları görünüyordu, ama kadının aklı fikri sanki çılgınca hep bu pencereden giren ışıktaydı; oturduğu yerde durmadan duruşunu değiştiriyor ve yuvarlak, morumsu boynu gibi, kan toplanmış şişman bacaklarını görmeme izin veriyordu; sanki sorguya çeker gibi, bin bir soru

sordu bana: Belki de ben eski kocasıyla ilgili bilgi alabileceği tek kaynaktım onun için. Sanki çok sıcak bir kahve içiyormuş gibi; siyah, acı biramı yudum yudum içerek, onu bildiğim kadarıyla yanıtlıyordum. Ama söylediklerim pek azdı ve pek kesin sayılmazdı, yani kadını doyuracak gibi değildi. Bunun üzerine konuyu D***'nin metresi, o kadın sinema oyuncusuna getirdi: D***'yi görmeye geliyor muydu, gelmiyor muydu? vb. vb.—bunların hiçbirini yanıtlayacak durumda değildim. Belli bir tiksinti duyarak, acaba kadın böyle sorular (boşanmış olduğuna göre artık bunlar ne işine yarayabilirdi?) soracak kadar tüm utanma duygusunu yitirdi mi diye düşünüyordum.

"Hayaletini hep görüyor mu?"

"Evet. Anlaşılan bu, kanguru büyüklüğünde, beyaz pamuklara sarılmış, kocaman bir bebek. Adı Agu'ymuş. Hastabakıcı kadın söyledi. Genellikle gökyüzünde dolaşıyor, arasıra da Bay D***'nin yanına iniyormuş."

Sorulan soruya ilk kez çok uygun bir biçimde yanıt verebildiğim için artık işi rahatça sürdürebiliyordum.

"Agu mu diyorsunuz? Öyleyse bu herhalde yitirdiğimiz bebeğin hayaleti. Hem biliyor musunuz, ona bu adı neden takmış? Bebeğimiz doğuşundan öldüğü âna kadar ancak bir kez ses çıkarıp "agu!" dedi de bunun için! Kendisini kandıran o şeytana bir ad takmasının nedeni tümüyle D***'nin yalancı ve aşırı duyarlığı; siz bu düşüncede değil misiniz?"

Kadının sözlerinde acı alay vardı ve ağzından gelen iğrenç koku tiksinti vericiydi.

"Çocuğumuz kafatasının arkasında çok büyük bir

şişlikle doğdu; iki başlı sanılabilirdi. Doktor tanısında yanılınıştı—beyin uru diyordu. Durumu öğrenen D*** ikimizi de korkunç bir yıkımdan kurtarmak için doktorla konuştuktan sonra çocuğu yok ettirdi. Sanıyorum ona süt yerine bağırta bağırta şekerli su içirdiler. D***, doktorun dediğine göre, bitkisel yaşama mahkûm bir bebeğin bakımını üstlenmek istemediğinden onu öldürttü. Her şeyden daha çok, korkunç bir bencilliğin kurbanı olmuştu D***. Ama otopsi sırasında, o şişliğin önemsiz bir ur olduğu ortaya çıktı. İşte o zaman D*** geçirdiği şok sonucu hayaletler görmeye başladı. Bakın, bu bencilliğini tümüyle kabul etmek yürekliliğini de göstermedi; nasıl çocuğu yaşatmayı istemediyse, kendisi de yaşamayı istemedi! Dikkat edin, ama kendini öldürmedi. Gerçeklerden kaçmakla yetinip hayaletler dünyasına sığındı. Ne var ki bir çocuğun öldürülmesiyle elleriniz kana bulaşmışsa, gerçeklerden kaçmanız boşuna. Artık hiçbir zaman o ellerinizi temizleyemezsiniz. İşte böyle! Onun da elleri hâlâ kirli; Agu'su da şımarık çocuk masalından başka bir şey değil!"

Boşanmış kadının acımasız eleştirisi bana pek bağışlanır gibi gelmedi. Onun için, kadının çenesi düşüklüğünden esinlenerek, yanaklarım da daha çok kızarmış durumda, aynı biçimde yanıt vermek için saldırıya geçtim:

"Peki, ama siz ne yapıyordunuz o zaman? Çünkü siz anneydiniz, öyle değil mi ha?"

"Ben sezaryen ameliyatı geçirmiştim, ateşim vardı; tam bir hafta hiçbir şeyin bilincinde olamadım. Gözlerimi açtığımda her şey bitmişti, düşünün bir kez!"

Boşuna uğraşmıştım; kadın mutfağa doğru giderek:

"Sanırım biraz daha bira istersiniz, değil mi?" dedi.

"Hayır, teşekkür ederim. En iyisi siz bana lütfen Bay D***'ye götüreceğim şeyi verin."

"Bir dakika izin verin—ağzımı çalkalayıp geleceğim. Diş etlerimde yangı var. Bu işi her on dakikada bir yapmam gerekiyor. Herhalde bunu sezdiniz, değil mi?"

Sonunda bir zarfa bir pirinç anahtar koyup bana uzattı. İki büklüm, ayakkabılarımın bağlarını bağladığım sırada arkamda ayakta duruyordu. Üniversitemin adını sorduktan sonra gururla ekledi:

"Anlaşılan üniversitenizin yurdunda *** gazetesine abone olmuş bir kişi bile yok. Bu gazetenin yönetimini babamın üstleneceğini biliyor musunuz?"

Önemsemediğimi belirtmek için yanıt vermedim. Bununla birlikte, asansöre bineceğim sırada içimi birkaç saniye bir sıkıntı bastı, yüreğim darmadağın oldu; sanki bir tereyağı topağına batırılan bıçağın bu topağı darmadağın etmesi gibi bir şeydi bu. Kararsızlık beni kıvrandırıyordu; düşünmek için zaman ayırmam gerekirdi. Asansörü bırakıp yanındaki merdivenden inmeye karar verdim. Eski karısının betimlediği gibi, D***'nin durumu iyi olsa da, adamın belki bir çekmeceyi cebimde taşıdığım o anahtarla açıp içinden çıkaracağı siyanürü içerek kendini öldürmeyeceği konusunda bana kim güvence verebilirdi? Bu soruyu üst üste kendi kendime sormaktan yorgun düştüğüm için, giriş katında D*** ile yeniden karşı karşıya geldiğimde hâlâ hiçbir sonuca varamamıştım. İçi çayla dolu finca-

nı önünde aynı yerde duruyordu, el sürmemişti çayına. Koyu esmer tenli yüzünde çukurlarına gömülü gözleri sımsıkı kapalıydı. Belki de bir başka dünyadan gelip, bizim 'zaman'ımızda yaşamayı reddederken, böylece başkalarının karşısında bu çağa ait herhangi bir maddeyi kullanmasının olanaksız olduğunu belirtiyordu.

"Eski karınızı gördüm Bay D***," deyip ansızın yalan söylemeye karar vererek ekledim: "Tüm zamanımızı çene çalmakla geçirdik, ama bana hiçbir şey vermedi."

Başını bana doğru kaldırdı; yüzünde herhangi bir izlenim okunmuyordu. Ancak göz çukurlarının dibindeki yeni doğmuş köpek yavrularının gözbebeklerine benzeyen gözbebekleri bir kuşku perdesiyle iyice gölgelenmişlerdi; yine de hiçbir şey söylemedi. Taksiyle eve dönerken onun yanında oturuyordum; bu sırada gizli bir heyecana kapıldım, ama sessizliğimi bozmadım. İç cebimdeki anahtar beni rahatsız ediyordu.

Bu anahtarı ancak bir hafta saklayabildim. Çünkü D***'nin canına kıyması varsayımının epeyce romantik olduğu düşüncesini yavaş yavaş kabul etmiştim; öte yandan da, D***'nin eski karısından pekâlâ bilgi alabileceği aklıma geldi. Bu koşullarda anahtarı, üzerine adımı yazmadan bir zarfa koyup ekspres posta ile D***'nin adresine gönderdim, ama ertesi gün evine korkarak gittim. Onu, o tekbaşına küçük evden önceki avluda kendi eliyle yazdığı bir sürü nota sayfalarını yakarken buldum—kuşkusuz bunlar onun besteleriydi; demek ki bu işi yapması için ona bu anahtar gerekiyordu.

O gün dışarıya çıkmadık; bu nota defterlerini yak-

masına yardım ettim. Tümü yanınca, kül yığınlarını buruşturulmuş şeylerin çıkardığı sesi andıran hafif bir gürültüyle, kazdığım bir çukurun içine atmak üzereydim ki bu sırada D*** ansızın, çok alçak sesle, sanki fısıldıyormuş gibi, kendi kendine konuşmaya başladı: Hayaleti gökyüzünden dalış yapıp gelerek yanına konmuştu. Külleri, acele etmeden, hayalet gidinceye kadar gömmeyi sürdürdüm. Bu kez Agu (bu adın gökyüzünden inen bu garip yaratık için fazla pohpohlayıcı olduğunu nasil yadsımalı?), evet Agu, patronumun yanında tam yirmi dakika kalmıştı.

O günden başlayarak, dışarı çıktığımızda, o hayalet bebekle D*** ne zaman ilişki kursa, kimi zaman biraz yana çekilerek, kimi zaman biraz geride kalarak, uzakta duruyordum. Öyle ki D*** başlangıçtaki anlaşmamızın yalnızca bir koşuluna uyduğumu fark edebildi; çünkü ilk koşula—hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermemek—tam tamına uyuyor, ama ikincisine—ona sürekli destek olmak—hiç mi hiç aldırış etmiyordum. Bununla birlikte, D*** durumu kabul etmiş gibi görünüyor, bu da benim işime geliyordu. Tokyo'daki gezintilerimiz eskisi gibi olaysız sürüyorlardı; D***'nin sokakta rezalet çıkartacak biri olduğu pek düşünülemezdi—hatta artık babasının bana bu konudaki uyarılarını gülünç buluyordum. Şimdi elimde *L'Âme enchantée* adlı kitabın Moskova baskısı vardı, ama bu benzersiz ek işi bırakmaya hiç niyetim yoktu. Gerçekten, ben ve patronum her tür yere gidiyorduk; bestelerinin çalındığı tüm konser salonlarına, okuduğu tüm okullara gitmeyi çok seviyor, aynı zamanda vaktiyle eğlendiği yerleri de (barlar, sinemalar, kapalı yüzme havuzları) yeniden görmek istiyordu; ama buralara git-

tiğimizde içeriye girmeden geri dönüyorduk. Şunu da ekleyeyim ki D***'nin; ağları Tokyo'yu kaplayan, halkın yararlandığı ortak taşıt araçlarına karşı gerçek bir tutkusu vardı; böylece kentin tüm metro ağını denemiştik. Yerin altında hayalet bebeğin bize katılmasına hiç olanak bulunmadığı için, metroya binmenin tadını kafam rahat olarak çıkarıyordum. Ozellikle, hastabakıcı kadının bana söylediği bir şeyi anımsayıp polislere ya da köpeklere rastladığımızda, çok güç durumda kalıyordum, ama Agu'nun göründüğü sıralarda böyle bir rastlantı olmadı. Bu minik işimi çok sevdiğimi keşfettim—elbette ne işverenimi ne de kanguru kadar büyük o hayalet bebeği seviyordum—hayır, yalnızca bu minik işimi seviyordum.

Benim besteci, bir gün bana kendisinin yerine bir yolculuk yapmak isteyip istemeyeceğimi sordu; kuşkusuz yolculuk masraflarını ödeyecekti; ayrıca günlük ücretimin iki katını da alacaktım. Otelde bir gece kalacağıma göre bu, iki gün sayılırdı; böylece, çok somut olarak haftalık kazancım dörde katlanıyordu. Önerisini coşkuyla kabul ettim. Kyôto'ya gidip orada bugüne dek metresi olan sinema oyuncusu kadını görecektim. Kısacası, sonradan hem komik hem de üzücü durumu ortaya çıkacak bu yolculuk başladı.

D*** bana otelin adını verdi; o kadın oyuncu bu oteli çok yeni bir mektubun altında bildirmişti. Patronum, kadının kendisini hangi akşam bekleyeceğini de söyledikten sonra ona iletilecek bir mesajı bana ezberletti; gerçekten artık bugünkü zamanda yaşamıyordu; sanki bizim dünyamızdan on bin yıl daha yaşlı bir dünyanın zamanına geri götüren bir makine ile gelmiş bir

yolcu gibiydi. Bu koşullarda, örneğin, mektup yazarak, günümüzde yaşadığının kanıtını vermesi söz konusu olamazdı. İşte, metresine bildirilmek üzere ezberlemem gereken mesaj da bu yüzden sözlüydü.

Böylece sinema oyuncusu kadınla bir akşam, çok geç vakit bir Kyôto Otelinin bodrum katındaki barda karşı karşıya gelerek şunları yapmak fırsatını buldum: Önce, görevli bir üniversite öğrencisi olarak orada bulunmamın gerekçesini ve D***'nin kendisinin gelmeme nedenini açıkladım; sonra, kadına adamın 'zamanı' nasıl tasarladığını anlattım; en sonunda da mesajı ileterek ekledim:

"Bay D*** ayrı yaşama ile, gerçekleştirmek üzere size söz verdiği boşanmayı birbirine karıştırmamanızı ısrarla rica ediyor. Öte yandan, artık içinde bulunduğumuz 'zaman'da yaşamaması gerektiği için, doğal olarak bundan böyle sizinle hiç görüşemeyeceğini söylüyor."

Üstüme aldığım görevin gerçekten güç olduğunun ilk kez bilincine vardım ve konuşurken yanaklarım al al oldu.

"Gerçekten mi? Küçük D*** bunları söyledi ha?" dedi kadın. "Peki ya siz, kişisel kanınız nedir bu konuda? Bana bunları söylemek için mi Kyôto'ya gönderildiniz?"

"Pekâlâ! Benim düşünceme göre Bay D*** biraz fazla yapay duyarlık gösteriyor," dedim eski karısının kullandığı bir deyişi yineleyerek.

"Çok doğru; lıatta şunu da ekleyeyim ki bu durumda, sizden bu hizmeti çekinmeden istemekle bu yapay duyarlığı daha da çok göstermiş oluyor; şımarık çocuklara özgü bir duyarlık bu!"

"Biliyorsunuz, ben yalnızca bir gündelikçi görevliyim!"

"Söyleyin bana, ne içiyordunuz? Bir konyak alın!"

Kabul ettim. Şimdiye kadar, D***'nin eski karısının, acılığını biraz gidermek için içine bir yumurta karıştırdığı siyah biranın benzeri siyah bira içmiştim. Görülüyor ki bir anımsamanın etkisinde kalmıştım: Bir ruhsal çarpışmanın garip sonucuydu bu; böylece, D***'nin metresini beklerken, onun eski karısıyla görüşmemin bir ayrıntısını anımsamış oluyordum! Kadın konuşmaya başladığımızdan bu yana yalnızca konyak içmişti. Ben ise ilk kez ithal konyak içiyordum.

"Peki küçük D***'nin hayaleti ile arası nasıl? O kanguru kadar büyük bebeği ile? Adı Ragu galiba?"

"Hayır, Agu. Çocuğun yaşadığı sürece çıkardığı tek ses buymuş."

"Demek ki D*** de çocuğun bu sesle kendi adını söylediğine inandı ha! Amma baba sevgisi, değil mi?.. Çocuk yaşasaydı, D***'ciğim boşanıp benimle evlenecekti; evet böyle olması gerekirdi. Agu'nun doğduğu gün yatakta birlikteydik, bir otel odasında. Telefon çaldı. Durumun kötü olduğunu öğrendik. D*** kalkıp doğruca hastaneye gitti, bir daha da beni aramadı."

Bir dikişte bardaktaki konyağını bitirdi. Hennessy V.S.O.P. şişesi masanın üstündeydi; bardağını yeniden silme doldurdu, sanki konyak değil de meyve suyu dolduruyormuş gibi; sonra da bir dikişte içti.

Önünde oturduğumuz masa, içinde sigara paketlerinin sergilendiği bir vitrin yüzünden gizlendiği için, bardan görülemiyordu. Benim arkamdaki duvara bizim artist hanımı doğal renklerle gösteren bir afiş yapıştırılmıştı; bir bira markası reklamıydı bu; resimde

yüzü yürek şeklindeydi, burnu biraz da bir hortum gibi aşağıya iniyordu; biranın kabarcıklarıyla birlikte altın gibi pırıl pırıl parlıyordu bu yüz. Ama önümdeki kadın böyle pırıl pırıl olmaktan uzaktı; hatta alnında, saçlarının kökleri hizasında bir ergin insanın başparmağını içine alacak kadar derin bir iz vardı; buna karşın, belki de bu iz yüzünden, onda resimdekinden daha çok heyecan verici bir hava buldum.

Bebeği aklından çıkaramıyordu.

"Söylesenize bana, bir insanın yaşarken insanca herhangi bir şey yapmadan, dolayısıyla hiçbir şey bilmeden, herhangi bir şeyi anımsamadan ölmesinin çok korkunç bir şey olduğunu düşünmüyor musunuz? Ölen bir bebek için böyle bir şey söz konusu; öyle değil mi? Korkunç değil mi bu?"

"Ama bebeğin kendisi için korkunç olduğunu sanmıyorum; bu, onu ırgalamaz herhalde," dedim başıma fazla iş açmadan.

"Peki ölümden sonraki dünya düşünüldüğünde?"

Mantığı neredeyse bunu kabul ediyordu.

"Ölümden sonraki dünya mı?"

"Eğer böyle bir dünya varsa, ölülerin ruhları kuşkusuz yaşamlarının son saniyesinde bile kendilerine ait olmuş anılarıyla birlikte sonsuza dek orada kalacaklardır. Ama hiçbir şey bilmeyen bir bebeğin ruhunun durumu ne olacaktır acaba? Ne tür anılarla sonsuzluğu yaşayacaktır?"

Çok sıkılmıştım; sessizce konyağımı yuvarladım.

"Ben ölümden çok korkarım, hep onu düşünürüm. Bakın, size sorularımı ânında yanıtlamadınız diye kızmama gerek yok! Şimdi ne düşündüğümü biliyor musunuz? Düşünüyorum ki, D***, bebeğin ölü-

münden hemen sonra, sanki kendisi de ölmüş gibi, artık başka anılar edinmemeye karar verdi ve işte bu nedenle zamanında yaşamaktan vazgeçti. Dahası var: Eğer Tokyo'da her yerde o hayaletini çağırıyorsa, onu yeryüzüne indirmek istiyorsa, bunu ona hep yeni anılar kazandırmak için yaptığını sanmıyor musunuz?"

Kadını dinlerken kendi kendime onun haklı olduğunu söyledim. İçimden, alnındaki, içine başparmak girecek kadar derin izi ile bu çakırkeyif sinema yıldızının oldukça ilginç bir psikolog olduğunu düşünüyordum; bana, kuşkusuz, yakında bir gazetenin yönetimini üstlenecek bir adamın kızı, o kıpkırmızı yüzlü şişko kadından çok, D*** gibi bir kişiye, bir müzisyene yakın görünüyordu. Bunun üzerine, orada olmamasına, uzakta bulunmasına karşın; ben, sadık hizmetkâr, D*** için ya da yalnızca onun için değil, aynı zamanda onun her dışarı çıkışımızda büyük bir gerginlik içinde, görünmesini dört gözle beklediği o hayalet için de iyi düşünceler beslediğimi anladım. Evet, sinema yıldızıyla tüm görüşmemiz sırasında bu, bir saniye bile aklımdan çıkmadı.

Barın kapanış saati geldi. Otelde oda ayırtmamıştım. Bu yaşa gelmiştim, ama daha önce hiç otelde kalmadığım için rezervasyon konusunda hiçbir şey bilmiyordum. Otelin sürekli müşterisi olan bu sinema yıldızı sayesinde bana bir oda verildi. Asansörden kalacağım katta inmeye hazırlanıyordum ki bu sırada kadın beni bir içki daha almak üzere odasına sürükledi. Bu andan başlayarak, alkolle coşmuş kafamda o akşamın yalnızca komik ve çok kötü anılar bıraktığını söyleyebilirim. Kadın beni bir sandalyeye oturttuktan sonra, gidip kapıyı açarak koridoru kontrol etti, ışığı birçok

kez söndürüp yeniden yaktı; sanki yumuşaklığını denemek istiyormuş gibi kendini yatağa atıp üzerinde sıçramaya başladı, banyoda biraz su akıttı—kısacası birtakım çok düzensiz hareketler yaptı. Ardından benim yanımdaki bir başka sandalyeye oturarak, söz verdiği gibi, bardağıma konyak koydu, kendisi de bir Coca-Cola'yı yudum yudum, tadını çıkararak içerken, D*** ile ilişkisi sürdüğü sırada bile, bir adamın üstelemelerine dayanamayıp onunla yattığını anlattı. D*** kendisine öyle sert bir tokat aşketmişti ki yüzünün biçimi adamakıllı bozulmuştu. Bir ara, üniversite öğrencilerinin 'ileriye vardırılmış flört' uygulayıp uygulamadıklarını sordu; bunun kişilere bağlı olduğunu söyledim. Bunun üzerine, ansızın, çok geç yattığı için oğlunu paylayan bir anne tavrı takınarak, odama gidip uyumamı söyledi. Ona iyi akşamlar dileyip odama gittim, yatağıma girerek hemen uykuya daldım. Sabahleyin erkenden uyanmıştım, boğazım yanıyordu.

Ama işin en komik, özellikle de en yürekler acısı yanı daha sonraya kalmıştı. Bir önceki gece, sinema yıldızının, baş başa kalışımızı, biraz ileriye vardırılmış mıncıklamaya can atan bir kişi olarak gördüğü bir üniversite öğrencisini kandırmak gibi kesin bir niyetle ayarladığını ancak uyandığımda anladım. O an hemen umutsuzca bir öfkeye ve isteğe kapıldım. O zamana kadar bir kadınla hiç yatmamıştım, ama küçük düştüğüm için öc almak istiyordum. Yaşamımda ilk kez içtiğim konyak beni sarhoş etmişti; on sekiz yaşında duyulabilen cinsel isteğin zehri aklımı tümüyle başımdan almıştı. Saat henüz sabahın beşiydi; koridorda görünürde hiç kimse yoktu. Öfkesinden başı dönmüş bir panter gibi, ayak seslerimi duyurmayarak, yıldızın odası-

na koştum. Kapı yarı aralıktı; içeri girdim; kadın tuvalet masasının önündeydi, sırtı bana dönüktü. O sırada ne yapmak niyetinde olduğumu ben de bilmiyordum! Ona, arkasından sessizce sokuldum ve iki elimi kerpeten şeklinde yuvarlaklaştırarak boynuna hoyratça sarılmaya hazırlanıyordum ki yüzünü aydınlatan geniş bir gülümseme ile kalkıp bana doğru döndü, ellerini ellerimin içine alıp sanki bir konuğa hoş geldin der gibi, bunları birbirine vurdurarak ezgili bir sesle: "Gün-ay-dıın!" dedi. Ve kendimi onunla aynı sandalyeye oturmuş buldum; tuvaleti henüz bitmemişti; sabah kahvaltısı için getirilen kahvesi ile tostları tek ayaklı bir yuvarlak masanın üstüne konmuştu; sandalyesinde onunla birlikte gazete okumaya başlamıştım. Bir süre sonra bana sanki havadan söz ediyorımuş gibi bir tonla: "Elbette ırzıma geçmeye geldiniz, değil mi?" deyip yeniden tuvaletini yapmaya koyuldu. Bunun üzerine kaçıp odama geldim; yatağımın örtüleri altında sıtma nöbeti geçirir gibi tir tir titriyordum. Bu ufak olayın D***'nin kulağına gitmesinden korkuyordum, ama sonradan onunla yaptığım görüşmelerde o kadın oyuncu hiç söz konusu olmadı. Böylece, görevimi yerine getirirken, bundan eskisi gibi tat almayı sürdürdüm.

Kış gelmişti bile. O gün öğleden sonra çevredeki ekili topraklardan da geçerek D***'nin oturduğu lüks mahallenin yakınlarında bisikletle dolaşmayı tasarlamıştık. Ben paslı bir bisiklete binmiştim; D*** ise artık bir genç kadın olmaktan çıkmış hastabakıcının yepyeni bisikletini ödünç almıştı. D***'nin evini merkez kabul edip çemberimizi gitgide genişleterek, kimi zaman yeni parsellenmiş bir araziden geçiyor, kimi zaman bu mahalleye yakın tarlalara gitmek üzere yokuş-

lardan aşağıya iniyorduk. Ter içinde kalmıştık. Kendimizi tadına doyum olmayacak derecede özgür hissediyorduk; heyecanımız gitgide artıyordu. Özellikle 'heyecanımız' dedim, çünkü D*** de heyecanlıydı; o gün onun da keyfine diyecek yoktu: Islık çalıyordu! Bach'ın '*Sicilyalı Kadın*' adlı flüt ve klavsen sonatının ezgilerini ıslıkla çalmaktaydı (lisedeyken henüz sınavlarımız başlamadığı zamanlar flüt öğrenmeye çalışmıştım; onun için bu yapıtı biliyordum). Hiçbir zaman iyi çalamamıştım, ama üst dudağımı tapirler benzeri dışarı doğru çıkarmak gibi bir kötü alışkanlık edinmiştim. Dişlerimin, göstermek için değil, yalnızca ağızda sıralanmak için yapıldıklarını bana söyleyip duran birçok arkadaşım vardı. Gerçekten de flüt çalanlar profilden tapiri andırırlar.

Bisikletle giderken D***'ye eşlik edip onunla birlikte '*Sicilyalı Kadın*' temasını hafifçe ıslıkla çaldım; zarif ve soylu bir havadır bu. Eski bisikletimin üzerinde pedal çevire çevire biraz soluğum kesilmişti ve ıslığım art arda gelen sert, kesik kesik, küçük üflemeler halinde çıkıyordu, D*** ise keyifle çalıyordu ıslığım. Utanmıştım, bu işten vazgeçtim; oysa D*** devam ediyor; soluk almak için ağzını açan çamça balığı gibi dudaklarını yuvarlaklaştırıyor, bu arada gülümseyerek bana çabucak bir göz atıyordu. Eski bir bisikletle bir yenisi arasındaki fark göz önüne alınsa bile; soluğu kesilen, yorulan, soğukkanlılığını yitiren kişi, yirmi sekiz yaşına, kısa boyuna, kötü sağlık durumuna karşın D*** değil, on sekiz yaşındaki, kuşkusuz zayıf, ama uzun boylu, genç bir üniversite öğrencisi olan bendim. Ne acınacak şeydi! Dünya tersine dönmüştü! Bunu son derece haksız ve çileden çıkaran bir şey olarak görü-

yordum. Keyfim hemen kaçtı ve yerine getirmeyi kabul ettiğim göreve karşı yalnızca kin duydum.

Bu sırada, ansızın, bisiklette ayakta, bedenimi sağa sola sallayarak pedallara basa basa, sanki bisiklet yarışına katılmışım gibi hızımı çılgınca zorlamaya başladım. Üstelik, bile bile, bostanlar arasındaki çakıllı, dar bir yola girdim. Bir süre sonra dönüp arkama baktığımda, dört bir yana savrulan çakılların ortasında, gidonun üzerine iki büklüm eğilmiş, dar omuzlarının üzerindeki o yusyuvarlak başını habire sallayıp duran D***'nin savaşa katılarak var gücüyle ardıma düşmüş olduğunu gördüm. Durdum ve iki ayağımı bostanları koruyan dikenli tellere dayayarak D***'nin bana yetişmesini bekledim. Ansızın, bu çocukça kaprisimden utanç duymuştum.

Başını hep ileri çıkarıp yukarıya kaldırarak tüm hızıyla geliyordu D***; hayaletinin kendisini ziyarete geldiğini anladım. Başı, söylediğim gibi bir devinimin içindeyse, bunun nedeni, hemen yanıbaşında, sağında, uçan ya da koşarak giden bir kişinin bulunmasıydı; bu kişi ona fısıldayarak yüreklendirici birşeyler söylüyordu; sanki, bisiklette, bir yarışçının yanında, bir yandan pedal çevirirken, bir yandan da yarışçıya harıl harıl gerekli öğütleri veren ya da onu özendiren bir maraton koşucusu antrenörüydü. "Ah!" dedim kendi kendime, "Agu'nun, yanında koşarak, aşırı bir hızla giden bisiklete ayak uydurduğuna inanıyor da onun için böyle yapıyor!" Elbette, beyaz pamuklulara sarılmış o şişko bebek, bir kanguru kadar büyük o canavar, bir kanguru gibi sıçraya sıçraya bisikletin yanında koşuyordu. Elimde olmayarak titredim, sonra dikenli tellere bir tekme atıp onları geriye iterek bisikletime bindim ve

patronumla, onun kafasından uydurduğu o canavarın bana yetişmelerini bekleyerek; yeniden, ama bu kez rahat rahat pedal çevirmeye başladım.

D***'nin kafasındaki o bebeğin varhğına kolayca inandığımı sanmayın sakın! Hastabakıcı kadının öğütlerine uyarak, güçlü olan sağduyumu elden bırakmaya ve başkasını ıslatmak isterken kendisi ıslanan adam ya da kendisi de kafayı oynatan tımarhane bekçisi türünden, yarı ciddi – yarı komik kaba güldürülere özgü kahraman rolü oynamamaya kendi kendime söz vermiştim; öte yandan, çalışan beynimin telkinlerine her zaman sımsıkı sarılıyordum. Sinir hastası bestecinin anlatmış olduğu masalı—bu onun başına ne işler açacaktı!—sürdürmek için, bana karşı hâlâ komedi oynamaya çalıştığını son derece bilinçli bir biçimde düşünmek eğilimindeydim. Bunun anlamı şuydu: D*** ve o hayâli canavarı ile aramdaki şaşmaz bir uzaklığı her zaman koruyordum. Ancak bu kez garip bir şey oldu.

Bakın, olay nasıl başladı: D*** bana yetişmiş, aşağı yukarı bir metre geriden geliyordu. Ekili yerler arasından dümdüz bir yolu izliyorduk; bu sırada, sanki ansızın bastıran bir sağanağa yakalanmışız gibi, kendimizi, hiçbir kaçma olanağı bulamadan, bir sürü köpeğin havlamaları ile sarılmış bulduk. Başımı kaldırdığımda, karşımda, yolun üzerinde, bir doberman sürüsünün saldırmak üzere hızla üstümüze geldiğini gördüm; hepsi belli ki elli altmış santim yüksekliğinde, adamakıllı güçlü, en aşağı on yavruydular; havlayarak, dar yolu korkunç bir gürültüye boğup doludizgin ilerliyorlardı. Arkalarından, soluk soluğa, üstünde ot rengi bir iş tulumu, bir adam koşuyordu; avuçlarında siyah deriden

ince bir yumağı sımsıkı tutuyordu; sanki köpekleri saldırtan oydu ya da hayvanlar onu zorla sürüklüyorlardı. Evet, genelde siyah kehribar rengi tüylü, ıslak denizayıları gibi parlayan yanaklarından göğüslerine ve ayak bileklerine kadar kuru çikolata tonlarıyla bezeli, pek zarif olmayan hayvanlardı bunlar. Kuyrukları keskikti; başlarını öne eğmiş, üzerimize geliyorlardı; havlayarak, köpük saçarak, soluklarını öfkeyle püskürterek yalnızca saldırmayı düşünüyor gibiydiler; burası herhalde eğitim alanlarıydı; o adam da kuşkusuz onları kulübelerine götürüyordu.

Korkudan tir tir titreyerek bisikletten indim ve dikenli tellerin arkasındaki tarlaları düşündüm. Tellerin yüksekliği göğsümün hizasına geliyordu; haydi, ben paçamı kurtarabilirdim, ama o, besteci, kısacık boyuyla öteki yana nasıl geçebilirdi? Bu olanaksızdı. Aklım başımdan gitmişti; korkudan yarı yarıya felç olmuş durumdaydım, ama yine de o anda az sonra gelecek felâketi açıkça görür gibiydim. D*** en çok köpeklerden korkardı. Sürü yaklaştıkça, Agu'sunun birazdan bu hayvanların saldırısına uğrayacağını duyumsamış olmalıydı. Herhalde 'bebeğin' çok korkarak attığı çığlıkları işitiyordu. İster istemez bunlara karşı koyacaktı 'çocuğu' korumak için; bu kesindi. O yırtıcı doberman-larm sayısı onu bulduğuna göre, adam hemen parça parça edilecek ya da 'öteki' ile birlikte kaçmaya çalışıp dikenli teller arasından çılgınca geçmeye kalkışacak ve tellere takılarak kesinlikle yaralanacaktı: Benim önceden kestirdiğim acınacak, trajik son buydu ve bu düşünce beni çok sarsmıştı; hiçbir kurtarma planı da düşünemiyordum.

Şeytana benzeyen siyah ve çikolata rengi dev gibi

on köpek, öldürücü, inatçı çeneleriyle boşluğu paralayarak, hırlayarak havlayarak, kükreyerek, titreyerek üstümüze gelmişlerdi bile—şimdi öyle yakınımdaydılar ki reçine rengi sivri tırnaklarıyla eşeledikleri çakıllı kumların gürültüsünü duyuyordum. D*** ve Agu'su için elimden bir şey gelmeyeceğini anlayıp, suçüstü yakalanan bir zampara gibi her türlü karşı koymadan vazgeçerek kendimi korkunun karanlıklarına bıraktım. Yoldan ayrıldım ve dikenli uçlarının canımı acıtmalarını duyuncaya dek sırtım tellere dayalı durumda, bisikletimi siper yapıp önüme koyarak gözlerimi iyice kapadım. Köpeklerin havlamaları ve tepinmeleri sürerken yırtıcı hayvan kokuları da burnuma geldi; bu sırada, sımsıkı kapalı gözkapaklarımın arasından elimde olmayarak gözyaşlarımın aktığını duyumsadım ve büyük bir korkuya kapılıp her şeyden, kendimden bile vazgeçtim...

Pek inanılır gibi olmayan büyük bir incelikle omzuma bir el konmuştu—; Agu'nun elinin dokunduğunu sandım, ama bu el en azından paniğe kapılıp bunun büyük sıkıntısını yaşamadan o korkunç hayvanları savuşturan D***'nin eliydi; bunu biliyordum; ama, hâlâ kapalı olan gözlerimden durmadan yaşlar akıyordu ve bu, omuzlarım kasılmalarla sarsılırken uzun süre böyle devam etti. Elbette artık başkalarının karşısında ağlayacak yaşta değildim, ama bu büyük korku herhalde bende öyle bir şok etkisi uyandırmıştı ki sonuçta bir tür çocukluğa sığınmanın belirtilerini gösteren bir durum ortaya çıktı. Daha sonra D*** ile ben, ikimiz (Agu herhalde benim ağladığımı görünce kaçmıştı, D***'nin de artık onunla ilgilenmesine gerek yoktu) başımız önde, bisikletlerimizi ellerimizle ite-

rek, iki dikenlitel çiti arasında, toplama kamplarındaki mahkûmlar gibi sessizce yürüyerek, köpeklerin eğitimi, beyzbol oyunu gibi çeşitli etkinliklerin gösterildiği bir çayıra yöneldik ve oraya varınca bisikletlerimizi yere bırakarak otların üstüne uzandık. Gözyaşlarım kurumuştu; şimdi içimde insan saygısı, kabul etmeme, güvensizlik duymakta ayak diretme diye hiçbir şey de kalmamıştı. D*** ise, hiç de benimle ilgileniyormuş gibi görünmüyordu. İki elimi ensemin altına koymuştum; artık ağlamadığım için başım son derece dinç, gözlerim kapalı, sessiz sessiz D***'ye kulak vererek otların üstünde dinleniyordum. D*** bir dirseğine dayanmış, biraz da beni egemenliği altına almış durumda, gözlerini benden ayırmayarak Agu'nun dünyasından söz ediyordu.

"Chuya Nakahara'nın *Utanma* adlı şiirini biliyor musun? İkinci bölümü dinle bak:

Dalların birbirine karıştığı yerde
Dolup taşar donuk gökyüzü
Ölmüş çocukların hayaletleriyle...
Göz açıp kapayıncaya dek tam da o anda
Orada, uzakta, geniş fundalığın üstünde
Sokuluyordu astragan yapağılarının arasına
Bir antika düşsel fil...

"Evet, bana göre bu dizeler, içinde ölmüş çocuğu gördüğüm bir evrenin görünümünü çok iyi yansıtıyorlar. Hem sen hiç William Blake'in gravürlerini gördün mü? Özellikle '*Şeytanın şölenini kabul etmeyen İsa Peygamber*' adlı olanını? Ya da '*Hep birden şarkı söyleyen sabah yıldızları*'nı? Her ikisi de yeryüzündeki yaratık-

larla özde aynı gerçekliği olan gökyüzü yaratıklarını betimliyor; hatta burada telkin edilen şey, dünyanın bir başka yüzüdür; bundan eminim. Dali'nin bir tablosunda da gördüğüm bu evrene son derece benzeyen bir şey buldum; şu anlamda ki fildişi beyazlığında ve fildişi gibi yansımalar yapan her çeşit yarı saydam varlıklar yerden yüz metre kadar yüksekte, havada asılı duruyorlar; işte bu, tam tamına benim gördüğüm dünya. Sen şimdi bana bu varlıklar nedir diye sorarsan, sana derim ki; bak, bunlar bu dünyada yaşadığımız sırada yitirdiğimiz ve bizim yüz metre yukarımızda havada sallandıklarını gördüğümüz pırıl pırıl, biraz mikroskop altındaki amipleri andıran varlıklardır. Arasıra yeryüzüne inerler (D*** 'bizim' sözcüğünü kullandı, ama bu bende tepki uyandırmadı). Ancak, onları yukarıda görebilmek ya da bize doğru geldiklerini duyabilmek için bu işle orantılı bir özveri göstererek, gerekli gözlere ve kulaklara sahip olmak gerekir. Ama yine de özveri ve çaba göstermeden bu gücün bize verildiği kimi anlar olur. Sanıyorum, biraz önce başıma böyle bir şey geldi; evet, belki de böyle bir şey oldu."

D***'nin bana bu işin hiçbir çaba harcamadan, hiçbir özveri göstermeden, yalnızca birkaç damla gözyaşına mal olduğunu söylemek istediğini düşündüm. Aslında bu gözyaşlarının kökeninde korku vardı, sorumluluklarımı yerine getirmemi engelleyen çok büyük bir güçsüzlük, gerçek yaşamımda bundan böyle beni bekleyen bir sürü güçlükten hafif bir ürkme vardı (çünkü, bu bakımdan, bu ilk paralı işim küçük çapta gelecekteki yaşamının göstergesiydi ve bu kaçık besteciye göz kulak olmakla görevlendirildiğim halde görevimi yerine getirebilmiş değildim; art arda ortaya çıka-

bilecek biraz ciddi olaylar karşısında kesinlikle kazancımı yitirebileceğim şimdiden söylenebilirdi); bununla birlikte, herhangi bir karşı çıkmada bulunmaya cesaret edemedim ve D***'ye kulak vermeyi sürdürdüm.

"Sen genç olduğun için, hiçbir zaman unutamayacağın, eksikliğini duymadan yaşayamayacağın bir şeyin bu dünyada yok olduğunu görmek herhalde hiç başına gelmemiştir, öyle değil mi?.. Yüz metre yukarıdaki şu gökyüzü sana göre yalnızca gökyüzüdür, başka bir şey değildir, öyle mi? Ama, bu bir tek anlama gelir: o anda mağaza boştur. Ne de olsa belki daha önce önemli bir şeyi yitirmenin acısını çekmişsindir, değil mi?

Özellikle istememiştim, ama bu sırada Kyôto'daki otelde bestecinin eski metresi, alnında başparmak girecek kadar derin bir iz bulunan o oyuncu kadın ile yaptığım garip görüşme aklıma geldi. Elbette, onunla ilgili olarak, yitirdiğim için üzülebileceğim herhangi bir önemli şey olamazdı. Ancak, gözyaşlarım başımın içinde boşluklar açmıştı ve duygusallık bu boşluklara bal lezzetiyle giriyordu.

"Peki, daha önce çok değerli bir şeyini yitirdin mi?" diye üsteledi D***; ilk kez böyle davranıyordu.

Sıkıntımı gizlemek için ansızın tuhaf bir şey yumurtlamam gerektiğini anlayıp şöyle söylemeyi göze aldım:

"Bir erkek kedimi yitirdim."

"Siyam kedisi mi ya da ne?"

"Hayır, portakal rengi çizgili, sıradan bir kedi. Bir haftadır hiç görmedim."

"Yalnızca bir hafta olmuşsa geri gelebilir; şimdi erkek kedilerin zamparalığa çıktıkları mevsim değil

mi?"

"Önce ben de öyle düşünmüştüm. Ama geri dönmeyecek."

"Neden?"

"Çok güzel bir kediydi; dolaştığı hem geniş, hem de çok belirli bir kişisel bölgesi vardı. Oysa bu sabah, Tanrı bilir nereden gelmiş cılız bir kediyi onun bölgesinden geçerken gördüm. Hayır, benim kedim dönmeyecek."

Bu açıklamayı yaptıktan sonra, gülmeye yol açıp durumu acıklı olmaktan çıkaracak bir öykü anlatmak yerine, elimde olmayarak inandırıcı ve üzüntülü, boğuk bir sesle kedimin kayboluşundan söz etmiştim, başından sonuna kadar.

"Bu demektir ki senin gökyüzünde dolaşıp duran bir kedin var," diye konuştu D***, çok ciddi bir şekilde.

Kapalı gözkapaklarımın ardında, fildişi parlaklığında, yarı saydam bir reklam balonuna benzeyen, dev gibi bir kedinin içinde dolaştığı garip bir gökyüzü görünümü tasarlamaya çalıştım. Bu, gülünç, ama yine de özleme neden olacak bir şeydi.

"Yavaş yavaş, hem de gitgide çoğalan bir ritimle, yukarıda, gökyüzünde bunlar kalabahklaşıyor, kıpırdanıp duruyorlar. Ben, bebeğimin olayından bu yana, bu sürekli çoğalmayı frenlemek istedim; işte bu yüzden, bu dünyanın zamanında yaşamaktan vazgeçtim. Artık şimdiki dünyanın zamanında yaşamadığım için yeni bir şey keşfetmediğim gibi, hiçbir şeyin ortadan yok olduğunu da görmüyorum: Benim gökyüzümün yüz metre yüksekliğindeki evrim alanında hiçbir değişiklik olmaz."

D*** bu sözleri, kesinlikle bir rahatlama duyuyormuş gibi bir tonla söylemişti, ama benim kendi gökyüzümde gerçekten de yerden yüz metre yükseklikte, tüyleri portakal rengi çizgili, topu topu bir kedi mi bulunuyordu? Bu soru üzerine düşünmeden hemen gözlerimi açıp kış başlangıcının o duru gökyüzüne baktım; akşam inmeye başlıyordu; bu sırada içimi yine büyük bir korku kapladı ve gözlerimi yeniden sımsıkı kapadım. Kendi kendimden korkmuştum yukarıda görebileceğim şeyi düşünerek!.. Gökyüzünün dibinde, dört bir yanda, sayılamayacak kadar çok, fildişi parıltılı varlıklar; bu dünyanın yüzeyinden ve zamanından yok olduklarını bildiğimiz, fırıl fırıl dönen bir sürü varlık!.. Ah, keşke bu görünümü gerçekten gözlerimle görmüş olsaydım da burada çocuğa benzeyen bir şeyi seçebilseydim!..

Çayırdaki otlar üzerinde sırtüstü yatmış durumda uzun süre kaldık; insanın melankoliye yakalandığı zamanlarda olduğu gibi, birbirimize karşı olumsuz bir yakınlık duygusu içimizi sarmıştı. Sonra yavaş yavaş iç dengemi yeniden buldum ve kendimi sert bir biçimde kınadım: Nasıl olur da benim gibi on sekiz yaşında gerçekçi bir çocuk, bu kaçık bestecinin etkisinde kalabilmişti? Artık kendi kendimi tanımıyordum. Doğruyu söylemek gerekirse, duygusal dengem tam anlamıyla eski durumuna gelememişti henüz; şunu söylemek yerinde olur: o gün, o olağanüstü paniğe kapıldığım sırada, duygularım neredeyse patronumun duygularına yaklaşmışlardı; yerden yüz metre yukarıda, gökyüzünde dolaşıp duran bir sürü varlık çok yakınımdaydı! Ve en azından bir ölçüde kimi izleri görülüyordu.

Ve sonra D*** ile benim ilişkilerimizi noktalayacağımız gün geldi çattı. Bir Noel arifesiydi. Tarihini kesinlikle söyleyebiliyorum, çünkü D*** bana, bir gün önceden verdiği için özür dileyerek, bir kol saati armağan etmişti. O gün hemen öğleden sonra tam yarım saat boyunca ince ince kar yağdığını da anımsıyorum. Merkezdeki büyük Ginza anayoluna gitmiştik; ancak, bulunduğumuz yer çok kalabalıklaşmaya başlayınca oradan uzaklaşıp adımlarımızı Tokyo Limanına yönlendirdik. D*** o gün limana gelmesi beklenen bir Şili şilebini görmeyi çok istiyordu. Ben de bu gemiyi, karla örtülü olacağını düşünerek, görmeye can atıyordum. Kısacası, Ginza'yı bırakarak limana doğru yürüyorduk ki bu sırada Kabuki Tiyatrosunun önünden geçerken, D*** başını karla adamakıllı kirlenmiş kapkara gökyüzüne doğru kaldırdı ve Agu yanına indi. Ben, her zamanki gibi D*** ile hayaletinin yalnızca birkaç adım gerisinde durdum. Az sonra geniş bir kavşağın ortasından geçmemiz gerekti. D*** ve konuğu kaldırımdan henüz inip yola girmişlerdi. Arabalar için yeşil ışık yanınca D*** durdu. Fil kadar kocaman, yıl sonu mallarıyla yüklü bir sürü kamyon, sel gibi akın etti. İşte tam bu sırada D*** ansızın, sanki birinin yardımına koşuyormuşçasına, iki elini öne uzatarak bağırmaya başlayıp kendini kamyonların ortasına attı. Çarpan bir kamyon onu yere fırlatmıştı. Ben kaldırımın kenarında, şaşkın şaşkın bu sahneye bakakalmıştım.

"Intihar bu! Kesinlikle intihar bu!" dedi yanımda bulunan tanımadığım bir adam, heyecandan titreyerek.

Ama benim intihar mı yoksa değil mi diye düşünecek halim yoktu. Ve bir anda kavşak, tıkabasa mal

yüklü, dev gibi kocaman kamyonlarla, sirklerin arkasındaki yerlerin görünümünü aldı. D***'nin kanlı bedeninin yanında diz çökmüş; onu kollarımda tutuyor, tir tir titriyor, ne yapacağımı bilemiyordum. Bu sırada önce bize doğru koşup gelen polisin yine aynı biçimde koşarak nereye çekip gittiğini de anlamamıştım. D*** ölmemişti, ama ölmüş olmaktan daha korkunç durumdaydı; demek istediğim, yattığı yerde kan ve ne olduğu pek anlaşılmayan, ancak ağaç özsuyuna benzeyen bir suyla, ince bir kar katmanını yavaş yavaş kirletmişti; ölmek üzereydi. Karla yüklü gökyüzünün kara örtüsü yırtıldığı için ortaya çıkan, dinsel konulu, İspanyol resimlerine özgü göz alıcı bir ışık D***'nin kanına oldukça tuhaf bir içyağı parlaklığı verdi. Meraklılar D***'yi görmek için toplanmışlardı. Soğuk ve merak, bu insanların derilerini etkileyip yüzlerini ebruluyordu. Başlarımızın üstünde birçok hoparlörden *Çalın, gaydalar*'ın[1] sayısız ses dalgaları ürkmüş güvercinler gibi her yana yayılıp saçılıyordu. D***'nin yanında hep diz çökmüş durumda, rastgele kulak kabarttım ve uzaktan doğal olarak yalnızca bu sesleri duydum. Ama çevremizdeki insanlar besbelli donup kaldıkları için bu bağırtılara aldırış etmiyor, ağızlarından tek sözcük çıkmıyordu. Ben, daha sonra, bir sokak köşesinde bile, hiç böylesine şiddetli bağırtılar duymadım.

Sonunda bir ambulans geldi; bilinçsiz olan D***'yi içine koydular. Her yanı çamur ve kana bulanmış bedeni, çarpmanın etkisiyle büzülmüş gibi görünüyordu. Beyaz tenis ayakkabıları ile, kaza geçirmiş bir kör duygusu uyandırıyordu. Bir doktor, bir hastabakı-

---

1. Daha doğrusu Amerikan geleneksel şarkısı *Jingle bells* (Ç.N.)

cı ve aşağı yukarı benim yaşımda, yüzü hiçbir şeyi belli etmeyen, kurumlu bir gençle birlikte arabaya bindim. Bu genç D***'ye çarpan şoförün muaviniymiş (kamyon uzun yol taşımacılığı yapıyormuş). Ambulans kalabalığın gitgide çoğaldığı Ginza Caddesini geçti (çok yakında görebildiğim istatistiklere göre, kalabalık rekoru Ginza'da bu Noel arifesinde kırılmış). Canavar düdüğüyle uyarılan insanların, bakışlarıyla izledikleri bir ambulans geçerken, genellikle yüzlerde okunan, yüce bir ağırbaşlılık ifadesidir; benim beynimin bir gizli köşesinde arasıra şöyle bir düşünce ortaya çıkıyordu: Japonların o ünlü gizemli gülmeleri, görünüşe karşın, gerçek değildi ve bu, yalnızca yaygın, ama yanlış bir kanıydı. Bu sırada eğik ve sallantılı sedyede bilinçsiz durumda bulunan D***'nin kanaması sürüyordu; ölmek üzereydi.

Az sonra hastaneye geldik; burada ayaklarında hâlâ sokak ayakkabıları bulunan iki hastabakıcı, sedyeyi ıssız bir yere götürdüler. Biraz önce gördüğüm o polis memuru ansızın yeniden ortaya çıktı ve bana serinkanlılıkla her çeşit soruyu sordu; daha sonra D***'nin odasına girmek için izin aldım. Şoför muavini çoktan odayı arayıp bulmuştu; koridorda bir kanepede oturuyordu. Ben de yanına oturdum; uzun süre bekledik. Adam önce bozulan taşıma programları ile ilgili olarak, acı acı yakınmalara benzeyen birşeyler mırıldandı, ama tam iki saat bekledikten sonra, bu kez şaşırtıcı, genç sesiyle karnının zil çaldığından yakınmaya başladı; böylece, kendisine duyduğum kin azaldı. Beklememiz biraz daha sürdü; ardından bankacının, karısının ve gece gezmesi için süslenmiş üç kızının geldiklerini gördük. Bize aldırış etmeden odaya girdiler. Yal-

nızca hanımlara dikkatle bakıldığında dördünün de D***'nin eski karısının tipinde oldukları görülüyordu: Al yanaklı, cüce, şişko şeylerdi. Beklemeyi sürdürdüm. Bitmek bilmeyen bu bekleme saatleri boyunca bir tek düşünceye, kıvrandırıcı bir kuşkuya kapılmıştım: Acaba D*** başından beri kendini öldürmeyi tasarlamamış mıydı? Ölümünü hesaplayarak, eski karısı ve şimdiki metresiyle işlerini düzene sokmuş, müzik partisyonlarını yakmış, özlem duyduğu kimi yerleri son kez yeniden görmüş, bunları yapmak için yumuşak huylu bir arkadaşın hizmetlerinden yararlanmış olduğu düşünülemez miydi? Bu oyununu gizlemek için, havada asılı duran tüm o kocaman bebek öyküsünü beni kör etmek niyetiyle mi anlatmıştı? Kısacası, özellikle D***'nin kendisini öldürmesini kolaylaştırmak için bana bu görevi vermemişler miydi?.. Bu arada şoför muavini, başı omzumda uyumuştu; birçok kez, canı acıyormuş gibi sıçrayıp sarsıldığı oldu; kuşkusuz karabasan içinde kamyonuyla birisini ezdiğini görüyordu...

Bankacı, hasta odası kapısının eşiğinde yeniden göründüğünde, karanlık iyice bastırmıştı; adam bana seslendi. Genç şoför muavininin başının altından omzumu yavaş yavaş çekip ona doğru ilerledim. Gündeliğimi ödedikten sonra beni içeriye aldı. D*** hafifçe eğik bir yatakta sırtüstü yatıyordu. Burun deliklerine sanki oyun yapılıyormuş gibi lastik borular takılmıştı. İse tutulmuş ete benzeyen siyahımtırak yüzünü görünce bir an geriledim. Ama yine de ölüm döşeğindeki bu adama içimi saran o korkunç kuşku konusunda soru sormaktan kendimi alamayıp kendisinden açıklama istedim:

"Yalnızca kendinizi öldürmeyi kolaylaştırmak için mi beni hizmetinize aldınız? Agu masalı kamuflajdan başka bir şey değildi, öyle mi?"

Sonra, hıçkırıklara ve gözyaşlarına boğulduğum sırada, ağzımdan çıkan söze ilkin kendim şaşırdım:

"Ama bu Agu'ya inanmak üzereydim ben!"

O anda belli belirsiz bir gülümseme D***'nin kürengi, küçülmüş yüzünü aydınlattı—belki de alaycı ya da oynanan hoş bir oyundan sonra dostlukla yüklü bir gülümsemeydi bu—. Gözlerim yaşla doluydu; önümdeki eşyaları bulanık görüyordum. Bankacı beni koridora kadar geçirdi. Gözyaşlarımı silerken şoför muavini gencin kanepeye boylu boyunca uzanarak uyuduğunu gördüm. İç cebine, biraz önce aldığım gündeliğimi, bin yeni bıraktım. Ertesi gün bir akşam gazetesinden bestecinin öldüğünü öğrendim.

Ardından, geçen ilkyaz, o acımasız olay oldu. Bir yol boyunca yürüyordum; bu sırada, ansızın, korkuya kapılan bir çocuk topluluğu, durup dururken bana taş atmaya başladı. Onları neden korkuttuğumu gerçekten bilmiyordum. Her ne ise, korku, bu veletleri birer iğrenç saldırgan durumuna getirdiği için, sağ gözüme yumruk büyüklüğünde bir taş yedim ve bu darbenin etkisiyle dizüstü yere düştüm. Bir elimi yaralı gözüme koyunca bir yığın ezilmiş, kanayan et hissettim. Sokağın tozlarmın, tıpkı mıknatısın demir tozlarını çekmesi gibi, akan kan damlalarını içtiğini sağlam gözümle görebiliyordum. O dakikada arkamda, çok yakınımda, hâlâ kışın sertliğini sürdüren, dokunaklı bir mavi renge bürünmüş gökyüzüne doğru, göremediğim, kanguru büyüklüğünde bir varlığın havalanmakta olduğunu

sandım. İçimden, kendi kendime, ansızın 'Elveda Agu' dediğimi fark ettim. Bunun üzerine tanımadığım o ürkmüş çocuklara karşı duyduğum kinin ortadan kalkmakta olduğunu anladım; aynı zamanda, geçen on yıl boyunca, benim için 'zaman'ın kendi gökyüzümde dolaşan fildişi renkli varlıklarla dolduğunu öğrendim. Ah! Kuşkusuz bu varlıkların tümü masum değildi! Ama o veletler tarafından yaralanmış durumda, karşılık falan beklemeyen gerçek bir özveriye duyumsadığım sırada, kuşkusuz kısacık bir an, ama bir an, benim kendi gökyüzümden inmiş bir varlığı bakışlarımla öpmek gücüne sahip olmuştum.

İÇİNDEKİLER

Delilikten Kurtar Bizi..... 5
Bulutlar Canavarı Agu..... 67

Kenzaburo Oe

DELİLİKTEN KURTAR BİZİ

CAN

Bu kitap daha önce *Kişisel Bir Sorun* adlı romanı ile *Kurbanı Beslemek* adlı uzunöyküsünü yayımladığımız, 1994 yılı Nobel Edebiyat Ödülünü alan Japon yazarı *Kenzaburo Oe*'nin değişik iki uzunöyküsünü içeriyor. İlk öykü *Delilikten Kurtar Bizi*, 'görülmemiş derecede' şişman, deliliğe yakın bir adamın zihinsel özürlü oğlu ile ilişkisini, aralarındaki bedensel bağımlılığı anlatmakla başlayıp çocuğun gözlerinin muayene edilmesi, şişkonun içinde ayıların bulunduğu bir havuza atılmasına ramak kalması ve sonunda delirmesi ile ilgili sahneleri olağanüstü bir biçim ve anlatım güzelliği içinde okuyucuya sunuyor. İkinci öykü *Bulutlar Canavarı Agu* ise, tanınmış bir bestecinin, doğumundan hemen sonra öldürttüğü oğlunun gökyüzünde kanguru büyüklüğünde bir bebek olarak yaşadığına ve arasıra yeryüzüne inerek kendisiyle konuştuğuna inanması sonucunda ortaya çıkan olaylar çerçevesinde gelişiyor ve büyüleyici, şiirsel bir anlatımla okuyucuyu sürüklüyor. Yazar, iki öyküsünde de zihinsel bir röportajda oğluna ilişkin sorulan "Onun doğması edebiyat karşısındaki tutumunuzu değiştirdi mi?" sorusuna şu yanıtı veriyor: "Tümden değiştirdi... Bilirsiniz normal insanları hiç sevmem, normal olmaya çalışsam da... 'Budalalar' gibi, özürlülerin, doğuştan kusurluların yanındayımdır hep." Her iki öyküyü tat alarak okuyacağınıza inanıyoruz.

Kapaktaki resim: KAREN CHANDLER

ISBN 975-510-616-2

9 789755 106168

KDV İÇİNDEDİR

120.000 lira